

არაღიარებული ძალადობა

სამართალწარმოების ანგარიში

Litigation Report

UNIDENTIFIED VIOLENCE

WISG
2017

არადიარეული ძალადობა

სამართალწარმოების ანგარიში

„არაღიარებული ძალადობა“ – სამართალწარმოების ანგარიში
Unidentified Violence – Litigation Report

ავტორი / Author: ქეთევანი ბახტაძე / Ketevani Bakhtadze

რედაქტორი / Editor: ეკატერინე ალდგომელაშვილი / Ekaterine Aghdgomelashvili

© ქალთა ინიციატივების მხარდამჭერი ჯგუფი (WISG), 2016
Women's Initiatives Supporting Group (WISG), 2016
www.women.ge

ISBN 978-9941-0-9662-4

ყდის დიზაინი / Cover design: ე. წერეთელი / E. Tsereteli

ფოტოს ავტორი / Photo: ს. საღარაძე / S. Sagharadze

დაკაბადონება / Layout: თ. ლორთქიფანიძე / T. Lortkiphanidze

მთარგმნელი / Translators: თ. ბერია / T. Beria

დაბეჭდილია / Printed: შპს „სეზანი“ / Cezanne Ltd

პუბლიკაციის სრულად ან ნაწილობრივ გამოყენება ან გადაბეჭდვა WISG-ის წერილობითი თანხმობის გარეშე დაუშვებელია. გამონაკლისს წარმოადგენს მოკლე ციტატების გამოყენება სტატიებში წყაროს მითითებით / No part of this publication may be used or reproduced in any manner whatsoever without written permission from WISG except in the case of brief quotations embodied in critical articles and reviews.

პუბლიკაცია მომზადებულია RFSL-ს ფინანსური მხარდაჭერით. პუბლიკაციის შინაარსზე პასუხისმგებელია „ქალთა ინიციატივების მხარდამჭერი ჯგუფი“ (WISG) და ის შესაძლოა არ ემთხვეოდეს RFSL-ს ოფიციალურ პოზიციას. / The publication is financially supported by RFSL. The content of the publication is responsibility of the Women's Initiatives Supporting Group (WISG). The opinions expressed in the document do not necessarily reflect any official position of RFSL.

არადიარეზული ძალადობა

სამართალწარმოების ანგარიში

„ქალთა ინიციატივების მხარდამჭერი ჯგუფი“ (WISG)

თბილისი, 2017

სარჩევი

შესავალი	7
ანგარიშის შესახებ	8
1. ქალთა მიმართ ძალადობა და ძალადობა გენდერის ნიშნით	10
2. დამოკიდებულებები ქალთა მიმართ ძალადობასა და გენდერის ნიშნით ძალადობის მიმართ	13
3. ქალთა მიმართ სექსუალური ძალადობა	17
4. ძალადობა ლგბტი ადამიანთა მიმართ	21
4. 1 სიძულვილით მოტივირებული დანაშაული	23
4. 2. ლგბტი ადამიანების საკუთრების წინააღმდეგ მიმართული დანაშაული	30
4. 3. ოჯახში ძალადობა	32
5. ლგბტი ადამიანთა შევიწროვება საჯარო სივრცეში და უკანონო დაკავება	35
6. დისკრიმინაცია	46
6. 1. სქესის ნიშნით დისკრიმინაცია	46
6. 1. 1. დისკრიმინაცია შრომით ურთიერთობებში	46
6. 1. 2. სექსუალური ძალადობის მსხვერპლ ქალთა არაპირდაპირი დისკრიმინაცია	48
6. 2. დისკრიმინაცია სექსუალური ორიენტაციისა და გენდერული იდენტობის საფუძველზე	51

7. გაერთიანებისა და გამოხატვის თავისუფლება	56
7.1. ლგბტი აქტივისტების უსაფუძვლო დაკავება პოლიციის მიერ	59
7. 2. ძალადობა ლგბტი აქტივისტებზე	61
7. 3. ლგბტი ადამიანთა სათემო ორგანიზაციების ქონების დაზიანების მუქარა	62
8. სქესის და გენდერის საფუძველზე დისკრიმინაციისა და ძალადობის მსხვერპლთა პირადი ცხოვრების ხელშეუხებლობის უფლების ხელყოფა	63
8. 1. ძალადობის მსხვერპლი ქალის პერსონალური მონაცემის უნებართვო გავრცელება	64
8. 2. შანტაჟი და მუქარა ლგბტი ადამიანთა მიმართ	68
8. 3. გენდერის სამართლებრივი აღიარება	70
9. სტიგმის გაძლიერება და სიძულვილის ენა	77
10. WISG-ის მიერ 2016 წელს დოკუმენტირებული შემთხვევების, სამართლებრივი კონსულტაციებისა და საადვოკატო მომსახურების სტატისტიკა	81
11. შეჯამება	86
ბიბლიოგრაფია და წყაროები	88
„ქალთა ინიციატივების მხარდამჭერი ჯგუფის“ (WISG) საქმიანობა	96

შესავალი

ქალთა მიმართ ძალადობის ისეთი ფორმები, როგორიცაა ფიზიკური და ფსიქოლოგიური ძალადობა ოჯახში, ფემიციდი, ნადრევი ქორწინება, გაუპატიურება, გენიტალიების მუტილაცია განსაკუთრებული სიმწვავეთ იჩენს თავს ცალკეული მარგინალიზებული ჯგუფების შემთხვევაში. ქალები, რომლებიც მიეკუთვნებიან ისეთ ჯგუფებს, როგორიცაა შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირები, იძულებით ადგილნაცვალი პირები, რელიგიური ან ეთნიკური უმცირესობები, კომერციულ სექს-სამუშაოში ჩართული ქალები და სხვა, ორმაგი დისკრიმინაციის მსხვერპლნი არიან. ამგვარი დანაშაული და მისი სპეციფიკა ხშირად უხილავი რჩება საზოგადოებისა და სახელმწიფოსთვის.

რაც შეეხება გენდერის ნიშნით ძალადობის ფორმებსა და მისი გავრცელების მასშტაბებს, ამ მიმართულებით მდგომარეობა უმძიმესია, რადგან ლგბტი ადამიანები დისკრიმინაციისგან სხვებზე მეტად ზარალდებიან. „ლესბოსელი, ბისექსუალი და ტრანსგენდერი (ლგბტ) ქალები სქესისა და გენდერული როლების გაბატონებული პატრიარქატული შეხედულებების გამო, განიცდიან გენდერული ნიშნით ძალადობას როგორც სქესის, ისე სექსუალური ორიენტაციის ან გენდერული იდენტობის საფუძველზე.“¹ სახელმწიფოსთვის გენდერული ძალადობის მთელი რიგი ფორმები და გავრცელების მასშტაბები უხილავი რჩება. ლგბტი ადამიანების მიმართ ძალადობას სახელმწიფო ხშირ შემთხვევაში უბრალოდ არ აღიარებს ან თავად გვევლინება მოძალადის როლში, რაც სისტემური ხარვეზების აღმოფხვრისათვის საჭირო პოლიტიკური ნების ნაკლებობასა და ცალკეული პოლიტიკოსებისა და საჯარო მოხელეთა მხრიდან ღია დისკრიმინაციულ მოწოდებებშიც გამოიხატება.

1 Submission to the Council of Europe Ad Hoc Committee on Preventing and Combating Violence Against Women and Domestic Violence. ILGA Europe. 2009. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <http://bit.ly/2hUspWo>

ანგარიშის შესახებ

ქალთა მიმართ ძალადობისა და გენდერის ნიშნით ძალადობის პრევენციისა და აღმოფხვრისთვის აუცილებელია ამგვარი ძალადობის ცალკეული ფორმების გავრცელებისა და სიხშირის კვლევა, ოფიციალური სტატისტიკის შეგროვება და ანალიზი.

საქართველოში დღემდე არ ჩატარებულა კვლევა, რომელიც შეისწავლიდა ქალების მიმართ ძალადობისა და გენდერის ნიშნით ძალადობის სპეციფიკას. სახელმწიფო უწყებების მიერ აღირიცხება ამ ტიპის ძალადობისა და დისკრიმინაციის სპეციფიკური ფორმები, მაგალითად ოჯახში ძალადობა, ფემიციდი, გაუპატიურება და სხვა, მაგრამ ძალადობის სხვადასხვა ფორმები, მაგალითად სექსუალური შევიწროება საჯარო სივრცეში, ადევნება და სხვა, საზოგადოებისთვის უხილავია და სახელმწიფოს მხრიდან რეაგირების გარეშე რჩება.

საზოგადოების დიდი ნაწილისთვის უხილავია სექსუალური ორიენტაციისა და გენდერული იდენტობის (სოგი) საფუძველზე ჩადენილი დანაშაული და დისკრიმინაცია, რადგან სახელმწიფო მისი ცალკეული ფორმების იგნორირებას ახდენს. დღემდე არ არსებობს სიძულვილით მოტივირებული დანაშაულისა და სოგის საფუძველზე დისკრიმინაციის შემთხვევების ოფიციალური სტატისტიკა. ასეთ შემთხვევებს მხოლოდ საქართველოს სახალხო დამცველი და ლგბტი სათემო ორგანიზაციები აღრიცხავენ. თუმცა, ეს მონაცემები მხოლოდ ფრაგმენტულ სურათს ქმნის და არ არის საკმარისი ამ ტიპის ძალადობის ბუნებისა და პრევალირების ანალიზისთვის.

ლგბტი საკითხებზე მომუშავე სათემო ორგანიზაციების მიერ სხვადასხვა დროს ჩატარებული კვლევები აჩვენებს, რომ საქართველოში ლგბტი ადამიანები სისტემატურად არიან ძალადობისა და დისკრიმინაციის მსხვერპლი ცხოვრების ყველა სფეროში. საზოგა-

დოებაში არსებული ძლიერი ჰომო/ბი და ტრანსფობიური განწყობების ფონზე, „ქამინ აუთის“ (საკუთარი სექსუალური ორიენტაციისა და გენდერული იდენტობის შესახებ ღიად საუბარი) შიშის, სამართალდამცავთა და ზოგადად მართლმსაჯულების სისტემის მიმართ ლგბტ თემის წევრთა დაბალი ნდობის გამო ამგვარი დანაშაულის/ინციდენტების უმეტესობა აღურიცხავი და შესაბამისად, სათანადო რეაგირების გარეშე რჩება სახელმწიფოს მხრიდან.

ლგბტი ადამიანები ამჯობინებენ სამართლებრივი დახმარება სწორედ სათემო ორგანიზაციისგან მიიღონ, რადგან ასეთ შემთხვევაში ფაქტობრივად არ არსებობს ინფორმაციის გავრცელების რისკი მათი სექსუალური ორიენტაციისა და გენდერული იდენტობის შესახებ წინასწარი ინფორმირებული თანხმობის გარეშე. ასეთ პირობებში, რეალურად არსებული მდგომარეობის ანალიზისთვის განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი ხდება სათემო ორგანიზაციების მიერ დოკუმენტირებული შემთხვევები.

წინამდებარე დოკუმენტი წარმოადგენს ორგანიზაციის მიერ საანგარიშო პერიოდში 2016 წლის 1 იანვრიდან 30 ნოემბრამდე წარმოებული საქმეების, განეული ინდივიდუალური და ჯგუფური სამართლებრივი კონსულტაციების და დოკუმენტირებული სიძულვილით მოტივირებული დანაშაულებისა და ინციდენტების სტატისტიკასა და ანალიზს. დოკუმენტში თავმოყრილია საქმეები, რომლებზეც WISG-ის იურისტებმა იმუშავეს საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს შესაბამის ორგანოებთან, ცალკეულ ადმინისტრაციულ ორგანოებთან, სასამართლოსთან, საქართველოს სახალხო დამცველსა და პერსონალურ მონაცემთა დაცვის ინსპექტორის აპარატთან.

ანგარიშში, ორგანიზაციის მიერ წარმოებული საქმეების საფუძველზე, გაანალიზებულია სახელმწიფოს მხრიდან ქალთა მიმართ ძალადობისა და გენდერის ნიშნით ძალადობის ცალკეული ფორმების იდენტიფიცირებასა და რეაგირებასთან დაკავშირებული

პრობლემები, როგორიცაა ლგბტი ადამიანების მიმართ ჩადენილი სიძულვილით მოტივირებული დანაშაულისა და ინციდენტების გამოძიება, ქალთა ან/და ლგბტი პირთა დისკრიმინაცია ან/და პირადი ცხოვრების ხელშეუხებლობის უფლების ხელყოფის ფაქტებზე რეაგირება, ტრანსგენდერ ადამიანთა გენდერის სამართლებრივი აღიარება და სხვა საკითხები.

1. ქალთა მიმართ ძალადობა და ძალადობა გენდერის ნიშნით

გაერთიანებული ერების ორგანიზაცია ქალთა მიმართ ძალადობას ამგვარად განმარტავს: „ნებისმიერი გენდერული ძალადობა, რომლის შედეგიც არის ქალთა ფიზიკური, სექსუალური ან ფსიქოლოგიური ზიანი ან ტანჯვა, მათ შორის, ასეთი მოქმედების მუქარა, იძულება ან თავისუფლების უკანონო შეზღუდვა როგორც საჯაროდ, ისე კერძო სფეროში“.²

ქალთა მიმართ ძალადობა საქართველოში გენდერული უთანასწორობის პირდაპირი შედეგია. გენდერული უთანასწორობა ვლინდება ცხოვრების ყველა სფეროში, რაც იწყება ოჯახში ძალადობის ისეთი ფორმით, როგორიც ადრეულ ასაკში ქორწინება³

2 გაეროს გენერალური ასამბლეის რეზოლუცია 48/104 დეკლარაცია ქალთა მიმართ ძალადობის აღმოფხვრის შესახებ, 1993. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <http://bit.ly/1iBwJDg>

3 საქართველოს სახალხო დამცველის 2015 წლის ანგარიშის „ადამიანის უფლებათა მდგომარეობა საქართველოში“ თანახმად, „საქართველოში კვლავ პრობლემას წარმოადგენს ადრეულ ასაკში ქორწინების პრევენცია და შემთხვევების მართვა. სამწუხაროდ, გავრცელებულია როგორც ქორწინების იძულების, ასევე ნიშნობების პრაქტიკაც. საქართველოს სახალხო დამცველის აპარატის გენდერული თანასწორობის დეპარტამენტის მიერ სახელმწიფო უწყებების მიერ გატარებული ღონისძიებებისმონიტორინგი ცხადყოფს, რომ ადრეულ ასაკში ქორწინების შემთხვევებზე ეფექტიანი რეაგირება და კანონმდებლობის მოთხოვნების შესრულება კვლავ გამოწვევას წარმოადგენს. ამასთან, პრობლემატურია ისიც, რომ ადრეულ ასაკში ქორწინება საზოგადოებისათვის მიღებულ პრაქტიკად ითვლება“. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <http://www.ombudsman.ge/uploads/other/3/3891.pdf>

ან ფემიციდი⁴ და სრულდება ქალთა დაბალი მონაწილეობით საზოგადოებრივ და პოლიტიკურ ცხოვრებაში.⁵

სახელმწიფოს პოლიტიკა ქვეყანაში გენდერული თანასწორობის მიღწევისათვის არაეფექტიანია და სათანადოდ არ პასუხობს არსებულ გამოწვევებს. საქართველოს კანონს გენდერული თანასწორობის შესახებ⁶ არ გააჩნია აღსრულების ეფექტიანი მექანიზმი.

ქალთა მიმართ ძალადობისა და ლგბტი ადამიანთა მიმართ ძალადობის პრობლემის ერთ ჭრილში გაანალიზება პრინციპულად მნიშვნელოვანია ქვეყანაში გენდერული ძალადობის დასაძლევად. ამის მხარდამჭერ ერთ-ერთ არგუმენტად შესაძლოა ძალადობის ფორმების მსგავსება და მოტივი გამოდგეს: „ჰომოფობიური და ტრანსფობიური ძალადობა, რომელიც შესაძლოა გამოიხატოს როგორც ფიზიკურ, ისე ფსიქოლოგიურ ძალადობაში, წარმოადგენს გენდერული ძალადობის ფორმას, რადგან განპირობებულია სურვილით, რომ დასაჯოს გენდერული ნორმიდან გადახვევა.“⁷

4 იქვე: „საქართველოს მთავარი პროკურატურის მონაცემებით, 2015 წელს ქალთა მკვლელობისა და მკვლელობის მცდელობის ფაქტებზე გამოძიება 26 სისხლის სამართლის საქმეზე დაიწყო. აქედან, 14 შემთხვევა ოჯახში ძალადობის პირობებში იქნა ჩადენილი, ხოლო 12 შემთხვევაში დანაშაულის ჩადენის სხვა მოტივი გამოიკვეთა. ასევე, ოჯახის წევრის მიმართ ჯანმრთელობის დაზიანების ორ შემთხვევას გარდაცვალება მოჰყვა. შესაბამისად, 2015 წელს ქალთა მკვლელობისა თუ მკვლელობის მცდელობის 28 შემთხვევა გამოვლინდა“.

5 იქვე: „ქალები აღმასრულებელი ხელისუფლების დონეზე დასაქმებულთა უმეტეს ნაწილს წარმოადგენენ, თუმცა ხელმძღვანელ პოზიციებზე მათი წარმომადგენლობა შესამჩნევად დაბალია“.

6 ხელმისაწვდომია ბმულზე: <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/91624>

7 დისკრიმინაციული კანონები, პრაქტიკა და ძალადობრივი ქმედებები ინდივიდის წინააღმდეგ სექსუალური ორიენტაციისა და გენდერული იდენტობის საფუძველზე. გაეროს ადამიანის უფლებათა უმაღლესი კომისრის ანგარიში. 17.11.2011. A/HRC/19/41. პარაგრაფი 20. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <http://www.un.org/Docs/journal/asp/ws.asp?m=A/HRC/19/41>

გენდერის დეფინიცია საქართველოს კანონმდებლობაში ბიოლოგიურ სქესზეა დაყვანილი. შესაბამისად, გენდერულ თანასწორობას კანონი ამგვარად განმარტავს: „ადამიანის უფლებათა ნაწილი, რომელიც გულისხმობს ქალისა და მამაკაცის თანასწორ უფლება-მოვალეობებს, პასუხისმგებლობას და თანასწორუფლებიან მონაწილეობას პირადი და საზოგადოებრივი ცხოვრების ყველა სფეროში“.⁸ ამგვარად, არაპირდაპირ, მაგრამ მაინც თანასწორობის პოლიტიკის მიღმა რჩებიან გენდერულად არაკონფორმული ადამიანები, რადგან კანონი არ ფარავს მათთან დაკავშირებულ სპეციფიკურ საკითხებს. მიუხედავად ამისა, საქართველოს სახალხო დამცველი ლგბტი ადამიანთა უფლებრივ მდგომარეობასთან დაკავშირებულ საკითხებს თავის ყოველწლიურ ანგარიშში⁹ „ქალთა უფლებრივი მდგომარეობისა და გენდერული თანასწორობის“ თავში აერთიანებს.

2014 წელს საქართველოს პარლამენტმა მიიღო დადგენილება „საქართველოში გენდერული თანასწორობის პოლიტიკის განხორციელების ღონისძიებათა 2014–2016 წლების სამოქმედო გეგმის“ დამტკიცების შესახებ. დოკუმენტში 2014-2016 წლებში ცალკეული უწყებების მიერ შესასრულებელი სხვადასხვა ღონისძიებებია განერილი, მაგრამ ინდიკატორები იმდენად ზოგადი და ბუნდოვანია, რომ რთულია მისი ეფექტურობის შეფასება.

ლგბტი საკითხების მენისტრიმინგი გენდერული თანასწორობის კონტექსტში და ამ საკითხების ექსპლიციტურად მოხსენიება ქვეყნის პოლიტიკის განმსაზღვრელ დოკუმენტებში განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია, რადგან ეს მიდგომა ხელს უწყობს მათ სპეციალურ

8 საქართველოს კანონი „გენდერული თანასწორობის შესახებ“, მუხლი 3. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/91624>

9 საქართველოს სახალხო დამცველის ყოველწლიური საპარლამენტო ანგარიშები „ადამიანის უფლებათა მდგომარეობა საქართველოში“ შეგიძლიათ იხილოთ ბმულზე: <http://www.ombudsman.ge/ge/reports/saparlamento-angarishebi>

საჭიროებებზე ყურადღების გამახვილებას. ევროპის საბჭოს მიერ მომზადებულ კომპენდიუმში¹⁰ თავმოყრილია ევროპის სხვადასხვა ქვეყანაში ლგბტი ადამიანთა საჭიროებებზე მორგებული პოლიტიკის დოკუმენტების შექმნისა და იმპლემენტაციის გამოცდილება. ზოგიერთ ევროპულ ქვეყანაში ლგბტი ადამიანებთან დაკავშირებული პოლიტიკური საკითხები ცალკე სამოქმედო გეგმაში იყრის თავს ან ჩართულია გენდერული თანასწორობის მიღწევის სამოქმედო გეგმებში. სხვა ქვეყნებში ამ საკითხების მენისტრიმინგი ხდება უკვე არსებულ სახელმწიფო პოლიტიკის განმსაზღვრელ აქტებში.

2. დამოკიდებულებები ქალთა მიმართ ძალადობასა და გენდერის ნიშნით ძალადობის მიმართ

ქალთა მიმართ ძალადობისა და გენდერული ძალადობის საკითხებზე ეფექტიანი სახელმწიფო პოლიტიკის გასატარებლად მნიშვნელოვანია ადგილობრივი კონტექსტის გათვალისწინება, რომელზეც გავლენას ახდენს როგორც რელიგიური, ისე სოციალური და კულტურული ასპექტები. ასევე, ცალკეულ საკითხებთან დაკავშირებით, გასათვალისწინებელია საბჭოთა გამოცდილების გავლენაც.

ქალთა მიმართ ძალადობის, ძალადობის მიზეზებისა და შედეგების შესახებ სპეციალური მომხსენებლის 2016 წლის ანგარიშში აღნიშნულია: „მიუხედავად მთავრობის, გაეროს სააგენტოებისა და სამოქალაქო საზოგადოების ძალისხმევისა, განსაკუთრებით ცნობიერების ამაღლების კუთხით, გენდერული სტერეოტიპები და პატრიარქალური დამოკიდებულებები კვლავ ღრმად ფესვგადგმული და გავრცელებულია საზოგადოებაში, რაც არღვევს

10 COMPENDIUM OF GOOD PRACTICES ON LOCAL AND REGIONAL LEVEL POLICIES TO COMBAT DISCRIMINATION ON THE GROUNDS OF SEXUAL ORIENTATION AND GENDER IDENTITY. ევროპის საბჭო. 2016. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <http://bit.ly/2alCSY6>

თანასწორობის იდეას და ხელს უწყობს ქალთა მიმართ ძალადობის შენარჩუნებას.“¹¹

ბოლო წლებში, საქართველოში არსებული დომინანტი რელიგიური ორგანიზაციის, საქართველოს სამოციქულო ავტოკეფალური მართლმადიდებელი ეკლესიის მიერ ხდება ქალის, როგორც „მეორეხარისხოვანი“ ადამიანის წარმოჩენა და საზოგადოებაში მისი როლის დაკნინება. სხვადასხვა წლებში პატრიარქის ეპისტოლეებსა და ქადაგებებში ღიად იკითხება მიზოგინიური განწყობები.¹² საქართველოს მოსახლეობის აბსოლუტური უმრავლესობა ამ ეკლესიის მრევლია და შესაბამისად, დიდ მნიშვნელობას ანიჭებს ქადაგებაში გამოთქმულ განცხადებებს, შესაბამისად ის კონსერვატორული შეხედულებები და გენდერული სტერეოტიპები, რომლებსაც ეკლესია ავრცელებს და აძლიერებს, პირდაპირ აისახება ქალთა დაქვემდებარებულ როლზე საზოგადოებაში.

ქალთა მიმართ ძალადობისა და გენდერის ნიშნით ძალადობის ერთგვარი „ხელშემწყობი“ გარემოებაა პოლიტიკოსების მიერ ამ ტიპის ძალადობის ფორმების მიმართ არასერიოზული დამოკიდებულება. ეს დამოკიდებულება მჟღავნდება როგორც სექსისტურ გამონათქვამებში,¹³ ისე მათ გადაწყვეტილებებში, მაგალითად 2016 წელს ფემიციდის შესახებ კანონპროექტს საქართველოს პარლამენტმა მხარი არ დაუჭირა.¹⁴

11 ქალთა მიმართ ძალადობის, ძალადობის მიზეზებისა და შედეგების შესახებ სპეციალური მომხსენებლის ანგარიში საქართველოში ვიზიტის შესახებ. 2016. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <http://www.ombudsman.ge/uploads/other/3/3867.pdf>

12 სრულიად საქართველოს კათალიკოს პატრიარქის ილია II-ის ეპისტოლეები და ქადაგებები ხელმისაწვდომია ბმულზე: <http://www.orthodoxy.ge/patriarqi/sarchevi.htm>

13 „ფემიციდის შესახებ კანონპროექტის მოწინააღმდეგეების არგუმენტები“. ნეტგაზეთი. 06.06.2016. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <http://netgazeti.ge/news/121171/>

14 „ფემიციდის შესახებ კანონპროექტს პარლამენტმა მხარი არ დაუჭირა“. ლიბერალი. 10.06.2016. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <http://liberali.ge/news/view/23174/femitsidis-shesakheb-kanonproeqts-parlamentma-mkhar-ar-dauchira>

გარდა ეკლესიისა და პოლიტიკოსებისა, მედიასაც გარკვეული პასუხისმგებლობა აქვს ქალთა მიმართ ძალადობისა და გენდერული ნიშნით ძალადობის ნახალისებაში, რადგან ქართული მედია საშუალებების მიერ ხშირად ხდება ქალის ობიექტივაცია და ეგზოტიზაცია. ამგვარი მოპყრობის მსხვერპლნი ხშირად ტრანსგენდერი ქალებიც ხდებიან.

მიზოგინიური, ჰომოფობიური და ტრანსფობიური განწყობების ფორმირების პროცესში მნიშვნელოვანი ადგილი უკავია ანტი-ლგბტი გამოსვლებს, რომლებიც 2007 წლიდან მედია-ორგანიზაციების, პოლიტიკოსებისა და ცალკეული რელიგიური პირებისა თუ ინსტიტუციების ნაქეზებით იწყება. „საქართველოში ანტიგეი გამოსვლებს უფრო ხანგრძლივი ისტორია აქვს, ვიდრე ლგბტი პირების უფლებების მხარდასაჭერად გამართულ მსვლელობებს“.¹⁵ 2012 წლის 17 მაისს ჰომოფობიისა და ტრანსფობიის წინააღმდეგ საერთაშორისო დღის აღსანიშნავად შეკრებილ ადამიანის უფლებების დამცველებსა და ლგბტი ადამიანებს, რომლებიც მშვიდობიან აქციას მართავდნენ, თავს დაესხნენ ჰომოფობიურად და ტრანსფობიურად განწყობილი კონტრდემონსტრანტები და არ მისცეს აქციის გამართვის საშუალება.¹⁶ იგივე სცენარი განმეორდა 2013 წელს, მხოლოდ იმ განსხვავებით, რომ კონტრდემონსტრანტების რაოდენობა მნიშვნელოვნად აღემატებოდა აქციის მონაწილეთა რაოდენობას და აშკარა საფრთხე შეექმნა ადამიანების სიცოცხლესა და ჯანმრთელობას. ვერცერთ შემთხვევაში სახელმწიფომ ვერ შეძლო შეესრულებინა პოზიტიური ვალდებულება და დაეცვა აქციის მონაწილეები მესამე მხრის ძალადობისაგან.

15 ე. აღდგომელაშვილი. „ბრძოლა საჯარო სივრცისთვის“. სტატიების კრებული „ანტიგენდერული მოძრაობის აღმასვლა – ბრძოლა გენდერული თანასწორობისთვის ცენტრალურ და აღმოსავლეთ ევროპაში“. ჰაინრიჰ ბიოლის ფონდი. თბილისი. 2016.

16 იდენტობა და სხვები საქართველოს წინააღმდეგ. ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლო. 12.05.2015. საჩივარი №73235/12.

დღემდე, წინასაარჩევნო პერიოდში ცალკეული პოლიტიკოსები-სათვის მიზოგინური და ანტი-ლგბტი განცხადებები ელექტორატის მიმხრობის ერთგვარ საშუალებად რჩება. ჰომოფობიური და ტრანსფობიური სიძულვილის ენა, ერთგვარ ფონად გასდევდა 2016 წლის საპარლამენტო არჩევნებსაც. დღეს უკვე გამარჯვებული პარტიის ლიდერები, არჩევნებამდე ცოტა ხნით ადრე, ამომრჩეველს მათთვის ხმის მიცემისაკენ მოუწოდებდნენ და სანაცვლოდ, გამარჯვების შემთხვევაში, ლგბტი ადამიანთა ქორწინების თანასწორობის უფლების შეზღუდვას ჰპირდებოდნენ.¹⁷

სიძულვილის ენა გავლენას ახდენს საზოგადოებაში არსებულ განწყობებზე, რაც თავის მხრივ აისახება ძალადობასა და დისკრიმინაციაში, რასაც ჯგუფის წევრები განიცდიან. სხვადასხვა წლებში ჩატარებული მედია-კვლევებით დადასტურებულია, რომ საქართველოში ჰომოფობიურ და ტრანსფობიურ სიძულვილის ენას ყველაზე ხშირად პოლიტიკოსები, საჯარო მოხელეები და მედია-ორგანიზაციების წარმომადგენლები იყენებენ. განსაკუთრებული საფრთხის შემცველია სიძულვილის ენის გამოყენება სატელევიზიო მედიაში, რადგან საზოგადოების უმეტესობისთვის, ლგბტი ადამიანებისა და სოგი-სთან დაკავშირებულ საკითხებზე ინფორმაციის მიღების ერთ-ერთ ძირითად წყაროს სწორედ სატელევიზიო მედია წარმოადგენს.¹⁸

17 [გია] ვოლსკი: ახალი პარლამენტი კონსტიტუციაში ქორწინების ჩანაწერის დაზუსტებაზე იმსჯელებს. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <http://bit.ly/2gCVpn5> ; [გიორგი]კვირიკაშვილი: არჩევნების შემდეგ ქორწინების თაობაზე საკონსტიტუციო ცვლილებას 'აუცილებლად განვახორციელებთ'. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <http://www.civil.ge/geo/article.php?id=30563>

18 ე. აღდგომელაშვილი. „წინასწარგანყოფიდან თანასწორობამდე: საზოგადოების ცოდნის, ინფორმირებულობისა და დამოკიდებულების კვლევა ლგბტ პირთა და მათი უფლებრივი მდგომარეობის მიმართ საქართველოში.“ WISG. თბილისი. 2016. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <http://bit.ly/2gZuyjJ>

3. ქალთა მიმართ სექსუალური ძალადობა

საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის მონაცემებით¹⁹, 2016 წელს სისხლის სამართლის კოდექსის 137-141 მუხლებით გათვალისწინებული სქესობრივი თავისუფლებისა და ხელშეუხებლობის წინააღმდეგ მიმართული დანაშაულის შედეგად, თუ არასრულწლოვნებს არ ჩავთვლით, 176 ადამიანია დაზარალებული. კოდექსის ზემოაღნიშნული მუხლები ფარავს სქესობრივი თავისუფლებისა და ხელშეუხებლობის წინააღმდეგ მიმართული დანაშაულის ისეთ ფორმებს, როგორიცაა გაუპატიურება, სექსუალური ხასიათის ძალმომრეობითი მოქმედება, სქესობრივი კავშირის ან სექსუალური ხასიათის სხვაგვარი მოქმედების იძულება და გარყვნილი ქმედება.²⁰

ცალკეულ კვლევებზე დაყრდნობით, შესაძლოა ითქვას, რომ საქართველოში სექსუალური ძალადობის შემთხვევათა უმრავლესობა სახელმწიფოსთვის უხილავი რჩება. ქვეყნის სხვადასხვა რეგიონში ჩატარებული კვლევის შედეგად გამოვლინდა, რომ „თუ ქალი მეუღლის მხრიდან ძალადობის მსხვერპლია, რესპონდენტებისათვის ყველაზე მეტად მისაღებია მსხვერპლის მიერ დაზარალების ძიება ოჯახის წევრებთან და ნათესავებთან (76.20%), შემდეგ ეკლესიაში (73.7%), ადვოკატთან (65.3%), პოლიციასთან (62.8%) და სხვა შესაბამისი მომსახურების მიმწოდებლებთან (53.3%)“. ამას ემატება საზოგადოებაში არსებული სტიგმა და სტერეოტიპული წარმოდგენები როგორც გენდერულ როლებთან, ისე ქალთა მიმართ სექსუალურ ძალადობასთან დაკავშირებით. „ქალები, რომლებიც მოძალადე ქმრებთან აგრძელებენ ცხოვრებას, პატივისცემას არ იმსახურებენ. ისინი სავარაუდოდ

19 საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური. 2016 წლის სტატისტიკა თვეების მიხედვით. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <http://bit.ly/2fWWUJa>

20 საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსი. მუხლები 137-141. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <http://bit.ly/2fT6Qlk>

მაზოხისტები არიან (დისკუსიის მონაწილე ქალი თბილისში)“.²¹ გარდა ამისა, ერთ-ერთი კვლევის შედეგების თანახმად, „ოჯახის შერცხვენის შიში პოლიციისათვის არ მიმართვის მიზეზად მიაჩნიათ თბილისელთა 84.2%, სამეგრელო-ზემო სვანეთის მაცხოვრებელთა 82.2%-ს და კახეთის მოსახლეობის 77.5%-ს“.²²

შესაბამისი კანონის არსებობის მიუხედავად, ხშირად საზოგადოების მიერ ქალთა მიმართ სექსუალური ძალადობის ისეთი უკიდურესი ფორმებიც კი როგორიც გაუპატიურებაა, დანაშაულად არ აღიქმება. ამ მოსაზრებას განსაკუთრებით ამყარებს 2014 წელს ჩატარებული კვლევის შედეგები: „სექსუალურ ძალადობასთან მიმართებაში რესპონდენტთა დამოკიდებულება არ გამოირჩევა ძალადობის მსხვერპლთა მიმართ ემპათიით: გამოკითხული კაცების 36% და ქალების 31% ეთანხმება მოსაზრებას: „ქალებს იმიტომ აუპატიურებენ, რომ ისინი გაუფრთხილებლობით თავად იგდებენ საკუთარ თავს ამ სიტუაციაში“. კაცების 34.8% და ქალების 23% მიიჩნევს, რომ ზოგ შემთხვევაში ქალებს სურთ, რომ ისინი გააუპატიურონ. ასევე, კაცების 53% და ქალების 45% თვლის, რომ თუ ქალი ფიზიკურ წინააღმდეგობას არ უწევდა კაცს, არ შეგვიძლია ვთქვათ, რომ ადგილი ჰქონდა გაუპატიურებას. გარდა ამისა, გამოკითხული კაცების 39% და ქალების 36% მიიჩნევს, რომ ისეთ ქალებს აუპატიურებენ, რომლებსაც ცუდი რეპუტაცია აქვთ“.²³ 2013 წელს ჩატარებულ კვლევაში „საზოგადოებრივი დამოკიდებულებები გენდერულ თანასწორობაზე პოლიტიკასა და ბიზნესში“, გამოკითხულ რესპონდენტთა 22% მიიჩნევს, რომ ქალია ვალდებული სურვილის არქონის შემთხვევაში დაამყაროს მეუღლესთან სექსუალური კავშირი.²⁴

21 ნ. სუმბაძე, „ქალთა მიმართ ძალადობისა და ოჯახში ძალადობის აღქმა თბილისში, კახეთსა და სამეგრელო-ზემო სვანეთში.“ UN Women. თბილისი. 2014.

22 იქვე.

23 „კაცები და გენდერული ურთიერთობები საქართველოში“. UNFPA. თბილისი. 2014.

24 „საზოგადოებრივი დამოკიდებულებები გენდერულ თანასწორობაზე პოლიტიკასა და ბიზნესში“. UNDP. თბილისი. 2013. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <http://bit.ly/1mYrAuL>

დღესდღეობით, ქვეყანაში არ ხორციელდება სექსობრივი თავისუფლებისა და ხელშეუხებლობის წინააღმდეგ მიმართული დანაშაულის პრევენცია, რაც „ქალთა წინააღმდეგ ძალადობისა და ოჯახში ძალადობის აღკვეთისა და პრევენციის შესახებ“ ევროპის საბჭოს 2011 წლის კონვენციის (სტამბოლის კონვენცია)²⁵ ერთ-ერთი უპირველესი მოთხოვნაა. ქალთა მიმართ ძალადობასთან ბრძოლის ყველაზე ეფექტურ საშუალებად ძალადობის პრევენცია მიიჩნევა. გაეროს ქალთა ორგანიზაციის მიერ საქართველოს სხვადასხვა რეგიონებში ჩატარებული კვლევის რესპოდენტთა 93.6% მიიჩნევს, რომ ოჯახში ძალადობასთან და ქალებისა და გოგონების მიმართ ძალადობასთან ბრძოლის ყველაზე ეფექტიანი საშუალება გენდერული თანასწორობის შესახებ ცნობიერების ამაღლებაა.²⁶

პრევენციული ღონისძიებების გატარების აუცილებლობასთან ერთად, სტამბოლის კონვენცია მსხვერპლთა დაცვისა და დახმარებისათვის სახელმწიფოებს მთელი რიგი საკანონმდებლო ცვლილებების გატარებისაკენ მოუწოდებს. კონვენციას საქართველო 2014 წლის 20 ივლისს შეუერთდა და იუსტიციის სამინისტროს მიერ მომზადდა სპეციალური სარატიფიკაციო პაკეტი, რომელიც ცვლილების შეტანას ითვალისწინებს მრავალ საკანონმდებლო აქტში.²⁷

25 ხელმისაწვდომია ბმულზე: <http://bit.ly/1RGnVMA>

26 იქვე.

27 საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსი, საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსი, საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსი, საქართველოს კანონი „პატიმრობის კოდექსი“, საქართველოს ორგანული კანონი „ადგილობრივი თვითმმართველობის კოდექსი“, საქართველოს კანონი „ოჯახში ძალადობის აღკვეთის, ოჯახში ძალადობის მსხვერპლთა დაცვისა და დახმარების შესახებ“, საქართველოს კანონი „ადვოკატთა შესახებ“, საქართველოს კანონი „იარაღის შესახებ“, საქართველოს კანონი „იურიდიული დახმარების შესახებ“, საქართველოს კანონი „პაციენტის უფლებების შესახებ“, საქართველოს კანონი „პოლიციის შესახებ“, საქართველოს კანონი „საექიმო საქმიანობის შესახებ“, საქართველოს კანონი „საჯარო სამსახურის შესახებ“, საქართველოს ორგანული კანონი „საქართველოს შრომის კოდექსი“, საქართველოს კანონი „უცხოელთა და მოქალაქეობის არმქონე პირთა სამართლებრივი მდგომარეობის შესახებ“, საქართველოს კანონი „ზოგადი განათლების შესახებ“, საქართველოს კანონი „უმაღლესი განათლების შესახებ“.

საქართველოში დღემდე არ ჩატარებულა კვლევა სქესობრივი თავისუფლებისა და ხელშეუხებლობის წინააღმდეგ მიმართული დანაშაულის გავრცელების, მისი ცალკეული ფორმებისა და სხვა მნიშვნელოვანი ასპექტების შესახებ, რაც ამ ტიპის დანაშაულის პრევენციისათვის აუცილებელი კომპონენტია.

საქმე №27-2016

WISG-ის სერვისის მიმღებია ს. ზ. სექსუალური ძალადობის მსხვერპლი ქალი.

ს. ზ. გახდა სქესობრივი თავისუფლებისა და ხელშეუხებლობის წინააღმდეგ მიმართული დანაშაულის და ასევე, საკუთრების წინააღმდეგ მიმართული დანაშაულის მსხვერპლი. სასამართლოს მიერ კანონიერ ძალაში შესული განაჩენით დასტურდება, რომ მის მიმართ ჩადენილია საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 178-ე, 137-ე და 138-ე მუხლებით გათვალისწინებული დანაშაული, რაც გულისხმობს ძარცვას, გაუპატიურებას და სექსუალური ხასიათის ძალმომრეობით მოქმედებას. დამნაშავეს სასჯელის მაქსიმუმი 13 წლით თავისუფლების აღკვეთა მიესაჯა.

ეს საქმე ერთგვარ გამონაკლისს წარმოადგენს, რადგან იგი დამნაშავეთა დასჯით დასრულდა. ამის ერთ-ერთ მიზეზად იმის დასახელებაც შეიძლება, რომ დაზარალებულის ინტერესებს გამოეძიებასა და სასამართლოში არასამთავრობო ორგანიზაციის წარმომადგენელი, კერძოდ, WISG-ის იურისტი იცავდა.

4. ძალადობა ლგბტი ადამიანთა მიმართ

ლესბოსელი, გეი, ბისექსუალი, ტრანსგენდერი და ინტერსექსი ადამიანების მიმართ ძალადობის ოფიციალური სტატისტიკის არარსებობის პირობებში ფაქტობრივად შეუძლებელია სექსუალური ორიენტაციისა და გენდერული იდენტობის საფუძველზე ძალადობისა და დისკრიმინაციის სრული სურათის დანახვა. ამ ტიპის ძალადობის შესახებ მხოლოდ სათემო ორგანიზაციებისა და საქართველოს სახალხო დამცველის მიერ შეგროვებული მონაცემების საფუძველზე შეგვიძლია ვიმსჯელოთ.

2012 წელს „ქალთა ინიციატივების მხარდამჭერი ჯგუფის“ (WISG) მიერ ლგბტ ჯგუფში ჩატარებულმა დისკრიმინაციის კვლევამ,²⁸ რომლის ფარგლებშიც 150 რესპოდენტი გამოიკითხა, აჩვენა, რომ გამოკითხულთა 32%-ს ბოლო ორი წლის მანძილზე ერთხელ მაინც განუცდია ფიზიკური, 89,93%-ს კი ფსიქოლოგიური ძალადობა. საშუალოდ 134 რესპოდენტიდან, რომელსაც ფსიქოლოგიური ძალადობა განუცდია, 73.13%-ს მსგავსი ფაქტები გადახდომია სამჯერ ან მეტჯერ, 13.43%-ს ორჯერ, ხოლო 13.43%-ს – ერთხელ. ამავე კვლევის თანახმად, „ფიზიკური ძალადობის ყველაზე გავრცელებული ფორმები აღმოჩნდა ცემა, სექსუალური ზეწოლა და სექსუალური ძალადობა,“ ხოლო ფსიქოლოგიური ძალადობის სხვადასხვა ფორმიდან ყველაზე გავრცელებული აღმოჩნდა: დამამცირებელი კომენტარები და დაცინვა, სიტყვიერი შეურაცხყოფა, ჭორების გავრცელება მათ შესახებ, მუქარა, სიძულვილის ენის შემცველი შეტყობინებები და შანთაჟი. „მსხვერპლნი ხშირად თავს იკავებენ ამგვარ შემთხვევათა შეტყობინებისგან საქართველოში ძლიერი ჰომო/ტრანსფობიური კლიმატის გამო, ან იმ მიზეზით, რომ ეშინიათ სექსუალური ორიენტაციისა თუ გენ-

28 „ლგბტ ადამიანთა მდგომარეობა საქართველოში“. WISG. თბილისი. 2012. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <http://bit.ly/2h0KEZj>

დერული იდენტობის გამჟღავნებისა, რასაც შედეგად სამაგიეროს გადახდა, ნაკლები მხარდაჭერა მოსდევს.“²⁹

2014 წელს, WISG-ის მიერ იმავე მეთოდოლოგიით ჩატარებულმა კვლევამ აჩვენა, რომ 2012 წელთან შედარებით იკლო რესპოდენტთა რაოდენობამ ვინც ფიზიკური/ფსიქოლოგიური ძალადობის გამოცდილების შესახებ საუბრობენ (გამოკითხულთა 20%-ს აქვს ფიზიკური, ხოლო 68%-ს ფსიქოლოგიური ძალადობის გამოცდილება). ამასთან, იმატა იმ ადამიანთა რაოდენობამ, რომლებიც 3-ჯერ ან მეტჯერ გამხდარან ძალადობის მსხვერპლი. მათ შორის, ვინც ფიზიკური ძალადობის მსხვერპლი ყოფილა, მხოლოდ 30%-მა მიმართა პოლიციას, ფსიქოლოგიური ძალადობის თაობაზე კი დაზარალებულთა მხოლოდ 4,4% მოიქცა ასე.

წინა წლებთან შედარებით, იმატა ძალადობამ ლბ ქალების ჯგუფის მიმართ. ფიზიკური ძალადობის გამოცდილების სიხშირის მიხედვით, ლბ ჯგუფის წარმომადგენელთა რაოდენობა, ვინც სამჯერ ან მეტჯერ გამხდარა ძალადობის მსხვერპლი, ბევრად აღემატება გბ ჯგუფში იგივე გამოცდილების მქონე მამაკაცების რაოდენობას (შესაბამისად, 36% ლბ ქალებისათვის და 22% გბ ჯგუფისათვის). რაც იმაზე მიგვანიშნებს, რომ ქალები უფრო მოწყვლადები არიან ფიზიკური ძალადობის ციკლის მიმართ.

ფიზიკური ძალადობის მსხვერპლთა 50% არ იცნობს/იცნობდა თავდამსხმელს. 20%-მა აღნიშნა, რომ ოჯახის წევრების მხრიდან გახდნენ ძალადობის მსხვერპლი. დანარჩენი 30% გადანაწილდა პარტნიორზე, მეგობრის პარტნიორზე, პოლიციელზე, თანამშრომელზე და სხვ. შესაბამისად არის გადანაწილებული თავდასხმის ადგილებიც – პირველ ადგილზეა საჯარო ადგილები, როგორ-

29 ევროპული კომისია რასიზმისა და შეუწყნარებლობის წინააღმდეგ (ECRI) მოხსენება საქართველოს შესახებ, 01.03.2016. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <http://bit.ly/2dWQQTT>

რიცაა ქუჩა, პარკი, ბაღი – 60% და სახლი – 30%. ყველა მათგანს, ვინც თავდასხმის ადგილად სახლს ასახელებს, ფიზიკური ძალადობის გამოცდილება სამჯერ ან მეტჯერ აქვს, რაც იმის მიმანიშნებელია, რომ ეს ადამიანები პერმანენტული ძალადობის ქვეშ იმყოფებიან ოჯახის წევრების მხრიდან.³⁰

4.1. სიძულვილით მოტივირებული დანაშაული

ლგბტი თემის წევრთა დისკრიმინაციის ყველაზე უკიდურესი ფორმა ჰომოფობიური და ტრანსფობიური სიძულვილით მოტივირებული დანაშაულია. ამ ტიპის დანაშაულთან ბრძოლისათვის ევროპის საბჭო მოუწოდებს სახელმწიფოებს, რომ უზრუნველყონ „ეფექტიანი, სწრაფი და მიუკერძოებელი გამოძიება“ და „სასჯელის განსაზღვრისას სექსუალური ორიენტაციისა და გენდერული იდენტობის მოტივი მხედველობაში იქნეს მიღებული, როგორც დამამძიმებელი გარემოება“.³¹ საქართველოს სახალხო დამცველი თავის 2016 წლის ანგარიშში³² აღნიშნავს: „როგორც სახალხო დამცველის პრაქტიკიდან ირკვევა, ძირითად შემთხვევებში, გამოძიების პროცესში სავარაუდო სიძულვილის მოტივის გათვალისწინება არ ხდება, რის შედეგადაც, მათ შორის, უგულებელყოფილია დანაშაულის პრევენციის მიზანი“.

საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს მიერ, სხვა საფუძველზე ჩადენილი სიძულვილით მოტივირებული და-

30 ე. აღდგომელაშვილი. „ლგბ ადამიანთა საჭიროებები ჯანმრთელობის დაცვის სფეროში“. ტექნიკური ანგარიში. WISG. თბილისი. 2015.

31 ევროპის საბჭოს მინისტრთა კომიტეტის რეკომენდაცია წევრ სახელმწიფოებს „სექსუალური ორიენტაციისა და გენდერული იდენტობის საფუძველზე დისკრიმინაციის აღმოფხვრის შესახებ“. 2010. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <http://www.coe.int/en/web/sogi/rec-2010-5>

32 „დისკრიმინაციის წინააღმდეგ ბრძოლის, მისი თავიდან აცილებისა და თანასწორობის მდგომარეობის შესახებ“. საქართველოს სახალხო დამცველი. 2016. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <http://bit.ly/2gaP4vI>

ნაშაულისგან განსხვავებით, არ ხდება ჰომოფობიური და ტრანსფობიური დანაშაულის სტატისტიკის წარმოება. სამინისტროს ვებ-გვერდზე ხელმისაწვდომია ცალკეული სტატისტიკური მონაცემები დისკრიმინაციული მოტივით ჩადენილ დანაშაულთან დაკავშირებით.³³ დოკუმენტი იძლევა ზოგად სურათს 2010-2015 წლებში სხვადასხვა ნიშნით სიძულვილისა და შეუწყნარებლობის მოტივით ჩადენილი დანაშაულების შესახებ, მაგრამ არა ჰომოფობიური და ტრანსფობიური მოტივით ჩადენილი დანაშაულების თაობაზე. სავარაუდოდ ამ ტიპის დანაშაულები კატეგორია „უცნობში“ ერთიანდება, რაც 19-ს შეადგენს.

ევროპული კომისია რასიზმისა და შეუწყნარებლობის წინააღმდეგ (ECRI) თავის მოხსენებაში საქართველოს შესახებ³⁴ აღნიშნავს: „ბოლო წლებში საქართველოში იმატა ჰომო/ტრანსფობიურ თავდასხმათა რაოდენობამ. მომხდარა არაერთი შემთხვევა, დაწყებული ინდივიდებზე თავდასხმებით საჯარო ადგილებში – და ზოგჯერ მათ სახლებშიც კი – დამთავრებული ლგბტ ღონისძიებებზე ძალადობის გამოვლენით და არასამთავრობო ორგანიზაციათა დაშინებით.“

„ქალთა ინიციატივების მხარდამჭერი ჯგუფის“ (WISG) წარმომადგენლები 30-ზე მეტი საქმეა, რომელიც სავარაუდოდ სიძულვილით მოტივირებული დანაშაულის და ინციდენტის ნიშნებს შეიცავს. დაზარალებულები აცხადებენ, რომ ჰომოფობიის და ტრანსფო-

33 მონაცემები სსკ 109-11დ. 117-Vდ. 126-11ზ. 142, 142¹, 142², 144¹-11გ. 144³-11გ. 155, 156, 166, 258-11ზ. 407, 408 მუხლებით გათვალისწინებულ დანაშაულთან დაკავშირებით დაწყებული გამოძიების, სისხლისსამართლებრივი დევნის და დაზარალებული პირების შესახებ. შსს საინფორმაციო-ანალიტიკური დეპარტამენტის საინფორმაციო ცენტრი. 2010-2015 წლები. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <http://bit.ly/2h64XW1>

34 ევროპული კომისია რასიზმისა და შეუწყნარებლობის წინააღმდეგ (ECRI) მოხსენება საქართველოს შესახებ, 01.03.2016. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <http://bit.ly/2dWQQTT>

ბიის ნიადაგზე დაზარალდნენ, მაგრამ სიძულვილის მოტივი მათ საქმეებში არ ჩანს და არც ბრალის დამძიმებისა და სასჯელის დანიშვნის დროს გაითვალისწინება. დაზარალებულთა უმრავლესობა ტრანსგენდერი ქალია.

საქმე №51-2016

WISG-ის სერვისის მიმღებია ზ. შ. ტრანსგენდერი ქალი.

2016 წლის 14 ოქტომბერს, ტრანსგენდერ ქალს ზ. შ.-ს, თბილისის ერთ-ერთ გარეუბანში მდებარე შენობის ეზოში, ურთიერთ-შელაპარაკების ნიადაგზე, თავს დაესხა მამაკაცი, რომელმაც ბლაგვი საგნით რამდენიმე ჭრილობა მიაყენა სახისა და ყელის არეში. დაზარალებული 40-დღიანი კომის შემდეგ, 2016 წლის 22 ნოემბერს, საავადმყოფოში გარდაიცვალა.

თავდამსხმელი პოლიციამ რამდენიმე დღის შემდეგ დააკავა. მის მიერ პოლიციისთვის მიცემული ჩვენებიდან ირკვევა, რომ საპატიმროდან იცნობდა მოკლულ ქალს და მკვლელობის დღეს მასთან დასალაპარაკებლად მივიდა. შეხვედრისას ბრალდებული გ. მ. იმყოფებოდა ნასვამ მდგომარეობაში და ზ. შ.-სთან ურთიერთ-შელაპარაკების ნიადაგზე იმდენად გაღიზიანდა, რომ „აიღო იქვე მდებარე ბეტონის ფილა და სახის არეში დაარყა დაზარალებულს, შემდეგ საყოფაცხოვრებო დანით ყელში მიაყენა დაზიანებები... მოკვლის განზრახვით სახის არეში გადაამტვრია ბეტონის ფილა. დაზარალებული გაითიშა და ბრალდებულმა ჩათვალა, რომ დაზარალებული გარდაცვლილი იყო.“

გ. მ.-ს ბრალი განზრახ მკვლელობაში აქვს წარდგენილი (დანაშაული გათვალისწინებული სისხლის სამართლის კოდექსის 108-ე მუხლით). რამდენადაც WISG-ის იურისტისთვის, რო-

გორც დაზარალებულის უფლებამონაცვლის (დედის) ინტერესების დამცველისთვის ცნობილია, საქმეში არ გამოკვლეულა ტრანსფორმირებული სიძულვილის მოტივი და შესაბამისად, არ მომხდარა მისი დამამძიმებელ გარემოებად მითითება. ბრალდებულ დანაშაულს აღიარებს, მაგრამ საქმე სასამართლოს ამ დრომდე არ განუხილავს.

საქმე №56-2016

WISG-ის სერვისის მიმღებია ზ. ბ. ტრანსგენდერი ქალი.

2016 წლის 7 ივლისს, ტრანსგენდერ ქალს ზ. ბ.-ს, თბილისის ზღვის მიმდებარე ტერიტორიაზე, გვიან ღამით, თავს დაესხა მისთვის უცნობი მამაკაცი. დაზარალებულს მიაჩნია, რომ დანაშაულის მოქმედებები განპირობებული იყო ტრანსფორმირებული სიძულვილით. ინციდენტის შედეგად, ქალმა სხეულის მრავლობითი დაზიანება მიიღო, კერძოდ ჩამტვრეული ჰქონდა კბილები, დახეთქილი ტუჩები და გრძნობდა გაუსაძლის ტკივილს მუცლის არეში.

ზ. ბ.-მ გამოიძახა სასწრაფო სამედიცინო დახმარება და პოლიცია, მაგრამ პოლიციამ ვერ შეძლო თავდამსხმელის დაკავება. ჰოსპიტალიზაციის შემდგომ, ზ. ბ.-მ, შიშობდა, რომ მის მიმართ ძალადობა განმეორდებოდა, დაუყოვნებლივ დატოვა თბილისი და მხოლოდ 2 თვის შემდეგ დაბრუნდა. მიუხედავად იმისა, რომ დაზარალებულმა ერთ-ერთ საზოგადოებრივ თავშეყრის ადგილას დამონტაჟებული კამერების ჩანაწერში ამოიცნო თავდამსხმელი, მისი დაკავება ამ დრომდე ვერ მოხერხდა და გამოძიება ჯერ კიდევ მიმდინარეობს.

საქმე №11-2016

WISG-ის სერვისის მიმღებია ჯ. ბ. გეი მამაკაცი.

2017 წლის 23 აპრილს, დღის დაახლოებით 15:00 საათზე, თბილისში ერთ-ერთ ავტობუსის გაჩერებაზე, ჯ. ბ.-ს თავს დაესხა მისთვის უცნობი ორი მამაკაცი. თავდამსხმელებმა ჯ. ბ.-ს სცემეს და სიტყვიერი შეურაცხყოფა მიაყენეს. დაზარალებულის განმარტებით, მის მიმართ დანაშაულის ჩადენა განაპირობა იმ ფაქტმა, რომ საყურე ეკეთა და იგი თავდამსხმელებმა ჰომოსექსუალად აღიქვეს.

ჯ. ბ.-მ პოლიცია გამოიძახა და თავდამსხმელები დააკავეს. გამოძიება მიმდინარეობს საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 125-ე მუხლით, რაც ცემას გულისხმობს. ბრალდებულებს აღკვეთის ღონისძიების სახით შეეფარდათ გირაო 1000 ლარის ოდენობით. რამდენადაც WISG-ის იურისტისთვის, როგორც დაზარალებულის ინტერესების დამცველისთვის ცნობილია, საქმეში არ გამოკვლეულა ჰომოფობიური სიძულვილის მოტივი და შესაბამისად, არ მომხდარა მისი დამამძიმებელ გარემოებად მითითება.

საქმე №32-2016

WISG-ის სერვისის მიმღებია გ. ზ. ტრანსგენდერი ქალი.

2016 წლის 23 ივნისს თბილისში, ერთ-ერთი ცენტრალური ქუჩის სავალი ნაწილის მიმდებარე ტერიტორიაზე, ტრანსგენდერი ქალს გ. ზ.-ს თავს დაესხა მისთვის უცნობი მამაკაცი, რომელმაც ხის ჯოხზე მიმაგრებული ლურსმნით, ჭრილობა მიაყენა მარჯვენა ხელის არეში. თავდამსხმელი იყენებდა ჰომოფობიური და

ტრანსფობიური სიძულვილის ენას და სწორედ ამიტომ დაზარალებულს მიაჩნია, რომ მისი მოქმედებები მოტივირებული იყო ტრანსფობიური შეუწყნარებლობით.

გ. ზ.-მ გამოიძახა სასწრაფო სამედიცინო დახმარება და პოლიცია. საქმე აღიძრა საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 125-ე მუხლით, რაც ცემას გულისხმობს.

რამდენადაც WISG-ის იურისტისთვის, როგორც დაზარალებულის ინტერესების დამცველისთვის ცნობილია, საქმეში არ გამოკვლეულა ტრანსფობიური სიძულვილის მოტივი და შესაბამისად, არ მომხდარა მისი დამამძიმებელ გარემოებად მითითება. გამოიძიება ჯერ კიდევ მიმდინარეობს.

საქმე №38-2016

WISG-ის სერვისის მიმღებია ა. ო. ტრანსგენდერი ქალი.

2016 წლის 7 ივნისს, ტრანსგენდერმა ქალმა ა. ო.-მ თბილისში მდებარე კაფე-ბარში გაიცნო ახალგაზრდა მამაკაცი, რომელმაც სასმელზე დაპატიჟა. მოგვიანებით, კაფეში მყოფი სხვა სტუმრებისგან მამაკაცმა შეიტყო, რომ ა. ო. ტრანსგენდერი ქალი იყო და ამის შესახებ ჰკითხა კიდევ. ა. ო.-მ დაუდასტურა, რომ ტრანსგენდერი ქალია, რის შემდეგაც მამაკაცმა ქალს თავში ჩაარტყა ბოთლი და შემთხვევის ადგილიდან მიიშალა. კაფეში მსხდომმა პირებმა გამოძახეს სასწრაფო დახმარება და პოლიცია. შემთხვევის შედეგად, ა. ო.-ს ჯანმრთელობა მნიშვნელოვნად დაუზიანდა და დასჭირდა რამდენიმე ნაკერის დადება თავის არეში. საქმე აღიძრა საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 125-ე მუხლით, რაც ცემას ითვალისწინებს.

დაზარალებულმა პოლიციას განუმარტა, რომ თავდასხმა განაპირობა ტრანსფობიურმა შეუწყნარებლობამ და სიძულვილმა, მაგრამ რამდენადაც WISG-ის იურისტისთვის, როგორც დაზარალებულის ინტერესების დამცველისთვის ცნობილია, საქმეში არ გამოკვლეულა ტრანსფობიური სიძულვილის მოტივი და შესაბამისად, არ მომხდარა მისი დამამძიმებელ გარემოებად მითითება.

საქმე №59-2016

WISG-ის სერვისის მიმღებია ვ. ტ. ტრანსგენდერი ქალი.

2016 წლის 25 ნოემბერს, თბილისში, ერთ-ერთი ცენტრალური ქუჩის სავალი ნაწილის მიმდებარე ტერიტორიაზე, ტრანსგენდერ ქალს ვ. ტ.-ს თავს დაესხა მისთვის უცნობი ორი მამაკაცი. დაზარალებულს მიაჩნია, რომ თავდამსხმელთა მოქმედებები განპირობებული იყო ტრანსფობიური სიძულვილით, რადგან ისინი იყენებდნენ ტრანსფობიურ სიძულვილის ენას. ინციდენტის შედეგად, ქალმა სხეულის მრავლობითი დაზიანება მიიღო, კერძოდ სხეულის სხვადასხვა ადგილას ჰქონდა სილურჯეები და დაუზიანდა ცხვირი.

ვ. ტ.-მ გამოიძახა სასწრაფო სამედიცინო დახმარება და პოლიცია. საქმე აღიძრა საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 125-ე მუხლით, რაც ცემას გულისხმობს. დაზარალებულმა და მოწმეებმა ამოიცნეს თავდამსხმელები, მაგრამ მათი დაკავება ამ დრომდე ვერ მოხერხდა.

რამდენადაც WISG-ის იურისტისთვის, როგორც დაზარალებულის ინტერესების დამცველისთვის ცნობილია, საქმეში არ გამოკვლეულა ტრანსფობიური სიძულვილის მოტივი და შესაბამისად, არ მომხდარა მისი დამამძიმებელ გარემოებად მითითება. გამოძიება ჯერ კიდევ მიმდინარეობს.

WISG-ის სერვისის მიმღებია ზ. ბ. ტრანსგენდერი ქალი.

2016 წლის 26 ნოემბერს, თბილისში, ერთ-ერთი ცენტრალური ქუჩის სავალი ნაწილის მიმდებარე ტერიტორიაზე, ტრანსგენდერ ქალს ზ. ბ.-ს თავს დაესხა მისთვის უცნობი მამაკაცი. დაზარალებულს მიაჩნია, რომ თავდამსხმა განპირობებული იყო ტრანსფობიური სიძულვილით, რადგან თავდამსხმელები იყენებდნენ ტრანსფობიურ სიძულვილის ენას და ფიქრობს, რომ ინციდენტი უკავშირდება წინა დღით მომხდარ, სხვა ტრანსგენდერი ქალის ცემის შემთხვევას, რადგან თავდამსხმელმა რამდენჯერმე ახსენა, რომ „რაც გუშინ მის მეგობარს დააკლო, მას დაუმატებდა.“

ინციდენტის შედეგად, ქალმა სხეულის დაზიანება მიიღო და გამოიძახა სასწრაფო სამედიცინო დახმარება და პოლიცია. საქმე აღიძრა საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 125-ე მუხლით, რაც ცემას გულისხმობს. თავდამსხმელის დაკავება ამ დრომდე ვერ მოხერხდა.

რამდენადაც WISG-ის იურისტისთვის, როგორც დაზარალებულის ინტერესების დამცველისთვის ცნობილია, საქმეში არ გამოკვლეულა ტრანსფობიური სიძულვილის მოტივი და შესაბამისად, არ მომხდარა მისი დამამძიმებელ გარემოებად მითითება. გამოძიება ჯერ კიდევ მიმდინარეობს.

4. 2. ლგბტი ადამიანების საკუთრების წინააღმდეგ მიმართული დანაშაული

გარდა იმისა, რომ ლგბტი თემის წევრები ხშირად ხდებიან სიძულვილით მოტივირებული დანაშაულის მსხვერპლნი, თემი ზოგადად მოწყვლადია ნებისმიერი ტიპის დანაშაულის მიმართ, რადგან მოძალადე ფიქრობს, რომ ის პოლიციას არ მიმართავს

და საკუთარი უფლებების დაცვას არ მოისურვებს. 2016 წლის განმავლობაში WISG-ის მიერ ნაწარმოები იქნა ორი საქმე, რომელშიც დისკრიმინაციული მოტივი პირდაპირ და აშკარად არ იკვეთებოდა, მაგრამ დაზარალებული მიიჩნევდა, რომ მის მიმართ დანაშაულის ჩადენა განაპირობა მოძალადის შეგრძნებამ, რომ ის ლგბტი თემის წევრია და პოლიციას არ მიმართავდა, მაგრამ ისიც გასათვალისწინებელია, რომ აღნიშნული დასკვნა მხოლოდ დაზარალებულთა სუბიექტურ შეხედულებას ემყარება და ისიც მხოლოდ ორ საქმეზე, შესაბამისად, ეს მონაცემები არ იძლევა ზოგადი ტენდენციის გამოკვეთის საშუალებას, მაგრამ ორგანიზაციის იურისტებს მიაჩნიათ, რომ მხედველობაშია მისაღები სამართალდამცავთა მიერ გამოძიების ეტაპზე.

საქმე №5-2016

WISG-ის სერვისის მიმღებია დ. დ. გეი მამაკაცი.

2016 წლის 15 იანვარს, თბილისში დ. დ. მეზობლად მცხოვრებმა სამმა მამაკცმა აიძულა, რომ აეღო სწრაფი სესხი 100 ლარის ოდენობით და მათთვის სესხად მიეცა. დ. დ.-ს ოჯახი რეგისტრირებულია სოციალურად დაუცველი ოჯახების მონაცემთა ერთიან ბაზაში და საარსებო შემწეობას იღებს ყოველთვიურად, მაგრამ კომპანიამ მასზე სესხი მაინც გასცა.

დ. დ.-მ პოლიციას არ მიმართა იმის შიშით, რომ მოძალადეები მის მეზობლად ცხოვრობდნენ და მათგან მომდინარე ძალადობის განმეორების ალბათობა ძალიან დიდი იყო. იგი ერთი თვის მანძილზე ელოდა თანხის დაბრუნებას და როდესაც საბოლოოს განუცხადეს უარი, დახმარებისთვის WISG-ს მიმართა.

WISG-ის მედიაციის შედეგად, დ. დ.-სა და კომპანიას შორის დავა აღარ წამოჭრილა.

საქმე №08-2016

WISG-ის სერვისის მიმღებია ი. ტ. ლესბოსელი ქალი.

2016 წლის 13 მარტს ი. ტ.-ს თბილისში მდებარე ერთ-ერთ კაფე-ბარში მისთვის უცნობმა მამაკაცმა მოპარა მობილური ტელეფონი და 100 ლარი. დაზარალებული ქურდობის ფაქტს მის სექსუალურ ორიენტაციას უკავშირებს, რადგან იხსენებს, რომ ხსენებულმა მამაკაცმა ჰკითხა „ლესბოსელი ხომ არ იყო“. დანაშაულის შესახებ ი. ტ.-მ პოლიციას მიმართა. დაზარალებულმა პოლიციასთანაც განმარტა, რომ „მის წინააღმდეგ დანაშაულის ჩადენა განპირობებული იყო იმ გარემოებით, რომ დამნაშავემ იგი ლესბოსელად აღიქვა და ჩათვალა, რომ პოლიციას არ მიმართავდა.“

2016 წლის ოქტომბერში ბრალდებული, თბილისის საქალაქო სასამართლოს მიერ, დამნაშავედ იქნა ცნობილი ი. ტ.-ს მიმართ საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 177-ე მუხლის მე-2 ნაწილით გათვალისწინებული დანაშაულის ჩადენისათვის, რაც ქურდობას გულისხმობს.

4. 3. ოჯახში ძალადობა

ლგბტ ადამიანები ოჯახში ძალადობის სხვადასხვა ფორმის მსხვერპლნი ხდებიან – ქორწინების იძულება, სოციალური იზოლაცია, გარეგნობის შეცვლის იძულება და სხვა. ძალადობა, ხშირ შემთხვევაში, უკავშირდება ნებაყოფლობით ან იძულებით „ქამინ აუტს“ ოჯახის წევრებთან. „ქალთა ინიციატივების მხარდამჭერი ჯგუფის“ (WISG) მიერ ჩატარებული კვლევების რესპოდენტები აღნიშნავენ, რომ ოჯახის წევრთათვის მათი სექსუალური ორიენტაციის შესახებ საუბარს თავს არიდებენ ძალადობის შიშით. ტრანსგენდერი ადამიანების შემთხვევაში მდგომარეობა უფრო

მიმდებარება, რადგან მათი გენდერული იდენტობის თვითაღქმისათვის ძალიან მნიშვნელოვანია სასურველი ტანსაცმლისა და აქსესუარების ტარება. ამის გარდა ლგბტ თემის წევრთა მიმართ გავრცელებულია ოჯახის წევრის მხრიდან განგრძობადი ფსიქოლოგიური ძალადობა, რაც გამოიხატება დამცირებასა და შეურაცხყოფის მიყენებაში.

2012 წელს „ქალთა ინიციატივების მხარდამჭერი ჯგუფის“ (WISG) მიერ ჩატარებული კვლევის თანახმად, „ოჯახში ძალადობა ასევე ძალიან მნიშვნელოვანი საკითხია რესპოდენტებისთვის. გამოკითხულთა 27%-მა განაცხადა, რომ მასზე სახლში ფსიქოლოგიური ძალადობა ხორციელდება (26 ქალი, 15 კაცი), ხოლო 7%-მა განაცხადა, რომ მათზე სახლში ფიზიკური ძალადობა ხორციელდება (5 კაცი, 6 ქალი).³⁵ ხშირად დაფარული რჩება ლგბტ თემის წევრთა მიმართ, ოჯახის წევრების მხრიდან ჩადენილი ფიზიკური ძალადობაც“.

საქმე №28-2016

WISG-ის სერვისის მიმღებია ა. დ. ლესბოსელი ქალი.

2016 წლის 11 ივნისს, ა. დ.-ს მეგობარი დაუკავშირდა ორგანიზაციას და უამბო მისი მეგობრის მიმართ ოჯახის წევრების მხრიდან განხორციელებული ძალადობის შესახებ, რაც გამოიხატებოდა შემდეგში: ა. დ.-ს დედა სისტემატიურად ავიწროებდა შვილს და აყენებდა როგორც სიტყვიერ, ისე ფიზიკურ შეურაცხყოფას. იმავე დღეს, ა. დ.-მ მიმართა პოლიციას. მისივე განმარტებით, სხეულზე ეტყობოდა ძალადობის კვალი. პოლიციამ გამოკითხვის

³⁵ „ლგბტ ადამიანთა მდგომარეობა საქართველოში“. WISG. თბილისი. 2012. ხელმისაწვდომია ბმულზე: http://women.ge/data/docs/publications/WISG_situation-of-lgbt-persons-in-Georgia_GEO-www.pdf

მიზნით, დაიბარა ა. დ.-ს მშობლები და დედის მიმართ გამოსცა შემაკავებელი ორდერი, რომელიც მეორე დღეს სასამართლოს მიერ დამტკიცდა 1 თვის ვადით.

მიუხედავად WISG-ის იურისტების რჩევისა, რომ ოჯახში ძალადობის მსხვერპლთა თავშესაფრის სერვისით ესარგებლა, ა. დ.-მ უარი განაცხადა და არჩია მეგობართან ერთად ცხოვრება. მისი და მისი მეგობრების განმარტებით, ა. დ.-ს 2016 წლის 17 ივნისს მამამ მიაკითხა და იგი ოჯახში დაბრუნდა. ამის შემდეგ მამამ დაიწყო ძალადობა ა. დ.-ს მეგობრების მიმართ, რაც გამოიხატებოდა მათთვის სიტყვიერი შეურაცხყოფის მიყენებაში. იგი შეხვდა რამდენიმე მეგობრის ოჯახის წევრებს და უამბო მათი სექსუალური ორიენტაციის შესახებ. 2016 წლის 19 ივნისს WISG-ს ა. დ.-ს მეგობრებმა აცნობეს, რომ მას ისევ საფრთხე ემუქრებოდა, მაგრამ ა. დ.-მ ორგანიზაციის იურისტთან გასაუბრების დროს განმარტა, რომ თავს უსაფრთხოდ გრძნობდა და სახლში დაბრუნების შემდეგ მის მიმართ ძალადობას ადგილი არ ჰქონია.

ა. დ. მიიჩნევდა, რომ ოჯახის წევრების მხრიდან მის მიმართ განხორციელებული ძალადობა განპირობებული იყო მისი სექსუალური ორიენტაციის მიმართ შეუწყნარებლობით.

საქმე №22-2016

WISG-ის სერვისის მიმღებია ა. ო. გეი მამაკაცი.

2016 წლის 18 მაისს, ა. ო. სოციალური ქსელის (FACEBOOK) საშუალებით, დაუკავშირდა ორგანიზაციას და უამბო მისი ძმის მხრიდან განხორციელებული ძალადობის შესახებ. ა. ო.-ს განმარტებით, ძმა (ყოფილი მსჯავრდებული) საპატიმროდან გათავისუფლების შემდეგ ავინროებს, ფიზიკურად და ფსიქოლოგიურად

ძალადობს მასზე და აიძულებს, რომ პერიოდულად, საკუთარი ნების საწინააღმდეგოდ, გარკვეული დრო გაატაროს მართლმადიდებლურ მონასტრებში.

მიუხედავად WISG-ის იურისტების რჩევისა, რომ თავის დასაცავად შესაბამისი უწყებებისთვის მიემართა, დაზარალებულმა საბოლოოდ უარი თქვა ძმის ნების წინააღმდეგ წასვლაზე და საერთოდ განწყობა კავშირი ორგანიზაციასთან.

5. ლგბტი ადამიანთა შევიწროვება საჯარო სივრცეში და უკანონო დაკავება

2014 წელს WISG-ის მიერ ჩატარებულმა კვლევამ გამოავლინა, რომ ლგბტ ადამიანთა მიმართ საზოგადოებრივი თავშეყრის ადგილებში სიძულვილის ენის გამოყენება და ბილწისიტყვაობა ძალადობის ერთ-ერთი გავრცელებული ფორმაა.³⁶

2016-2017 წლების ადამიანის უფლებათა დაცვის სამთავრობო სამოქმედო გეგმის ერთ-ერთ ღონისძიებად განერილი იყო ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსის საერთაშორისო სტანდარტებთან შესაბამისობაში მოყვანა.³⁷ კანონპროექტი ახდენს საჯარო სივრცეში სექსუალური შევიწროების კრიმინალიზაციას, კერძოდ კოდექსის 340-ე მუხლის თანახმად, „საზოგადოებრივ ადგილებში ადამიანის ღირსებისა და საზოგადოებრივი ზნეობის შეურაცხყოფელი ქმედების განხორციელება, რაც ...

36 „ლგბტ ადამიანთა მდგომარეობა საქართველოში“. WISG. თბილისი. 2012. ხელმისაწვდომია ბმულზე: http://women.ge/data/docs/publications/WISG_situation-of-lgbt-persons-in-Georgia_GEO-www.pdf

37 2016-2017 წლების ადამიანის უფლებათა სამოქმედო გეგმა. საქართველოს მთავრობის 2016 წლის 13 ივნისის განკარგულება №1138. სისხლის სამართლის მართლმსაჯულება 1.1.3. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/3315211>

ინვეს ადამიანისთვის დამამცირებელი ან შეურაცხმყოფელი გარემოს შექმნას (მათ შორის – სექსუალური ხასიათის ქცევა, სრული ან ნაწილობრივი უხამსი გაშიშვლება, ...) ითვლება ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევად და სანქციის სახით ითვალისწინებს ფულად ჯარიმას. მნიშვნელოვანია, რომ ამ და სხვა ტიპის სექსუალური ხასიათის ძალადობრივ ქმედებებზე როგორც საჯარო სივრცეში, ისე ოჯახში სახელმწიფოს ჰქონდეს რეაგირება და დროულად აღკვეთოს ისინი. იმის გარდა, რომ აღნიშნული ქმედებები მსხვერპლში ინვეს ფსიქო-ემოციური მდგომარეობის დამძიმებას, რაც გამოწვეულია შიშისა და სირცხვილის გრძნობით, მწუხარებით და ამიტომ აუცილებელია მისი აღკვეთა, ამ ტიპის სამართალდარღვევებზე რეაგირება ახდენს ძალადობის უფრო მძიმე ფორმების პრევენციას.

WISG-ის პრაქტიკაში არსებული საქმეებიდან გამოიკვეთა ტენდენცია, რომ ლგბტი ადამიანების საჯარო სივრცეში სექსუალური შევიწროება, რეაგირების გარეშე რჩება პოლიციის მხრიდან. ზოგიერთ შემთხვევაში, პოლიცია რეაგირების ნაცვლად განმცხადებელს აკავებს. „ხშირად, ლგბტი ადამიანები მხოლოდ მათი სექსუალური ორიენტაციისა და გენდერული იდენტობის საფუძველზე ხდებიან უკანონო დაკავების მსხვერპლნი.“³⁸

ამგვარი მოპყრობის მსხვერპლნი ხშირად ხდებიან ტრანსგენდერი ქალები. მათი განმარტებით, პოლიცია მათ მიმართ განხორციელებულ ძალადობაზე არ ახდენს რეაგირებას, ხოლო როდესაც მის უმოქმედობას აპროტესტებენ, პოლიცია წვრილმანი ხულიგნობის ან კანონიერი მოთხოვნისადმი დაუმორჩილებლობის ბრალდებით, მათ აკავებს. შედეგად ისინი უკანონო დაკავების მსხვერპლნი ხდებიან.

38 „სექსუალური ორიენტაცია, გენდერული იდენტობა და ადამიანის უფლებათა საერთაშორისო სამართალი“. International commission of jurists. 2009.

საერთაშორისო სამართალი აღიარებს ადამიანის უფლებას თავისუფლებაზე და კრძალავს თავისუფლების უკანონო და თვითნებურ აღკვეთას. „იმისათვის, რომ უკანონო და თვითნებური დაკავება თავიდან იქნეს აცილებული, საჭიროა ეროვნული კანონმდებლობა შესაბამისობაში იყოს საერთაშორისო და რეგიონულ სტანდარტებთან.“³⁹ საქართველოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსი⁴⁰ საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მიერ 1984 წელს მიღებული მოძველებული კანონია, რომლის ცვლილებაც უკვე დღის წესრიგში დგას, მაგრამ მანამ ახალი კოდექსი შევა ძალაში, აუცილებელია, რომ პოლიციამ გამოიყენოს ადამიანის უფლებებზე დაფუძნებული მიდგომა და უზრუნველყოს, რომ „არავის შეეზღუდოს თვითნებურად თავისუფლება.“⁴¹ ნებისმიერი დაკავება უნდა აკმაყოფილებდეს საქართველოს კონსტიტუციის მე-18 მუხლის მოთხოვნებს.⁴²

„ქალთა ინიციატივების მხარდამჭერი ჯგუფის“ (WISG) წარმოებაში რამდენიმე ძალადობის საქმეა, რომელთა მსხვერპლებიც აცხადებენ, რომ ჰომოფობიის და ტრანსფობიის ნიადაგზე გახდნენ პოლიციის მხრიდან უკანონო დაკავების მსხვერპლნი.

39 „სექსუალური ორიენტაცია, გენდერული იდენტობა და ადამიანის უფლებათა საერთაშორისო სამართალი“. International commission of jurists. 2009.

40 საქართველოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსი, ხელმისაწვდომია ბმულზე: <http://bit.ly/2hiKzU8>

41 ლაბიტა იტალიის წინააღმდეგ. №26772/95, 6.04.2000

42 საქართველოს კონსტიტუცია, მუხლი 18. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/30346>

WISG-ის სერვისის მიმღებია სამი ტრანსგენდერი ქალი თ. მ. გ. უ. და ჯ. მ.

2016 წლის 13 ივლისს, თბილისში, ერთ-ერთი ცენტრალური ქუჩის სავალი ნაწილის მიმდებარე ტერიტორიაზე, პოლიციამ დააკავა სამი ტრანსგენდერი ქალი თ. მ. გ. უ. და ჯ. მ. პოლიციის მიერ მათ მიმართ შედგა ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის ოქმები საქართველოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსის 166-ე (წვრილმანი ხულიგნობა) მუხლით გათვალისწინებული ქმედებების ჩადენის ფაქტზე.

ტრანსგენდერი ქალების ინტერესებს სასამართლოში WISG-ის იურისტი იცავდა. ადვოკატთან გასაუბრებისას მათ აღნიშნეს, რომ არ ეთანხმებოდნენ პოლიციის მიერ წარმოდგენილ ადმინისტრაციული დაკავების ოქმში აღწერილ გარემოებებს და განმარტავდნენ, რომ იქ ჩამოთვლილი ქმედებები არ განუხორციელებიათ. მათ თავად გამოიძახეს პოლიცია და ითხოვნენ რეაგირებას ერთ-ერთი დაკავებული ტრანსგენდერი ქალის მიმართ განხორციელებული ქმედების ფაქტზე, რაც წარმოადგენდა სექსუალური ხასიათის სიტყვიერ შეურაცხყოფას და ბილწსიტყვაობას. (თავდამსხმელი, რომელმაც ქალს სექსუალური ხასიათის სიტყვიერი შეურაცხყოფა მიაყენა სასამართლომ სამართალდამრღვევად ცნო საქართველოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსის 166-ე მუხლით გათვალისწინებული სამართალდარღვევის ჩადენაში და 100 ლარით დააჯარიმა.) ასევე, დაზარალებულების განმარტებით, პოლიციის მოქმედება განპირობებული იყო არასენსიტიურობით და ტრანსფობიური წინასწარგანწყობით.

სასამართლომ გაიზიარა დაკავებულთა ადვოკატის შეხედულება და მათ მიმართ ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის საქმის წარმოება შეწყდა, სამართალდარღვევის ფაქტის არარსებობის გამო.

საქმე №56-2016

WISG-ის სერვისის მიმღებია ზ. ბ. ტრანსგენდერი ქალი.

2016 წლის 13 ნოემბერს თბილისში, ერთ-ერთი ცენტრალური ქუჩის სავალი ნაწილის მიმდებარე ტერიტორიაზე, პოლიციამ დააკვა ტრანსგენდერი ქალი ზ. ბ. საქართველოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსის 166-ე (წვრილმანი ხულიგნობა) მუხლით გათვალისწინებული ქმედებების ჩადენის ფაქტზე.

ტრანსგენდერი ქალის ინტერესებს სასამართლოში WISG-ის იურისტი იცავდა. ადვოკატთან გასაუბრებისას ზ. ბ.-მ აღნიშნა, რომ არ ეთანხმებოდა პოლიციის მიერ წარმოდგენილ ადმინისტრაციული დაკავების ოქმში აღწერილ გარემოებებს. მან თავად გამოიძახა პოლიცია და ითხოვდა რეაგირებას მის მიმართ განხორციელებული შევიწროვების ფაქტზე. ზ. ბ.-ს განმარტებით, ის გახდა დისკრიმინაციის მსხვერპლი გენდერული იდენტობის საფუძველზე, რადგან სწრაფი კვების ობიექტის თანამშრომლებმა ხაჭაპურის მიყიდვაზე ტრანსფობიური დამოკიდებულების გამო უთხრეს უარი.

2016 წლის 6 დეკემბერს გამართულ სასამართლოს სხდომაზე, მოსამართლემ გაიზიარა დაკავებულის ადვოკატის შეხედულება და ზ. ბ.-ს მიმართ ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის საქმის წარმოება შეწყდა, სამართალდარღვევის ფაქტის არარსებობის გამო.

საქმე №30/31-2016

WISG-ის სერვისის მიმღებია ორი ტრანსგენდერი ქალი ვ. ტ. და თ. მ.

2016 წლის 13 ივნისს ტრანსგენდერ ქალებს ვ. ტ.-ს და თ. მ.-ს, თბილისში, ერთ-ერთი ცენტრალური ქუჩის სავალი ნაწილის მიმდებარე ტერიტორიაზე, თავს დაესხა რამდენიმე პირი, რომლებიც შემთხვევის ადგილზე ავტომანქანით მივიდნენ და ქალებს მიახსნეს ნავთობპროდუქტი. დაზარალებულების განმარტებით, თავდამსხმელები ცეცხლის მოკიდებასაც ცდილობდნენ, მაგრამ მათ გაქცევა მოახერხეს.

დაზარალებულებმა გამოიძახეს პოლიცია და მიაწოდეს ინფორმაცია თავდამსხმელების შესახებ. იმავე ღამეს, პოლიციის მიერ დაკავებულ იქნა ყველა თავდამსხმელი, რომლებიც მეორე დღეს სამართლომ სამართალდარღვევად ცნო საქართველოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსის 166-ე მუხლით (წერილმანი ხულიგნობა) გათვალისწინებული სამართალდარღვევის ჩადენაში და სახდელის სახით დააკისრა ჯარიმა 100 ლარის ოდენობით.

საქმე №09-2016

WISG-ის სერვისის მიმღებია ზ. ბ. ტრანსგენდერი ქალი.

2016 წლის 14 აპრილს, ღამის საათებში, ტრანსგენდერი ქალი ზ. ბ. მეგობართან ერთად იმყოფებოდა თბილისში, ერთ-ერთი ცენტრალური ქუჩის სავალი ნაწილის მიმდებარე ტერიტორიაზე. მათთვის უცნობმა პიროვნებამ ზ. ბ.-ს მეგობარს, ასევე ტრანსგენდერ ქალს, მიაყენა ფიზიკური შეურაცხყოფა. ზ. ბ.-მ გამოიძახა სასწრაფო დახმარება, რომელთან ერთადაც შემთხვევის ადგილზე პოლიციაც მივიდა და ზ. ბ. დააკავეს საქართველოს ადმი-

ნისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსის 173-ე მუხლით (პოლიციელის კანონიერი განკარგულებისადმი ან მოთხოვნისადმი დაუმორჩილებლობა) გათვალისწინებული სამართალდარღვევის ჩადენის გამო.

დაზარალებულის განმარტებით, ის პოლიციის მხრიდან ტრანსფორმირებული დამოკიდებულების მსხვერპლი გახდა და ადმინისტრაციული სამართალდარღვევა არ ჩაუდენია. 2016 წლის 18 აპრილს სასამართლოს გადაწყვეტილებით, ზ. ბ.-ს შეეფარდა 5-დღიანი პატიმრობა.

საქმე №46-2016

WISG-ის სერვისის მიმღებია ზ. მ. ტრანსგენდერი ქალი.

2016 წლის 2 აგვისტოს, თბილისში. ერთ-ერთი ცენტრალური ქუჩის სავალი ნაწილის მიმდებარე ტერიტორიაზე, პოლიციამ დააკავა ტრანსგენდერი ქალი ზ. მ. საქართველოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსის 166-ე (წვრილმანი ხულიგნობა) მუხლებით გათვალისწინებული ქმედებების ჩადენის ფაქტზე.

ზ. მ.-ს ინტერესებს სასამართლოში WISG-ის იურისტი იცავდა. ადვოკატთან გასაუბრებისას მან აღნიშნა, რომ შეცდომით მოაწერა ხელი ადმინისტრაციული დაკავების ოქმს და სათანადოდ არ გაცნობია მას. ამასთან, ზ. მ.-მ განმარტა, რომ ოქმში აღწერილი ქმედებები არ განუხორციელებია. დაზარალებულის ინფორმაციით, მისთვის უცნობმა პირმა მიაყენა სექსუალური ხასიათის სიტყვიერი და ფიზიკური შეურაცხყოფა და ამ მიზნით გამოიძახა საპატრულო პოლიცია. ამავდროულად, მისი ცემის ფაქტზე დაიწყო გამოძიება. ზ. მ.-ს განმარტებით, პოლიციის მოქმედება განპირობებული იყო არასენსიტიურობით.

სასამართლომ არ გაიზიარა დაკავებულის ადვოკატის შუამდგომლობა სიტყვიერი შენიშვნის გამოცხადების შესახებ, ზ. მ. ცნო სამართალდამრღვევად და ადმინისტრაციული სახდელის სახით განუსაზღვრა ჯარიმა 100 ლარის ოდენობით სახელმწიფო ბიუჯეტის სასარგებლოდ. ის პირიც, ვინც ფიზიკური და სიტყვიერი შეურაცხყოფა მიაყენა ტრანსგენდერ ქალს, ცნობილ იქნა სამართალდამრღვევად და სახდელის სახედ განესაზღვრა ჯარიმა იმავე ოდენობით.

საქმე №32-33-2016

WISG-ის სერვისის მიმღებია ორი ტრანსგენდერი ქალი გ. ზ. და თ. მ.

2016 წლის 25 ივნისს, თბილისში, ერთ-ერთი ცენტრალური ქუჩის სავალი ნაწილის მიმდებარე ტერიტორიაზე, პოლიციამ დააკავა ორი ტრანსგენდერი ქალი გ. ზ. და თ. მ. პოლიციის მიერ მათ მიმართ შედგა ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის ოქმები საქართველოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსის 166-ე (წვრილმანი ხულიგნობა) და 173-ე (პოლიციელის კანონიერი განკარგულებისადმი ან მოთხოვნისადმი დაუმორჩილებლობა) მუხლებით გათვალისწინებული ქმედებების ჩადენის ფაქტზე.

ტრანსგენდერი ქალების ინტერესებს სასამართლოში WISG-ის იურისტი იცავდა. ადვოკატთან გასაუბრებისას მათ აღნიშნეს, რომ შეცდომით მოაწერეს ხელი ადმინისტრაციული დაკავების ოქმს და სათანადოდ არ გაცნობიან მას. ამასთან, დაკავებულები განმარტავდნენ, რომ ოქმში აღწერილი ქმედებები არ განუხორციელებიათ. მათ თავად გამოიძახეს პოლიცია და ითხოვდნენ რეაგირებას ერთ-ერთი დაკავებული ტრანსგენდერი ქალის გ. ზ.-ს

მიმართ განხორციელებული დანაშაულის ფაქტზე. ასევე, დაზარალებულების განმარტებით, პოლიციის მოქმედება განპირობებული იყო არასენსიტიურობით.

სასამართლომ გაიზიარა დაკავებულთა ადვოკატის შეხედულება და თავის დადგენილებაში აღნიშნა, რომ „მათ, [განსახილველ შემთხვევაში გამოვლენილ გადაცდომებს] მართლსაწინააღმდეგო ხასიათის მიუხედავად, უხეშად არ შეუღებავთ სხვათა პირადი თუ ქონებრივი უფლებები და თავისუფლებები, არსებითად არ შეუშლიათ ხელი პოლიციის თანამშრომლების საქმიანობისათვის“ და დაკავებულებს გამოუცხადა სიტყვიერი შენიშვნა.

საქმე №61-2016

WISG-ის სერვისის მიმღებია ხუთი ტრანსგენდერი ქალი.

2016 წლის 27 ნოემბრის ღამეს, თბილისში, ერთ-ერთი ცენტრალური ქუჩის სავალი ნაწილის მიმდებარე ტერიტორიაზე, ხუთ ტრანსგენდერ ქალს თავს დაესხა ორი პიროვნება, რომელთაც სცადეს ქალების ცემა, ისროდნენ ქვებს და მინის ბოთლებს. ინციდენტის შედეგად დაზარალებული ტრანსგენდერი ქალის ზ. ბ.-ს განმარტებით, ერთ-ერთი თავდამსხმელი დანის გამოყენების მუქარით გაეკიდა ორ ქალს, მაგრამ მათ გაქცევა მოახერხეს. რამდენიმე დაზარალებულმა მიიღო სხეულის მსუბუქი დაზიანება. კერძოდ, თავდამსხმელმა მას მინის დიდი ბოთლი ესროლა, რომელიც ზურგის არეში მოხვდა. ასევე, მისი ინფორმაციით, მეორე მინის ბოთლი მოხვდა თავის არეში კიდევ ერთ ტრანსგენდერ ქალს, მაგრამ დაზიანებები არ იყო მწვავე და სამედიცინო დახმარების საჭიროებაც არ დამდგარა. დაზარალებულების განმარტებით, თავდამსხმელთა მოქმედება განპირობებული იყო ჰომოფობიური და ტრანსფობიური სიძულვილით.

ზ. ბ.-მ საპატრულო პოლიცია გამოიძახა, თუმცა სამართალდამცავების მოსვლამდე თავდამსხმელებმა მიმალვა მოასწრეს. დაზარალებულებმა საქართველოს სახალხო დამცველსაც მიმართეს ცხელ ხაზზე დახმარების თხოვნით. ამ დროისთვის დანაშაულის ფაქტზე მიმდინარეობს გამოძიება და საქმეს ომბუდსმენიც სწავლობს.

საქმე №49-2016

WISG-ის სერვისის მიმღებია ზ. ბ. ტრანსგენდერი ქალი.

ზ. ბ.-ს განმარტებით, იგი 2016 წლის 4 ოქტომბერს, მეგობარ ტრანსგენდერ ქალთან გ. ჯ.-სთან ერთად იმყოფებოდა თბილისში, თავდაცვის სამინისტროს მიმდებარე ტერიტორიაზე, სადაც მის მეგობარს შელაპარაკება მოუვიდა სამხედრო ფორმაში ჩაცმულ მამაკაცებთან, რომლებიც იმყოფებოდნენ სამინისტროს ეზოს ტერიტორიაზე. ზ. ბ.-მ გადაწყვიტა მობილური ტელეფონით გადაეღო კონფლიქტი, რათა შემდგომში პოლიციისთვის მიენიშნებინა, როგორც დანაშაულის მტკიცებულება. აღნიშნულზე სამხედრო ფორმაში ჩაცმული მამაკაცები გაღიზიანდნენ და გადაწყვიტეს ზ. ბ.-სთვის მობილური ტელეფონის წართმევა. ამ მიზნით გადაუგრიხეს ხელები, რის გამოც მას მაჯებზე აღენიშნებოდა სინითლები. ძალადობის შედეგად ზ. ბ. დაეცა მიწაზე და დაუზიანდა მარჯვენა მუხლი, რომელიც დაზიანებაც პოლიციის განყოფილებაში განცხადების შეტანის მომენტისთვისაც ეტყობოდა. ძალადობის შედეგად, მამაკაცებმა ზ. ბ.-ს წაართვეს მობილური ტელეფონი და წაუშალეს გადაღებული მასალა. დაზარალებულის განმარტებით, სამხედრო ფორმაში ჩაცმული თავდამსხმელები იყენებდნენ ჰომოფობიურ და ტრანსფობიურ სიძულვილის ენას და მისი აზრით, მათი ქმედებები განპირობებული იყო ტრანსგენდერი ქალების გენდერული იდენტობის მიმართ შეუწყნარებლობით.

აღნიშნულზე ზ. ბ.-მ მიმართა პოლიციას, მაგრამ გამოძიება ამ დრომდე მიმდინარეობს. WISG-ის იურისტს, რომელიც ზ. ბ.-ს ინტერესებს იცავს გამოძიების ეტაპზე, პოლიციაში განუცხადეს, რომ აღნიშნულ ფაქტზე მიმდინარეობს მოკვლევა საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს შესაბამის სტრუქტურულ ერთეულშიც.

საქმე №50-2016

WISG-ის სერვისის მიმღებია ზ. ბ. ტრანსგენდერი ქალი.

ტრანსგენდერი ქალის ზ. ბ.-ს განმარტებით, 2016 წლის 5 ოქტომბერს მეგობრებთან ერთად იმყოფებოდა ქ. თბილისში, ერთ-ერთი ცენტრალური ქუჩის სავალი ნაწილის მიმდებარე ტერიტორიაზე. შუალდით, გამოჩნდა ავტომანქანა, რომელშიც 4-5 მამაკაცი იჯდა და მას და მის მეგობრებს აყენებდნენ სექსუალური ხასიათის სიტყვიერ შეურაცხყოფას, უქმნიდნენ დამამცირებელ და მტრულ გარემოს და ესროდნენ ქვებს. ზ. ბ.-მ WISG-ის იურისტთან საუბარში აღნიშნა, რომ ასეთი ტიპის ფაქტები ხშირად ხდება. ასევე, პოლიციაში შეტანილ განცხადებაშიც და ზეპირი გასაუბრების ოქმშიც, ზ. ბ.-მ განმარტა, რომ ინციდენტის დროს კიბეზე ჩავიდა დასამალად და სწორედ ამ მომენტში მოხვდა თავდამსხმელთა მიერ ნასროლი ქვა. ზ. ბ.-ს მიაჩნია, რომ თავდამსხმელთა მოქმედებები განპირობებული იყო ჰომოფობიური და ტრანსფობიური შეუწყნარებლობითა და სიძულვილით.

ზ. ბ.-მ პოლიციას აცნობა თავდამსხმელის მანქანის სერიალ და ფერიც. საქმის გამოძიება ამ დრომდე მიმდინარეობს.

6. დისკრიმინაცია

2014 წელს საქართველოს პარლამენტმა მიიღო კანონი „დისკრიმინაციის ყველა ფორმის აღმოფხვრის შესახებ“. ამ კანონის საფუძველზე საქართველოს სახალხო დამცველის აპარატში შეიქმნა თანასწორობის დეპარტამენტი და ცვლილება შევიდა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსში დისკრიმინაციის საქმეების წარმოების სპეციფიკის გათვალისწინებით.⁴³ მიუხედავად ამ ცვლილებებისა დღის წესრიგში დგას ანტი-დისკრიმინაციული მექანიზმის არაეფექტურობის საკითხი საზოგადოების ცალკეულ მარგინალიზებულ ჯგუფებთან, მათ შორის ლგბტი თემთან მიმართებით. „კანონში ასახული არაერთი მნიშვნელოვანი ნორმის მიუხედავად, რჩება პროცესუალური და მატერიალურ-სამართლებრივი ხასიათის ხარვეზები, რომელიც კანონის პრაქტიკაში იმპლემენტაციას გარკვეულ ბარიერს უქმნის“.⁴⁴

6. 1. სქესის ნიშნით დისკრიმინაცია

6. 1. 1. დისკრიმინაცია შრომით ურთიერთობებში

სქესის ნიშნით დისკრიმინაციას პირდაპირ კრძალავს როგორც საერთაშორისო და რეგიონული სამართლებრივი აქტები, ისე ეროვნული კანონმდებლობა. საქართველოს სახალხო დამცველი თავის 2016 წლის ანგარიშში აღნიშნავს, რომ „სქესის საფუძველზე დისკრიმინაციას, ძირითადად, ქალების მიმართ აქვს ადგილი.

43 საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსი. თავი XLIV⁹ სამართალწარმოება დისკრიმინაციასთან დაკავშირებულ საქმეზე. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <http://bit.ly/2hzVd5o>

44 „სპეციალური ანგარიში დისკრიმინაციის წინააღმდეგ ბრძოლის, მისი თავიდან აცილებისა და თანასწორობის მდგომარეობის შესახებ“. საქართველოს სახალხო დამცველი. 2016. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <http://www.ombudsman.ge/uploads/other/3/3966.pdf>

ერთ-ერთი სფერო, რომელშიც ქალები დისკრიმინაციას განსაკუთრებით ხშირად აწყდებიან, წინასახელშეკრულებო და შრომითი ურთიერთობებია.⁴⁵ WISG-ის წარმოებაშია ქალის საქმე, რომელიც თავს ორმაგი დისკრიმინაციის მსხვერპლად მიიჩნევს: პოლიტიკური შეხედულებისა და სქესის ნიშნით.

საქმე №29-2016

WISG-ის სერვისის მიმღებია ლ. ლ. სავარაუდო დისკრიმინაციის მსხვერპლი ქალი.

ლ. ლ. მრავალი წლის მანძილზე მუშაობდა სსიპ „თბილისის აპოლონ ქუთათელაძის სახელმწიფო სამხატვრო აკადემიაში“ სხვადასხვა თანამდებობებზე. 2014 წლის 19 აგვისტოს მას თსსა სახვითი ხელოვნების ფაკულტეტის ვაკანტური აკადემიური თანამდებობის დასაკავებელი კონკურსის დარგობრივი საფაკულტეტო კომისიის გადაწყვეტილებით, უარი ეთქვა ვაკანტური თანამდებობის დაკავებაზე. კომისიის სხდომის შესაბამის სხდომის ოქმში აღნიშნულია: „ლ. ლ.-ს განაცხადი პრინციპში შეესაბამება საკვალიფიკაციო მოთხოვნებს, თუმცა გადაწყვეტილების მიღებამდე კომისიის წევრების ნაწილმა, რომლებიც მუშაობდნენ აკადემიურ თანამდებობაზე და აფიქსირეს, რომ ლ. ლ. წლების მანძილზე მუშაობდა სახვითი ხელოვნების ფაკულტეტზე მონვეული პედაგოგის თანამდებობაზე და შესაბამისად იცნობენ მას და მის მოღვაწეობას. ლ. ლ.-ს მხრიდან ხშირი იყო არაკოლეგიალური ქცევა. იგი ხშირად ქმნიდა არაჯანსაღ სასწავლო პროცესისათვის შეუსაბამო გარემოს, რაც არასახარბიელოდ აისახებოდა საგანმანათლებლო პროცესზე.“

ლ. ლ. მიიჩნევს, რომ კომისიის გადაწყვეტილება განპირობებულია წევრთა დისკრიმინაციული შეხედულებებით მისი სამოქა-

45 იქვე.

ლაქო და პოლიტიკური საქმიანობის მიმართ. იგი მიიჩნევს, რომ არასათანადო მოპყრობის მსხვერპლი გახდა, ასევე იმის გამო, რომ ქალია. ლ. ლ.-მ მიმართა სასამართლოს და საქართველოს სახალხო დამცველს დისკრიმინაციის დადგენის თხოვნით, მაგრამ სახალხო დამცველის აპარატში მისი საქმისწარმოება შეწყდა, რადგან საქმეზე არსებობს სასამართლოს გადაწყვეტილება. პირველი ინსტანციის სასამართლომ არ გაიზიარა მოსარჩელის არგუმენტები კომისიის გადაწყვეტილების ბათილად ცნობასთან დაკავშირებით.

WISG მოგვიანებით ჩაერთო ლ. ლ.-ს საქმეში და ორგანიზაციის დახმარებით გასაჩივრდა საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილება სააპელაციო სასამართლოში. ასევე, ლ. ლ.-მ ხელახლა მიმართა საქართველოს სახალხო დამცველს კონკურსის კანონის შესაბამისად ჩატარების შემონმებისა და შესაბამისი რეაგირების მოთხოვნით.

6. 1. 2. სექსუალური ძალადობის მსხვერპლ ქალთა არაპირდაპირი დისკრიმინაცია

WISG-ის მიერ ძალადობის მსხვერპლი ქალების საქმეთა წარმოებისას გამოვლინდა, რომ „სქესობრივი თავისუფლებისა და ხელშეუხებლობის წინააღმდეგ მიმართულ დანაშაულში (გაუპატიურება) დაზარალებული ქალებისათვის ორსულობის ხელოვნური შეწყვეტის მიზნით სამედიცინო ჩარევის უზრუნველყოფა ჯანმრთელობის დაცვის სახელმწიფო პროგრამის ფარგლებში გათვალისწინებული არ არის“.⁴⁶ გამომდინარე იქიდან, რომ საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 137-ე მუხლით გათვალისწინებულ დანაშაულში (გაუპატიურება) დაზარალებული ადამიანებიდან „მხარდამჭერი აბორტის“ საჭიროება მხოლოდ ქა-

46 საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროს 2016 წლის 5 სექტემბრის წერილი №01/674779

ლებს შეიძლება ჰქონდეთ, აღნიშნული სერვისის ხელმისაწვდომობა უნდა იყოს განხილული გენდერული თანასწორობის კუთხით. ორგანიზაციას მიაჩნია, რომ ქალებისათვის ამ სერვისის დაფინანსების არარსებობა ქვეყანაში, არის დისკრიმინაციული პრაქტიკა და მისი აღმოფხვრა მხოლოდ სპეციალური ღონისძიების – დანაშაულის შედეგად დაზარალებული ქალებისათვის უფასო და ხარისხიანი ორსულობის შეწყვეტის სერვისების ხელმისაწვდომობით იქნება აღმოფხვრილი.

ორსულობის ხელოვნური შეწყვეტის უფლება ქალის რეპროდუქციული უფლებაა და გარანტირებულია როგორც ეროვნული, ისე საერთაშორისო კანონმდებლობით. ქალთა მიმართ დისკრიმინაციის ყველა ფორმის აღმოფხვრის კონვენციის მე-12 მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, „მონაწილე სახელმწიფოებმა ყველა შესაბამის ზომას უნდა მიმართონ ქალის მიმართ დისკრიმინაციის აღმოსაფხვრელად ჯანმრთელობის დაცვის სფეროში.“⁴⁷

განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია, რომ ქალებს ჰქონდეთ ორსულობის შეწყვეტის უფლება და ხელი მიუწვდებოდეთ შესაბამის სერვისზე ისეთ შემთხვევებში, როდესაც ორსულობა ქალის მიმართ ძალადობის შედეგად დგება. გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის სპეციალური მომხსენებელი ფიზიკური და ფსიქიკური ჯანმრთელობის საკითხებზე თავის ადამიანის უფლებათა საბჭოსთვის წარდგენილ 2016 წლის ანგარიშში აღნიშნავს, რომ „ორსულობის შეწყვეტასთან დაკავშირებული ხარისხიანი სერვისები უნდა არსებობდეს და იყოს ხელმისაწვდომი ყოველგვარი დისკრიმინაციის გარეშე, შემდეგ შემთხვევებში: როდესაც დედის სიცოცხლე და ჯანმრთელობა რისკის ქვეშაა, როდესაც დედა გაუპატიურების ან ინცესტის მსხვერპლია და როდესაც ემ-

47 გაეროს კონვენცია ქალთა მიმართ დისკრიმინაციის ყველა ფორმის აღმოფხვრის შესახებ, მუხლი 12(1). ხელმისაწვდომია ბმულზე: <http://www.ohchr.org/Documents/ProfessionalInterest/cedaw.pdf>

ბრიონი დალუპულია. ორსულობის შეწყვეტის შემდგომი ზრუნვა უნდა იყოს ხელმისაწვდომი მოზარდი გოგონებისთვის, იმისგან დამოუკიდებლად ლეგალურად მოხდა ორსულობის შეწყვეტა, თუ არალეგალურად.“⁴⁸

ქალთა მიმართ დისკრიმინაციის ყველა ფორმის აღმოფხვრის კომიტეტმა, *საქმეზე ლ. ს. პერუს წინააღმდეგ*,⁴⁹ გადანაცვეტილებაში აღნიშნა, რომ „მას შემდეგ რაც სახელმწიფომ მოახდინა თერაპიული აბორტის ლეგალიზება, მან უნდა შექმნას სათანადო სამართლებრივი ჩარჩო, როგორც აბორტის გაკეთების მსურველი ქალებისათვის, ასევე სფეროს პროფესიონალებისათვის, რომელიც საშუალებას მისცემს ქალებს ისარგებლონ თავიანთი უფლებით სათანადო სამართლებრივი დაცვის უზრუნველყოფის პირობებში.“ სამართლებრივ ჩარჩოში მოიაზრება როგორც ეროვნულ დონეზე შესაბამისი კლინიკური გაიდლაინებისა და პროტოკოლების შექმნა, ისე დანაშაულის შედეგად უფლებაში აღდგენისათვის საჭირო აუცილებელი ღონისძიებები.

სტამბოლის კონვენციის 25-ე მუხლი ეხება სერვისებზე ხელმისაწვდომობას, რომელიც სექსუალური ძალადობის მსხვერპლებს ესაჭიროებათ და მათთვის სპეციალური ცენტრების შექმნის აუცილებლობას აწესებს. ევროპის საბჭო 2008 წელს შექმნილ დოკუმენტში „ქალთა მიმართ ძალადობის აღმოფხვრა: მხარდამჭერი სერვისების მინიმალური სტანდარტები“, ⁵⁰ სექსუალური ძალადობის (გაუპატი-

48 გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის ფიზიკური და ფსიქიკური ჯანმრთელობის საკითხებზე სპეციალური მომხსენებლის ანგარიში. 2016 წლის 4 აპრილი. A/HRC/32/32; ხელმისაწვდომია ბმულზე: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G16/067/53/PDF/G1606753.pdf?OpenElement>

49 ქალთა მიმართ დისკრიმინაციის ყველა ფორმის აღმოფხვრის კომიტეტი. 2011 წლის 4 ნოემბერი. Case of L.C. vs. Peru (CEDAW/C/50/D/22/2009) ხელმისაწვდომია ბმულზე: <http://bit.ly/2hruUT8>

50 „ქალთა მიმართ ძალადობის აღმოფხვრა: მხარდამჭერი სერვისების მინიმალური სტანდარტები“. ევროპის საბჭო. 2008. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <http://bit.ly/2grWcZv>

ურების) მსხვერპლთათვის ერთ-ერთ აუცილებელ სერვისად, საჭიროების შემთხვევაში, ორსულობის შეწყვეტის ხელმისაწვდომობას ასახელებს. გაუპატიურების პრევენციისა და ძალადობის მსხვერპლი ქალებისთვის მსოფლიოში არსებული საუკეთესო პრაქტიკის ანალიზი⁵¹ აქვს მომზადებული ევროპარლამენტს, სადაც მიმოიხილავს მსოფლიოს მასშტაბით არსებულ საუკეთესო პოლიტიკას, კანონმდებლობას და სერვისებს. ანგარიშის თანახმად, ცალკეულ ქვეყნებში არსებობს სპეციალური კრიზისული ცენტრები სექსუალური ძალადობის მსხვერპლი ქალებისთვის, სადაც ხელმისაწვდომია ორსულობის შეწყვეტის სერვისები და მათ შორის ე. წ. „მხარდაჭერი აბორტი.“

2016 წლის 10 ნოემბერს WISG-მა საქართველოს სახალხო დამცველს მიმართა სექსუალური ძალადობის მსხვერპლ ქალთა მიმართ დისკრიმინაციული მოპყრობის დადგენისა და შესაბამისი გადაწყვეტილების მიღების მოთხოვნით.⁵² ომბუდსმენს ამ საკითხთან დაკავშირებით გადაწყვეტილება ამ დრომდე არ მიუღია.

6. 2. დისკრიმინაცია საქსუალური ორიენტაციისა და გენდერული იდენტობის საფუძველზე

ლგბტი ადამიანთა ფუნდამენტური უფლებებისა და თავისუფლებების დარღვევა და არასახარბიელო, არათანაბარი მოპყრობა ძირითადად, მათ სექსუალურ ორიენტაციას და გენდერულ იდენტობას უკავშირდება. „დისკრიმინაცია და ფიზიკური/ფსიქოლოგიური ძალადობა სექსუალური ორიენტაციის/გენდერული იდენტობის საფუძველზე საკმაოდ გავრცელებულია ქვეყანაში. ამგვარი ფაქტების უმეტესობა

51 გაუპატიურების პრევენციისა და მსხვერპლ ქალთათვის მსოფლიოს საუკეთესო პრაქტიკის მიმოხილვა. ევროპის პარლამენტი. 2013. ხელმისაწვდომია ბმულზე: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2013/493025/IPOL-FEMM_ET\(2013\)493025_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2013/493025/IPOL-FEMM_ET(2013)493025_EN.pdf)

52 საქმე №55-2016

ალურიცხავი და შესაბამისად, სათანადო რეაგირების გარეშე რჩება. არ არსებობს ოფიციალური სტატისტიკა სახელმწიფო დონეზე, რომელიც აღრიცხავდა და შეისწავლიდა დისკრიმინაციას სოგის საფუძველზე, ჰომო/ბი/ტრანსფობიური დანაშაულებათა ხასიათსა და გავრცელებას ქვეყანაში და შეიმუშავებდა და დაგეგმავდა სოგის საფუძველზე დისკრიმინაციის დაძლევისაკენ მიმართულ კონკრეტულ და ეფექტიან მიდგომებს“.⁵³

დისკრიმინაციისგან დაცვისა და კანონის წინაშე თანასწორობის განმამტკიცებელი სამართლებრივი ნორმები ასახულია მრავალ საერთაშორისო და რეგიონულ სამართლებრივ აქტებში. ბევრი მათგანი სექსუალურ ორიენტაციას და გენდერულ იდენტობას ექსპლიციტურად არ მოიხსენიებს დაცულ საფუძველებში, მაგრამ სხვადასხვა გზებით ცდილობს მის ინკორპორირებას. მაგალითად, აერთიანებს „სხვა სტატუსის“⁵⁴ ან „სქესის“ ნიშნის ქვეშ.⁵⁵ გარდა ამისა, სხვადასხვა დროს კომიტეტების მიერ მიღებულ ზოგად კომენტარებში მოხდა ანტი-დისკრიმინაციულ დებულებათა მიერ

53 ე. აღდგომელაშვილი. „წინასწარგანყოფიდან თანასწორობამდე: საზოგადოების ცოდნის, ინფორმირებულობისა და დამოკიდებულების კვლევა ლგბტ პირთა და მათი უფლებრივი მდგომარეობის მიმართ საქართველოში.“ WISG. თბილისი. 2016. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <http://bit.ly/2gZuyij>

54 საერთაშორისო პაქტი სამოქალაქო და პოლიტიკური უფლებების შესახებ, მუხლი 23 „ყველა ადამიანი თანასწორია კანონის წინაშე და ყოველგვარი დისკრიმინაციის გარეშე აქვს კანონის თანასწორი დაცვის უფლება. ამ მხრივ ყოველგვარი დისკრიმინაცია უნდა აიკრძალოს კანონით და კანონი უნდა უზრუნველყოფდეს ყველა პირის თანასწორ და ეფექტიან დაცვას რაიმე ნიშნის, როგორცაა რასის, კანის ფერის, სქესის, ენის, რელიგიის, პოლიტიკური და სხვა მრწამსის, ეროვნული თუ სოციალური წარმოშობის, ქონებრივი მდგომარეობის, დაბადებისა თუ სხვა გარემოების გამო დისკრიმინაციის წინააღმდეგ.“ ხელმისაწვდომია ბმულზე: <http://bit.ly/Jz4HwZ>

55 ადამიანის უფლებათა კომიტეტმა საქმეზე ნიკოლას ტოონენი ავსტრალიის წინააღმდეგ (№488/1992, U.N. Doc CCPR/C/50/D/488/1992, 31.03.1994) გამოტანილ გადანყევტილებაში აღნიშნა, რომ საერთაშორისო ფაქტის სამოქალაქო და პოლიტიკური უფლებების შესახებ მე-2 და 26-ე მუხლში მოხსენიებული სიტყვა „სქესი“ სექსუალურ ორიენტაციასაც უნდა მოიცავდეს. გადანყევტილება ხელმისაწვდომია ბმულზე: <http://hrlibrary.umn.edu/undocs/html/vws488.htm>

დაცული საფუძვლების გაფართოება.⁵⁶ არსებობს მრავალი რეგიონული და საერთაშორისო აქტი, რომელიც სექსუალურ ორიენტაციას და გენდერულ იდენტობას დაცულ საფუძვლებში პირდაპირ მოიხსენიებს და უშუალოდ სექსუალური ორიენტაციისა და გენდერული იდენტობის ნიშნით დისკრიმინაციას ეხება სხვადასხვა სფეროში.⁵⁷ საქართველოს კანონი „დისკრიმინაციის ყველა ფორმის აღმოფხვრის შესახებ“ სექსუალურ ორიენტაციას და გენდერულ იდენტობას დაცულ საფუძვლებში პირდაპირ ასახელებს.⁵⁸

ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლო ცალკეული საქმეების განხილვისას უთითებს დისკრიმინაციულ მოპყრობაზე სექსუალური ორიენტაციისა⁵⁹ და გენდერული იდენტობის⁶⁰ საფუძვლით. ევროპულმა სასამართლომ (ECJ) თავის ერთ-ერთ გადაწყვეტილებაში⁶¹ განმარტა, რომ სქესის კლავიშების ქირურგიული ოპერაციის საფუძველზე წარმოშობილი არათანაბარი მოპყრობა წარმოადგენს დისკრიმინაციას სქესის ნიშნით“.

56 გაეროს ბავშვის უფლებათა კომიტეტის (UNICEF) ზოგადი კომენტარი 4 (2003) ანტი-დისკრიმინაციული დებულების კომენტარებისას ამბობს, რომ „[დაცული საფუძვლები] ასევე, ფარავს სექსუალურ ორიენტაციას“ (§ 6). ხელმისაწვდომია ბმულზე: <http://bit.ly/2gonGu2>

57 ევროპის საბჭოს საპარლამენტო ასამბლეის რეზოლუციები: რეკომენდაცია 924(1981) ჰომოსექსუალთა დისკრიმინაციის წინააღმდეგ; რეკომენდაცია 1635(2003) ლესბოსელი და გეი ადამიანები სპორტში.

58 საქართველოს კანონი დისკრიმინაციის ყველა ფორმის აღმოფხვრის შესახებ, მუხლი 1. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/2339687>

59 Lustig-Prean and Beckett v. The United Kingdom №31417/96, 27.09.1999; Salgueiro da Silva Mouta v. Portugal, №33290/96, 21.12.1999.

60 Goodwin v. The United Kingdom, №17488/90, 27.03.1996; Van Kück v. Germany №35968/97, 12.6.2003.

61 P.v. S. and Cornwall Country Council, Case №11.656, Report №71/99, 4.05.1999.

„ქალთა ინიციატივების მხარდამჭერი ჯგუფის“ (WISG) მიერ 2012 წელს ჩატარებული კვლევის შედეგად გამოვლინდა, რომ „150–დან 62 [ლგბტ ადამიანს] აქვს დისკრიმინაციის გამოცდილება მომსახურების სფეროში (37 რესპოდენტს დისკრიმინაცია არ განუცდია, ხოლო 50 რესპოდენტს პასუხი არ აქვს) ეს მაჩვენებელი თანაბრად არის გადანაწილებული თითქმის ყველა ასაკობრივ ჯგუფში.“⁶²

ხშირ შემთხვევაში, სწორედ სექსუალური ორიენტაციისა და გენდერული იდენტობის გამჟღავნების შიშით ამბობენ უარს ლგბტი თემის წევრები დისკრიმინაციის შემთხვევაში საქართველოს სახალხო დამცველისთვის ან სასამართლოსთვის მიმართვაზე: „ძალადობის მსხვერპლი ლგბტი ადამიანები ხშირად თავს იკავებენ ამგვარ შემთხვევათა შეტყობინებისგან საქართველოში ძლიერი ჰომო/ტრანსფობიური კლიმატის გამო, ან იმ მიზეზით, რომ ეშინიათ სექსუალური ორიენტაციისა თუ გენდერული იდენტობის გამჟღავნებისა.“⁶³ WISG-ს დოკუმენტირებული აქვს რამდენიმე სავარაუდო დისკრიმინაციის შემთხვევა როგორც სექსუალური ორიენტაციის, ისე გენდერული იდენტობის საფუძველზე, მაგრამ მხოლოდ ერთმა სავარაუდო დისკრიმინაციის მსხვერპლმა გადანყვიტა სახალხო დამცველისთვის მიემართა. ასევე, ერთ შემთხვევაში სავარაუდო მუქარის მსხვერპლმა მიმართა პოლიციას, მაგრამ საჩივრისთვის მსვლელობის მიცემას თავად შეუშალა ხელი, რადგან მოგვიანებით პოლიციაში განაცხადა, რომ შეურიგდა თავდამსხმელს და საქმისწარმოების შეწყვეტა მოითხოვა.

62 „ლგბტ ადამიანთა მდგომარეობა საქართველოში“. WISG. თბილისი.2012. ხელმისაწვდომია ბმულზე: http://women.ge/data/docs/publications/WISG_situation-of-lgbt-persons-in-Georgia_GEO-www.pdf

63 ევროპული კომისია რასიზმისა და შეუწყნარებლობის წინააღმდეგ, მოხსენება საქართველოს შესახებ. 01.03.2016. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <http://bit.ly/2gOdqfC>

საქმე №53-2016

WISG-ის სერვისის მიმღებია ვ. ტ. ტრანსგენდერი ქალი.

ვ. ტ. ტრანსგენდერი ქალია, რომელმაც 2016 წლის 7 სექტემბერს, გვიან ღამით, გამოიძახა ტაქსის გამოძახების სერვისი "Maxim". ავტომობილის მოსვლის შემდეგ, იგი მეგობრებთან ერთად, მიუახლოვდა მანქანას, გააღო კარი და სურდა ჩაჯდომა, მაგრამ მძღოლმა, იფიქრა რა, რომ მისი მომსახურებით ტრანსგენდერ ქალებს უნდა ესარგებლათ, დაუყვირა: „ფუ, თქვე პიდარასტებო, მანქანაში არ ჩაგსვამთ“. რადგან მიმდებარე ტერიტორიაზე მეზობლები მოძრაობდნენ, მძღოლის შეურაცხყოფელ სიტყვებს მოყვა მეზობლების დაცინვა და ქილიკი ვ. ტ.-სა და მისი მეგობრების მისამართით.

ვ. ტ.-ს ამგვარი მოპყრობა ღირსების შემლახავად მიაჩნია და ფიქრობს, რომ ის გახდა დისკრიმინაციის მსხვერპლი გენდერული იდენტობის გამო. იგი დარწმუნებულია, რომ მძღოლმა მხოლოდ იმიტომ უთხრა უარი მომსახურებაზე, რომ ის და მისი მეგობრები ტრანსგენდერი ქალები არიან.

ვ. ტ.-მ დისკრიმინაციის დადგენის მოთხოვნით მიმართა საქართველოს სახალხო დამცველს, მაგრამ ომბუდსმენს გადანყევტილება ამ დრომდე არ მიუღია.

საქმე №26-2016

WISG-ის სერვისის მიმღებია დ. ა. გეი მამაკაცი.

დ. ა. 2016 წლის 31 მაისს, საკუთარი პოლიტიკური შეხედულებების გამოსახატავად, სოციალურ ქსელში (FACEBOOK), პირად გვერდ-

ზე, საჯაროდ დაწერა ინფორმაცია საქართველოში მოქმედი ერთ-ერთი ნაციონალისტური დაჯგუფების წევრის სურათებით და გამოხატა პროტესტი ამ გაერთიანების საქმიანობასთან დაკავშირებით. იგი უკმაყოფილებას გამოთქვამდა ვეგანური კაფის „კივის“ დარბევის გამო. დ. ა.-ს განმარტებით, მისი გაზიარებული ინფორმაცია არ შეიცავდა შეურაცხყოფასა და დამამცირებელ ტექსტებს დაჯგუფების წევრის მიმართ, ეს იყო ჯანსაღი პროტესტი, რომელიც სრულად ექცეოდა გამოხატვის თავისუფლების ფარგლებში.

აღნიშნულ სტატუსზე გალიზიანდნენ მის მეზობლად მყოფი ნაციონალისტური დაჯგუფების წევრები, შეხვდნენ დ. ა.-ს და მოსთხოვეს ინფორმაციის წაშლა, წინააღმდეგ შემთხვევაში, დაემუქრნენ ცემით. დ. ა.-ს მიაჩნდა, რომ მუქარა განპირობებული იყო მისი სექსუალური ორიენტაციისა და პოლიტიკური შეხედულებების მიმართ შეუწყნარებლობით. მან WISG-ის დახმარებით, მიმართა პოლიციას, მაგრამ მეორე დღეს თავად მივიდა პოლიციაში და განაცხადა, რომ შეურიგდა დაჯგუფების წევრებს და პოლიციისგან საქმის წარმოების შეწყვეტა მოითხოვა.

7. გაერთიანებისა და გამომხატვის თავისუფლება

საქართველოში, ლგბტი ჯგუფის წევრებმა და მხარდამჭერებმა ჰომოფობიასა და ტრანსფობიასთან ბრძოლის საერთაშორისო დღის აღსანიშნავად საჯარო მსვლელობის მოწყობა პირველად 2012 წელს სცადეს. „2012 წლის 17 მაისს პოლიციამ ვერ შეძლო მშვიდობიანი დემონსტრანტების მესამე მხარის მიერ განხორციელებული ძალადობისაგან დაცვა... 2013 წლის 17 მაისის აქციაზე სახელმწიფომ ვერ შეძლო, განეხორციელებინა პოზიტიური ვალდებულება შეკრებისა და მანიფესტაციის უფლების განხორციელებასთან დაკავშირებით... 2014 წელს, საქართველოს მართლმადიდებლურმა ეკლესიამ, 17 მაისს დააწესა ოჯახის სიმტკიცის დღე და სხვა ღონისძიებებთან ერთად, ქალაქის ცენტრალურ ქუჩაზე

მასობრივი მსვლელობა დააანონსა. უსაფრთხოების გარანტიების არარსებობის გამო, 2014 წელს, ლგბტ და უფლებადაცვითმა ორგანიზაციებმა უარი თქვეს 17 მაისს ჰომოფობიის წინააღმდეგ რამე მასშტაბური საჯარო აქციის ორგანიზებაზე.⁶⁴

2015 წელს ლგბტ ადამიანთა სათემო ორგანიზაციების ორგანიზებით, 17 მაისი თბილისის სამ სხვადასხვა წერტილში აღინიშნა. „მიუხედავად იმისა, რომ აღნიშნულ სიმბოლურ აქციებს გარკვეულწილად პოზიტიური დატვირთვა ჰქონდათ, უნდა აღინიშნოს, რომ სამივე აქცია გასაიდუმლოებულ რეჟიმში დაიგეგმა და არ იყო ცნობილი ფართო საზოგადოებისთვის. შესაბამისად, არ შეიძლება ის სახელმწიფოს მიერ შეკრებისა და გამოხატვის თავისუფლების დაცვის პრეცედენტად მივიჩნიოთ.“⁶⁵

2016 წლის 17 მაისს, ჰომოფობიისა და ტრანსფობიის წინააღმდეგ ბრძოლის დღე ლგბტ აქტივისტებმა და სამოქალაქო საზოგადოების ორგანიზაციებმა საჯარო სივრცეში ვერაღინიშნეს. ლგბტ აქტივისტების ერთი ჯგუფი ცდილობდა საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროსგან და თბილისის მერიისგან მიეღო აქცია-მანიფესტაციის გამართვის ნებართვა და ითხოვდა უსაფრთხოების გარანტიებს. 2016 წლის 15 მაისს, აქტივისტების ჯგუფმა საჯარო განცხადება გაავრცელა, რომელშიც ნათქვამია: „ჩვენ კატეგორიულად ვითხოვდით რუსთაველის გამზირზე შეკრების თავისუფლების უზრუნველსაყოფად საჭირო ზომების გატარებას, მაგრამ უშედეგოდ – ხელისუფლებამ არ მოგვცა ღონისძიების უსაფრთხოდ ჩატარების გარანტიები.“⁶⁶

64 ც. რატიანი, ე. აღდგომელაშვილი, გ. გოცირიძე „დისკრიმინაცია და სიძლვილით მოტივირებული დანაშაული ლგბტ პირთა მიმართ“. WISG. თბილისი. 2015. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <http://bit.ly/2hyC315>

65 ლ. ჯალალანია. „ლგბტ პირთა უფლებრივი მდგომარეობა საქართველოში“. EMC. თბილისი. 2016. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <http://bit.ly/2hw1LpH>

66 „ლგბტ აქტივისტთა ჯგუფი: ხელისუფლებამ არ მოგვცა ღონისძიების უსაფრთხოდ ჩატარების გარანტია.“ ლიბერალი. 15.05.2016. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <http://bit.ly/2hQbinY>

აქტივისტების ერთმა ჯგუფმა ჰომოფობიისა და ტრანზფობიის სა-
წინააღმდეგო მესიჯების საზოგადოებისათვის მიწოდების მიზნით,
სტენსილები გააკეთა სხვადასხვა ადგილას, მათ შორის, საქართვე-
ლოს საპატრიარქოს კედელზე. პოლიციამ ისინი სწორედ ამ დროს
დააკავა. აქტივისტები მიიჩნევენ, რომ მათი დაკავება „კანონის მოთ-
ხოვნების დარღვევით და აგრესიული ფორმებით განხორციელდა ყო-
ველგვარი განმარტების გარეშე, სამოქალაქო ტანსაცმელში ჩაცმული
პირების მიერ.“⁶⁷ მათი უფლებების დარღვევის ფაქტებზე „ადამიანის
უფლებების სწავლებისა და მონიტორინგის ცენტრმა“ (EMC) ადამი-
ანის უფლებათა ევროპულ სასამართლოში განაცხადი წარადგინა.⁶⁸

განსხვავებით ლგბტ აქტივისტებისგან, რომლებიც სასამართ-
ლომ სტენსილების გაკეთების გამო საქართველოს ადმინისტრაც-
იულ სამართალდარღვევათა კოდექსის 150-ე მუხლით (თვითმ-
მართველი ერთეულის იერსახის დამახინჯება) გათვალისწინებუ-
ლი სამართალდარღვევისთვის 50 ლარით დააჯარიმა, WISG-ის
პრაქტიკაში არსებულ სტენსილების გაკეთების ფაქტზე, პო-
ლიციას სამართალდამრღვევი პოლიციის განყოფილებაში არ
გადაუყვანია და სასამართლოს გადაწყვეტილებით ის მხოლოდ
სიტყვიერად გააფრთხილეს.⁶⁹

67 EMC-იმ 2016 წლის 17 მაისს ლგბტ აქტივისტების უფლებების დარღ-
ვევის ფაქტებზე ადამიანის უფლებათა ევროპულ სასამართლოში განაც-
ხადი წარადგინა. 08.12.2016. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <https://emc.org.ge/2016/12/06/emc-188/>

68 იქვე.

69 საქმე №35-2016. WISG-ის სერვისის მიმღებია ნ. ლ. აგენდერი ადამიანი. 2016
წლის 27 ივნისს, პოლიციამ მაშინ დააკავა ნ. ლ. მეგობარ ნ. ჯ.-სთან ერთად, რო-
დესაც ისინი, გვიან ღამით, ქ. თბილისში, მშრალი ხიდის მოაჯირზე საღებავის
(ე. წ. პულივერაზატორი) საშუალებით აკეთებდნენ ტრაფარეტულ ნახატებს (ე. წ.
სტენსილი). ნ. ლ.-მ WISG-ის იურისტთან საუბრისას განმარტა, რომ ამ ფორმით
სურდა საკუთარი პოლიტიკური შეხედულებების შესახებ ინფორმაცია გაეცრე-
ლებინა საზოგადოებაში და არც უფიქრია, რომ ეს შესაძლოა კანონის დარღვევა
ყოფილიყო. პოლიციის მიერ შევსებულ ადმინისტრაციულ დაკავების ოქმში
აღნიშნულია, რომ ნ. ლ.-მ და ნ. ჯ.-მ დაარღვიეს ადმინისტრაციულ სამართალ-
დარღვევათა კოდექსის 150-ე მუხლი, რაც გულისხმობს თვითმმართველი ერთე-
ულის იერსახის დამახინჯებას. სასამართლომ ნ. ლ. და ნ. ჯ. სამართალდამრღ-
ვევად ცნო, მაგრამ მხოლოდ სიტყვიერი გაფრთხილება გამოუცხადა.

7.1. ლგბტი აქტივისტების უსაფუძვლო დაკავება პოლიციის მიერ

2016 წლის 17 მაისს უსაფუძვლო ბრალდებებით, საქართველოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსის 173-ე მუხლით (პოლიციელის კანონიერი განკარგულებისადმი ან მოთხოვნისადმი დაუმორჩილებლობა) გათვალისწინებული სამართალდარღვევის ჩადენის გამო, ქალაქის სხვადასხვა უბანში დააკავეს კიდევ ორი ლგბტი აქტივისტი, რომელთა მიმართაც სასამართლომ ადმინისტრაციული საქმის წარმოება შეწყვიტა ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის არარსებობის გამო. ლგბტი აქტივისტები დაკავებას მათ აქტივისტურ საქმიანობას უკავშირებენ.

საქმე №15-2016

WISG-ის სერვისის მიმღებია ვ. ტ. ლგბტი აქტივისტი ტრანსგენდერი ქალი.

ვ. ტ. ტრანსგენდერი ქალია და ერთ-ერთ ლგბტი ადამიანების სათემო ორგანიზაციაში მუშაობს. 2016 წლის 17 მაისს დაახლოებით ღამის სამ საათზე, ვ. ტ. იმყოფებოდა თავისი საცხოვრებელი კორპუსის წინ, სადაც გააჩერა პოლიციის ორმა თანამშრომელმა და ადმინისტრაციული წესით დააკავა საქართველოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსის 173-ე მუხლით (პოლიციელის კანონიერი განკარგულებისადმი ან მოთხოვნისადმი დაუმორჩილებლობა) გათვალისწინებული სამართალდარღვევის ჩადენის გამო. იმავე დღეს გაიმართა სასამართლო, რომლის გადაწყვეტილებითაც, ვ. ტ.-ს მიმართ ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის საქმის წარმოება შეწყდა, სამართალდარღვევის ფაქტის არარსებობის გამო.

ვ. ტ. მიიჩნევს, რომ მისი დაკავება პირდაპირ უკავშირდებოდა 17 მაისს – ჰომოფობიისა და ტრანსფობიის წინააღმდეგ ბრძოლის საერთაშორისო დღეს. მისი აზრით, პოლიციამ მიზანმიმართულად აღუკვეთა თავისუფლება, რომ მას მონაწილეობა არ მიეღო ლგბტი თემის წევრთა მიერ დაგეგმილ რაიმე ღონისძიებაში.

საქმე №14-2016

WISG-ის სერვისის მიმღებია გ. დ. ლგბტი აქტივისტი გეი მამაკაცი.

გ. დ. ლგბტი აქტივისტია და აქტიურად არის ჩართული საქართველოში ლგბტი ადამიანთა უფლებების ადვოკატირებაში. იგი ყველაზე მძიმედ დაზარალებულია ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს მიერ განხილულ საქმეში „იდენტობა და სხვები საქართველოს წინააღმდეგ.“

2016 წლის 17 მაისის ღამეს, რუსთაველის მეტროს მიმდებარე ტერიტორიაზე, გ. დ. გააჩერა პოლიციამ და ადმინისტრაციული წესით დააკავა საქართველოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსის 173-ე მუხლით (პოლიციელის კანონიერი განკარგულებისადმი ან მოთხოვნისადმი დაუმორჩილებლობა) გათვალისწინებული სამართალდარღვევის ჩადენის გამო. იმავე დღეს გაიმართა სასამართლო, რომლის გადაწყვეტილებითაც, გ. დ.-ს მიმართ ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის საქმის წარმოება შეწყდა, სამართალდარღვევის ფაქტის არარსებობის გამო.

გ. დ. მიიჩნევს, რომ მისი დაკავება პირდაპირ უკავშირდებოდა 17 მაისს – ჰომოფობიისა და ტრანსფობიის წინააღმდეგ ბრძოლის საერთაშორისო დღეს. მისი აზრით, პოლიციამ მიზანმიმართულად აღუკვეთა თავისუფლება, რომ მას მონაწილეობა არ მიეღო ლგბტი თემის წევრთა მიერ დაგეგმილ რაიმე ღონისძიებაში.

7.2. ძალადობა ლგბტი აქტივისტებზე

„ქალთა ინიციატივების მხარდამჭერი ჯგუფის“ (WISG) მიერ 2016 წელს ჩატარებული კვლევის შედეგად გამოვლინდა, რომ საზოგადოების 80.1% უარყოფითადაა განწყობილი ლგბტი აქტივისტების მიმართ. ამასთან, „საზოგადოების დამოკიდებულება აქტივისტების მიმართ ბევრად ნეგატიურია, ვიდრე ზოგადად ჰომოსექსუალების, ბისექსუალების ან ტრანსგენდერი და გენდერულად არაკონფორმული ადამიანების მიმართ...“⁷⁰ ლგბტი აქტივისტები და უფლებადამცველები ხშირად ხდებიან მუქარის, ფსიქოლოგიური და ფიზიკური ძალადობის მსხვერპლი ოჯახის წევრთა მხრიდან, რაც ერთგვარი ჰომოფობიური ან/და ტრანსფობიური სიძულვილით მოტივირებულ დანაშაულის ფორმაა. ამასთან, მნიშვნელობა არ აქვს, მიეკუთვნებიან თუ არა ისინი ლგბტი ჯგუფს. საზოგადოებისა და ოჯახის წევრთა აგრესიის საფუძველს, ხშირად, ლგბტი სათემო ორგანიზაციების მიერ გამართულ აქტივობებში ან სხვადასხვა ფორმალურ ან არაფორმალურ ღონისძიებებში აქტივისტების ჩართულობა წარმოადგენს.

საქმე №24-2016

WISG-ის სერვისის მიმღებია მ. ქ. ლგბტი აქტივისტი ლესბოსელი ქალი.

მ. ქ. ლესბოსელი ქალია და ლგბტი ადამიანთა სათემო ორგანიზაციაში მუშაობს. იგი აქტიურად არის ჩართული ქალთა მოძრაობაში ქვეყანაში და აქტიურად მონაწილეობს შეკრებებისა და მანიფესტაციებში.

70 ე. აღდგომელაშვილი. „წინასწარგანყოფიდან თანასწორობამდე: საზოგადოების ცოდნის, ინფორმირებულობისა და დამოკიდებულების კვლევა ლგბტ პირთა და მათი უფლებრივი მდგომარეობის მიმართ საქართველოში.“ WISG. თბილისი. 2016. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <http://bit.ly/2gZuyj>

ინტერნეტში გავრცელებული ფოტოების საშუალებით, რომელიც აქცია-მანიფესტაციებზე მ. ქ.-ს მონაწილეობას აფიქსირებდა, მისი ოჯახის წევრებისთვის ცნობილი გახდა ქალის სამოქალაქო აქტივობების შესახებ. რამდენიმე დღეში მ. ქ.-მ ერთ-ერთი ოჯახის წევრისგან მიიღო მუქარის შემცველი შეტყობინება.

ზემოაღნიშნული მუქარა ქალმა რეალურად ჩათვალა, რადგან ოჯახის წევრების მხრიდან წარსულშიც ჰქონდა ძალადობრივი მოპყრობის გამოცდილება და პოლიციას მიმართა. გამოძიება ამ დრომდე მიმდინარეობს. WISG-ის იურისტისთვის, როგორც მისი ინტერესების დამცველისთვის, უცნობია იმსჯელა თუ არა გამოძიებამ დისკრიმინაციულ მოტივზე, როგორც დამამძიმებელ გარემოებაზე.

7. 3. ლგბტი ადამიანთა სათემო ორგანიზაციების ქონების დაზიანების მუქარა

ცალკეულ ლგბტი აქტივისტებზე ზეწოლისა და დევნის გარდაა, ლგბტი საკითხებზე მომუშავე სათემო ორგანიზაციების ოფისებიც გარკვეული საფრთხის ქვეშ იმყოფება. თავდასხმის ალბათობა იზრდება ჰომოფობიისა და ტრანსფობიის წინააღმდეგ ბრძოლის საერთაშორისო დღის – 17 მაისის მოახლოებასთან ერთად.

საქმე №22-2016

2016 წლის 21 მაისს, WISG-ს გაუზიარეს სოციალურ ქსელში (FACEBOOK) ერთ-ერთი მოქალაქის მიერ გამოქვეყნებული მუქარის შემცველი შეტყობინების სკრინშოტი: „ლგბტ-ების მთავარი ოფისი სადაა თბილისში? ნავიდეთ და საღებავებით გავუფორმოთ, ტექსტს მე შევადგენ. დაგვიჭირონ და დაგვაჯარიმონ, ჯანდაბას... გამომრევლებული სასტავი ნუ გამოგვეხმაურებიო!

თარიღი და დრო შევთანხმდით. ამას სერიოზულად ვიძახი“. სტატუსის ავტორი შეტყობინებას 8 ადამიანს უზიარებდა და კომენტარებში იკითხებოდა ძალადობისკენ მონოდების შემცველი ტექსტები: „იოსებ და ბაზარში დიდი რაოდენობით ცოცხები ვიყიდოთ“, „საღებავი არადა, ატრაპოტკა ზეთი მივუტანოთ, მივახვედროთ რა რისთვის აქვს ადამიანს“ და ა. შ.

2016 წლის 23 მაისს, WISG-მა რეაგირებისთვის მიმართა პოლიციას და საქართველოს სახალხო დამცველს. მოგვიანებით, პოლიციამ გვაცნობა, რომ „განცხადების შესწავლის შედეგად საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსით გათვალისწინებული დანაშაულის ნიშნები არ გამოიკვეთა“ და შესაბამისად სისხლის სამართლის საქმე არ აღძრულა. მოგვიანებით, საქართველოს სახალხო დამცველის აპარატმაც შეწყვიტა საქმის წარმოება ორგანიზაციის განცხადებაზე.

8. სქესის და გენდერის საფუძველზე დისკრიმინაციისა და ძალადობის მსხვერპლთა პირადი ცხოვრების ხელშეუხებლობის უფლების ხელყოფა

პირადი ცხოვრების უფლება ერთგვარი ქოლგა ტერმინია, რომელიც მოიცავს როგორც ადამიანის პირადი და ოჯახური ცხოვრებისა და საცხოვრებლის უფლებას, ისე პიროვნული განვითარების, პერსონალური იდენტობისა და ინტერ-პერსონალური ურთიერთობების უფლებას. პირადი ცხოვრების უფლება დაცულია მრავალი საერთაშორისო და რეგიონული სამართლებრივი აქტებით. საქართველოში პირადი ცხოვრების ხელშეუხებლობა გარანტირებულია კონსტიტუციით და არაპროპორციული ჩარევის შემთხვევაში, საქართველოს სამოქალაქო კანონმდებლობის შესაბამისად, შესაძლოა, პირადი არაქონებრივი უფლებების დაცვა. ასევე, 2011 წელს მიღებულ იქნა

კანონი „პერსონალურ მონაცემთა დაცვის შესახებ“, რომლის მიზანია „პერსონალური მონაცემის დამუშავებისას უზრუნველყოს ადამიანის უფლებათა და თავისუფლებათა, მათ შორის, პირადი ცხოვრების ხელშეუხებლობის დაცვა.“⁷¹

ევროპის ადამიანის უფლებათა კომისიამ თავის ანგარიშში აღნიშნა, რომ სახელმწიფო მხოლოდ მაშინ უნდა ერეოდეს პირად ცხოვრებაში, როცა ინდივიდი თავად დაუკავშირებს პირად ცხოვრებას საჯარო ცხოვრებას ან ახლო კავშირში იქნება სხვა დაცულ ინტერესთან.⁷² გარდა სახელმწიფოს ჩარევისა, ძალიან მნიშვნელოვანია, რომ პირადი ცხოვრების ხელშეუხებლობის უფლების დაცვა მოხდეს კერძო პირებისა და განსაკუთრებით, მედიისგან. პერსონალურ მონაცემთა დაცვის ინსპექტორი უძღურია მედიის მხრიდან კანონის დარღვევის შემთხვევაში, რადგან „კანონის მოქმედება არ ვრცელდება მონაცემთა მედია-საშუალებების მიერ საზოგადოების ინფორმირების მიზნით დამუშავებაზე.“⁷³

8. 1. ძალადობის მსხვერპლი ქალის პერსონალური მონაცემის უნებართვო გაჟღერება

საქართველოს კანონის „პერსონალურ მონაცემთა დაცვის შესახებ“ მიხედვით, „ნებისმიერი ინფორმაცია, რომელიც უკავშირდება იდენტიფიცირებულ ან იდენტიფიცირებად ფიზიკურ პირს“ წარმოადგენს პერსონალურ მონაცემს.⁷⁴ პერსონალურ მონაცემ-

71 საქართველოს კანონი პერსონალურ მონაცემთა დაცვის შესახებ. მუხლი 1. ხელმსიანდომია ბმულზე: <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/1561437>

72 ევროპის ადამიანის უფლებათა კომისიის ანგარიში. 1977. Bruggeman and Scheuten v. the Federal Republic of Germany.

73 საქართველოს კანონი პერსონალურ მონაცემთა დაცვის შესახებ. მუხლი 3(4). ხელმსიანდომია ბმულზე: <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/1561437>

74 საქართველოს კანონი პერსონალურ მონაცემთა დაცვის შესახებ. მუხლი 2(ა). ხელმსიანდომია ბმულზე: <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/1561437>

თა დაცვის ინსპექტორის მიერ დამკვიდრებული პრაქტიკით, სოციალურ ქსელში პირად გვერდზე დაწერილი ინფორმაცია, რომელიც ადამიანის პირადი ცხოვრების რაიმე ასპექტს ეხება, წარმოადგენს პერსონალურ მონაცემს, რომლის გავრცელების ან დამუშავებისთვის, აუცილებელია წინასწარი პირის ინფორმირებული თანხმობა.

დღესდღეობით, ძნელად თუ მოიძებნება ადამიანი, რომელიც სოციალურ ქსელს არ იყენებს და საკუთარ გვერდზე პირად ფოტოსურათებს ან სხვა სახის ინფორმაციას არ აქვეყნებს. მედიის მიერ ადამიანის პირადი ცხოვრების ხელშეუხებლობის უფლების ხელყოფა შესაძლოა სხვადასხვა გზით მოხდეს, მათ შორის პირადი ფოტოსურათებისა და სოციალურ ქსელში გამოქვეყნებული ინფორმაციის ინფორმირებული თანხმობის გარეშე გავრცელებით.

სექსუალური ძალადობის ფაქტების შესახებ ქართულ მედიაში ხშირად იწერება, რადგან განსაკუთრებული საზოგადოებრივი ინტერესი არსებობს. ამ დროს განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია, რომ მედიის მიერ დანაშაულის შესახებ ინფორმაციის გამოქვეყნებისას, პირდაპირ ან ირიბად არ მოხდეს მსხვერპლის იდენტიფიცირება და შესაბამისად არ შეილახოს მისი პირადი ცხოვრების ხელშეუხებლობის უფლება.

საქმე №40-2016

WISG-ის სერვისის მიმღებია ს. ზ. სექსუალური ძალადობის მსხვერპლი ქალი.

ს. ზ.-ს პერსონალური ინფორმაცია, როგორცაა სოციალურ ქსელში (FACEBOOK) გამოქვეყნებული სტატუსი, მისი ნებართვის გარეშე გამოქვეყნდა მედია საშუალებაში. საგაზეთო სტატია

შეიცავდა ინფორმაციას მის მიმართ განხორციელებული ძალადობის შესახებ. ზემოაღნიშნული პერსონალური ინფორმაციის გამოყენება საგაზეთო სტატიაში ქმნიდა დაზარალებულის იდენტიფიცირების არაპირდაპირ რისკს. ს. ზ. მიიჩნევდა, რომ შესაძლოა ჟურნალისტის მიერ მისი სახელისა და გვარის და სხვა პერსონალური ინფორმაციის მოპოვება მოხდა საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს დიდუბე-ჩუღურეთის სამმართველოს I განყოფილების და თბილისის პოლიციის დეპარტამენტის მიერ კონფიდენციალობის დარღვევით.

ორგანიზაციამ რეაგირებისათვის მიმართა სსიპ „საქართველოს პერსონალურ მონაცემთა დაცვის ინსპექტორის აპარატს“. აპარატის შესაბამისი სპეციალისტმა გამოითხოვა ინფორმაცია შინაგან საქმეთა სამინისტროს შესაბამისი საქვეუწყებო დანესებულებებიდან, შეხვდა და გამოიკვლია ჟურნალისტის მიერ პერსონალური ინფორმაციის მოპოვების გზაც და კანონის დარღვევა ვერ დაადგინა. ინსპექტორის გადაწყვეტილების თანახმად, რადგან შინაგან საქმეთა სამინისტროს მიერ პერსონალურ მონაცემთა უნებართვოდ გავრცელება ვერ დადგინდა, ხოლო კანონი „პერსონალურ მონაცემთა დაცვის შესახებ“ არ ვრცელდება მედია საშუალებებზე, აპარატმა შეწყვიტა საქმის წარმოება.

ამჟამად, მზადდება სამოქალაქო სარჩელი, რომლითაც ს. ზ. მორალური ზიანის ანაზღაურებას მოითხოვს და ამგვარად შეეცდება საკუთარი პირადი ცხოვრების ხელშეუხებლობის უფლების დაცვას.

საქმე №52-2016

2016 წლის 17 ოქტომბერს „საინფორმაციო ანალიტიკური პორტალი კვირიას“ (kvira.ge) მიერ გამოქვეყნდა სტატია “ვინ არის

ტრანსგენდერი, რომელსაც სასტიკად გაუსწორდნენ? – „ერთმა ქვა ჩაარტყა, მეორემ ყელი გამოჭრა“, რომელიც ტრანსგენდერი ქალის მიმართ ჩადენილ დანაშაულს ეხებოდა. kvira.ge-ის მიერ მომზადებული მასალა შეიცავდა დაზარალებულის პერსონალურ მონაცემებს: სახელი და გვარი, ასაკი (პირადობის მოწმობის მიხედვით) და ფოტოსურათი. ამასთანავე, ჟურნალისტი ტრანსგენდერ ქალს ხან უბრალოდ „ტრანსგენდერად“ მოიხსენიებდა, ხან მისი სახელით და გვარით პირადობის მოწმობის მიხედვით და ხანაც „ტრანსგენდერ ზიზის“ უწოდებდა. ყოველივე ამასთან ერთად, მასალას მკითხველი შეეყავდა შეცდომაში, რადგან გადაუმოწმებელ ინფორმაციას ავრცელებდა დაზარალებულის ინტერესების დამცველი ადვოკატის შესახებ.

WISG მიიჩნია, რომ kvira.ge-ის მიერ, დაირღვა ჟურნალისტური ეთიკის ქარტიის პირველი (ჟურნალისტმა პატივი უნდა სცეს სიმაართლეს და საზოგადოების უფლებას – მიიღოს ზუსტი ინფორმაცია) და მე-10 პრინციპი (ჟურნალისტმა პატივი უნდა სცეს ადამიანის პირად ცხოვრებას და არ შეიჭრას პირად ცხოვრებაში, თუ არ არსებობს განსაკუთრებული საზოგადოებრივი ინტერესი). აგრეთვე, ორგანიზაცია მიიჩნევს, რომ მასალა მომზადდა ჟურნალისტური ეთიკის ქარტიის საბჭოს მიერ, საქმის – “ქალთა ინიციატივების მხარდამჭერი ჯგუფი ჟურნალისტების: “ლევან სუთიძის, ქეთი კვაჭანტირაძის, ბექა მჭედლიშვილის, თეა სიჭინავას და ნანუკა ქაჯაიას წინააღმდეგ” განხილვის შემდეგ გაცემული რეკომენდაციის “ტრანსგენდერ ადამიანებთან დაკავშირებული თემის გაშუქების შესახებ” უგულვებელყოფით.

ქარტიის საბჭოს ამ დრომდე არ უმსჯელია WISG-ის განცხადებაზე.

8. 2. შანტაჟი და მუქარა ლგბტი ადამიანთა მიმართ

ადამიანის უფლებათა ევროპულმა სასამართლომ საქმეზე ფრითი დიდი ბრიტანეთის წინააღმდეგ მიღებულ გადაწყვეტილებაში⁷⁵ დაადგინა, რომ „გენდერული იდენტობა, სახელი, სექსუალური ორიენტაცია და სექსუალური ცხოვრება პირადი ცხოვრების სფეროში ექცევა და დაცულია [ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა ევროპული კონვენციის⁷⁶] მე-8 მუხლით.“

ჰომოფობიურ და ტრანსფობიურ საზოგადოებაში სექსუალური ორიენტაცია და გენდერული იდენტობა განსაკუთრებით დაცულ პერსონალურ მონაცემს განეკუთვნება ლგბტი ადამიანებისათვის, რადგან ამ ინფორმაციის მათი ნებართვის გარეშე გავრცელების შედეგად, შესაძლოა მათ სიცოცხლესა და ჯანმრთელობას საფრთხე დაემუქროს. „ქალთა ინიციატივების მხარდამჭერი ჯგუფის“ (WISG) მიერ 2012 წელს, ჩატარებულმა კვლევამ გამოავლინა, რომ გამოკითხულთა მესამედზე მეტი (36%) უმაღლეს საკუთარ სექსუალურ ორიენტაციას ოჯახის წევრებსა და ნათესავებს. „ამასთან, კაცები უფრო მაღავენ საკუთარ სექსუალურ ორიენტაციას (N=29), ვიდრე ქალები (N=25).“⁷⁷

ხშირად, პირადი ცხოვრების უფლების ხელყოფა პირდაპირ კავშირშია კიბერდანაშაულთან,⁷⁸ რაც საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსით დასჯადი ქმედებაა. WISG-ის პრაქტიკაში იყო შემთხვევა, როდესაც ერთ-ერთ სოციალური ქსელში, ორ

75 Pretty v. The United Kingdom №2346/02, 29.04.2002

76 ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა ევროპული კონვენცია. მუხლი 8. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/1208370>

77 „ლგბტ ადამიანთა მდგომარეობა საქართველოში“. WISG. თბილისი.2012. ხელმისაწვდომია ბმულზე: http://women.ge/data/docs/publications/WISG_situation-of-lgbt-persons-in-Georgia_GEO-www.pdf

78 საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსი, თავი XXXV, ხელმისაწვდომია ბმულზე: <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/16426>

ადამიანს შორის ჩატში გაგზავნილი პირადი ინტიმური ფოტოსურათები, სავარაუდოდ, უკანონოდ მოიპოვა პირმა, რომელიც ფოტოების გასაჯაროებით აშანტაჟებდა ნყვილს. დაზარალებულებმა პოლიციას არ მიმართეს. პოლიციისადმი უნდობლობა გამოავლინა გეი მამაკაცმაც, რომელსაც მისთვის უცნობი პირი სოციალურ ქსელში, პირად პროფილზე განთავსებული პირადი ფოტოსურათებისა და მათი პირადი ჩატის ამავე სოციალური ქსელის სხვადასხვა ჯგუფებში გაზიარებით დაემუქრა. ამჟამად, WISG-ის წარმოებაშია ტრანსგენდერი ქალის საქმე, რომელშიც იკვეთება კიბერდანაშაულის ნიშნები.

საქმე №57-2016

WISG-ის სერვისის მიმღებია ზ. მ. ტრანსგენდერი ქალი.

ზ. მ. ტრანსგენდერი ქალია, რომელსაც ყავს პარტნიორი ჰეტეროსექსუალი მამაკაცი. პარტნიორის ოჯახის წევრებისთვისაც უცნობია მათი ურთიერთობის შესახებ. ზ. მ.-სთვის ცნობი გახდა, რომ ერთ-ერთ სოციალურ ქსელში შეიქმნა ყალბი ანგარიში, რომლის მფლობელმაც გამოიყენა მისი და მისი პარტნიორის პირადი ფოტოსურათები. ასევე, ზ. მ.-ს მიაწოდეს ინფორმაცია, რომ ამ ყალბი ანგარიშის მფლობელმა მისი პარტნიორის ოჯახის წევრებთან დაამყარა კომუნიკაცია და ახდენდა მათ ინფორმირებას ზ. მ.-სა და მისი პარტნიორის ურთიერთობის შესახებ. ზ. მ.-ს განმარტებით, მისი პარტნიორის ოჯახის წევრების წინასწარგანწყობები ჰომოფობიური და ტრანსფობიურია. სწორედ ამის გამო არ ახდენდნენ საკუთარი ურთიერთობის შესახებ მათ ინფორმირებას.

ზ. მ.-მ, იფიქრა რა, რომ შესაძლოა მის სიცოცხლეს და ჯანმრთელობას საფრთხე დამუქრებოდა მისი პარტნიორის ოჯახის

წევრების მხრიდან, WISG-ის დახმარებით მიმართა პოლიციას. პოლიციის მიერ მოწოდებული ინფორმაციით, მიმდინარეობს წინა საგამოძიებო მოქმედებები და ამ დრომდე დაუდგენელია პიროვნება, რომელიც მანიპულირებს ზ. მ.-სა და მისი პარტნიორის პირადი ფოტოსურათებით.

8. 3. გენდერის სამართლებრივი ალიარება

ყოველდღიური ამოცანები, როგორიცაა ჯანმრთელობის დაცვისა და სოციალურ პროგრამებში ჩართვა, ანგარიშის გახსნა ბანკში ან ნოტარიუსთან მინდობილობის გაფორმება, შესაძლოა იქცეს სირთულედ, თუ ადამიანის გენდერული იდენტობა არ ემთხვევა მისი სქესის შესახებ ჩანაწერს პიროვნების საიდენტიფიკაციო დოკუმენტებში: ID ბარათში, პასპორტში ან დაბადების მოწმობაში. საქართველოში მცხოვრები ტრანსგენდერი ადამიანები ხშირად აწყდებიან ასეთ პრობლემებს, რადგან ქვეყანაში არ არსებობს გენდერის სამართლებრივი ალიარების მარეგულირებელი კანონმდებლობა. „განსხვავება ადამიანის გენდერულ თვითაღქმას/თვითგამოხატვასა და სქესის შესახებ ჩანაწერს შორის ხშირად უზღუდავს ტრანსგენდერ ადამიანებს დასაქმების, განათლების მიღებისა და შეურაცხყოფისა და დამცირების თავიდან არიდების შესაძლებლობებს“.⁷⁹

პიროვნების საიდენტიფიკაციო დოკუმენტების გაცემა და მათში ცვლილების შეტანაზე პასუხისმგებელი უწყება საქართველოში იუსტიციის სამინისტროა, რომელსაც არ გააჩნია გენდერის სამართლებრივი ალიარების, ანუ სქესის გრაფაში ცვლილების შეტანის რეგულირების ნათელი და გამჭვირვალე პროცედურა. ამ დროისთ-

79 ე. აღდგომელაშვილი, ნ. გვიანიშვილი, ც. რატიანი, თ. თოდუა. „ტრანსგენდერ ადამიანთა საჭიროებები ჯანმრთელობის დაცვის სფეროში“. საჯარო პოლიტიკის დოკუმენტი. WISG. თბილისი. 2015. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <http://bit.ly/2f7zPDj>

ვის არსებული მდგომარეობით, ქვეყანაში დანერგილია პრაქტიკა, რომლის მიხედვითაც, საიდენტიფიკაციო დოკუმენტებში გენდერის მარკერის ცვლილებისთვის, ტრანსგენდერ ადამიანებს მოეთხოვებათ სქესის ქირურგიული გზით კვლავმინიჭების არასასურველი და ძვირადღირებული სამედიცინო პროცედურების ჩატარება. მხედველობაში არ მიიღება ის გარემოება, რომ აღნიშნული პროცედურები არ რეგულირდება ეროვნული ჯანმრთელობის დაცვის კანონმდებლობით და საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროს არ გააჩნია ამ სამედიცინო მანიპულაციის ჩატარების კლინიკური გაიდლაინი და პროტოკოლი.

„გენდერის სამართლებრივი აღიარება ნიშნავს ტრანსგენდერი ადამიანების პირადი ცხოვრების, თვითგამორკვევის, ღირსების პატივისცემას და დისკრიმინაციის აკრძალვას.“⁸⁰ იგი პირდაპირ კავშირშია ადამიანის პიროვნების თავისუფალი განვითარების უფლებასთან და გავლენას ახდენს ცხოვრების ისეთ ძირეულ ასპექტებზე, როგორიც თუნდაც დასაქმება. „ქალთა ინიციატივების მხარდამჭერი ჯგუფის“ (WISG) მიერ 2015 წელს ჩატარებული კვლევის თანახმად, „ადამიანის გენდერულ თვითგამოხატვასთან შეუსაბამო პირადობის დამადასტურებელი საბუთების გამო ტრანსგენდერი ადამიანები არა მხოლოდ არაოფიციალურად დასაქმებას ცდილობენ და ცუდ სამუშაო პირობებს თანხმდებიან, ისინი ასევე შეიძლება, ჩაერთონ კომერციულ სექს სამუშაოში, რაც მათ კიდევ უფრო მოწყვლადებს ხდის ძალადობის მიმართ.“⁸¹

გენდერის სამართლებრივი აღიარების უფლებას ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლო პირადი ცხოვრების უფლების

80 „ტრანსგენდერი ადამიანების უფლებების დაცვა, მოკლე სახელმძღვანელო გენდერის სამართლებრივ აღიარებაზე“ ევროპის საბჭო, 2015. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <http://bit.ly/1KtTpZk>

81 ნ. გვიანიშვილი. „ტრანსგენდერი ადამიანების მდგომარეობა საქართველოში“. WISG. თბილისი. 2015. ხელმისაწვდომია ბმულზე: http://women.ge/data/docs/publications/WISG_Transgender_survey_2015.pdf

კონტექსტში განიხილავს და კონვენციის მე-8 მუხლით იცავს. სასამართლომ სხვადასხვა წლებში განიხილა ე. წ. პოსტ-ოპერაციული ტრანსგენდერი ადამიანების საქმე და დაადგინა მე-8 მუხლის დარღვევა იმის გამო, რომ სახელმწიფომ განმცხადებლებს უარი უთხრა გენდერის სამართლებრივ აღიარებაზე და არ მოახდინა მათი პიროვნების საინდენტიფიკაციო დოკუმენტებში სქესის მარკერის შეცვლა.⁸²

ამ დრომდე სტრასბურგის სასამართლოს არ უმსჯელია ე. წ. „პრე-ოპერაციული“ ტრანსგენდერი ადამიანების გენდერის სამართლებრივი აღიარების საკითხზე, მაგრამ 2007 წელს იმსჯელა სქესის კვლავმინიჭებასთან დაკავშირებულ სამართლებრივ ვაკუუმზე ქვეყანაში⁸³ და დაადგინა ევროპული კონვენციის მე-8 მუხლის დარღვევა; 2003 და 2009 წელს იმსჯელა სქესის კვლავმინიჭების ქირურგიული ოპერაციის ხარჯების ანაზღაურების საკითხზე და დაადგინა, რომ სადაზღვევო კომპანიის უარი აღნიშნული სამედიცინო პროცედურების დაფინანსებაზე,⁸⁴ ისევე როგორც არაგონივრული დროის მანძილზე ლოდინი დაფინანსებისთვის,⁸⁵ წარმოადგენს პირადი ცხოვრების ხელშეუხებლობის უფლების დარღვევას. 2015 წელს განხილულ საქმეში აღნიშნა, რომ შეუქცევადი სტერილიზაციის მოთხოვნა გენდერის სამართლებრივი აღიარებისათვის, არღვევს პირადი ცხოვრების ხელშეუხებლობის უფლებას.⁸⁶

ევროპის საბჭოს რეკომენდაციის თანახმად, „წევრმა სახელმწიფოებმა უნდა მიიღონ სათანადო ზომები იმისათვის, რომ

82 ქრისტინ გუდვინი გაერთიანებული სამეფოს წინააღმდეგ №28957/95; 27.03.1996; ბ. საფრანგეთის წინააღმდეგ №13343/87, 24.01.1992; ი. გაერთიანებული სამეფოს წინააღმდეგ №25680/94, 11.07.2002

83 ლ. ლიტვის წინააღმდეგ №27527/03, 11.09.2007

84 ვან კუკი გერმანიის წინააღმდეგ №35968/97, 12/09/2003

85 შლუმპი შვეიცარიის წინააღმდეგ № 29002/06, 09.01.2009

86 Y. და Y. თურქეთის წინააღმდეგ №14793/08. 10.03.2015

გარანტირებული იყოს პიროვნების სქესის კვლავმინიჭების სამართლიანი აღიარება ცხოვრების ყველა სფეროში, კერძოდ, შესაძლებელი გახადოს სახელისა და სქესის შესახებ ჩანაწერის შეცვლა ოფიციალურ დოკუმენტებში სწრაფად, გამჭვირვალედ და ხელმისაწვდომი გზით; წევრმა სახელმწიფოებმა ასევე უნდა უზრუნველყონ, საჭიროების შემთხვევაში, მნიშვნელოვანი დოკუმენტების შესაბამისი აღიარება და ცვლილება არასახელმწიფო სუბიექტების მიერ, როგორიცაა საგანმანათლებლო სერტიფიკატები და ცნობები სამუშაო ადგილიდან.⁸⁷

გენდერის სამართლებრივი აღიარებისთვის ევროპის მრავალ ქვეყანაში დანერგილია სწრაფი, ხელმისაწვდომი და გამჭვირვალე პროცედურები და პროცესი არ ითვალისწინებს არასასურველი და ძვირადღირებული სამედიცინო პროცედურების ჩატარების ვალდებულებას. მაგალითად, ავსტრიის ადმინისტრაციულმა სასამართლომ და საკონსტიტუციო სასამართლომ დაადგინა, რომ გენდერის სამართლებრივი აღიარებისათვის სამედიცინო პროცედურების ჩატარება არ არის საჭირო;⁸⁸ გერმანიის საკონსტიტუციო სასამართლომ გენდერის სამართლებრივი აღიარებისათვის სამედიცინო ინტერვენცია კონსტიტუციასთან შეუსაბამოდ ცნო;⁸⁹ შვეიცარიის რეგიონულმა სასამართლომ გენდერის სამართლებრივი აღიარებისას სამედიცინო ინტერვენციის მოთხოვნა გააუქმა.⁹⁰ გარდა ამისა, გენდერის სამართლებრივი აღიარება რეგულირდება

87 ევროპის საბჭოს მინისტრთა კომიტეტის რეკომენდაცია წევრ სახელმწიფოებს „სექსუალური ორიენტაციისა და გენდერული იდენტობის საფუძველზე დისკრიმინაციის აღმოფხვრის შესახებ“. 2010. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <http://www.coe.int/en/web/sogi/rec-2010-5>

88 Austrian Administrative Court Cases (VwGH) 2008/17/0054 (decided on 27 January 2009) and Austrian Constitutional Court (VfGH) Case B 1973/08-13 (decided on 3 December 2009)

89 Constitutional Court Case 1 BVR 3295/07 (decided on 11 January 2011)

90 Regional Court of Bern-Mittelland Case CIV 12 1217 JAC (decided on 12 September 2012)

ცალკეული სამართლებრივი აქტებით ევროპულ ქვეყნებში და დანერგილია სწრაფი, გამჭვირვალე და ხელმისაწვდომი პროცედურები ტრანსგენდერი ადამიანებისათვის.⁹¹

იმისათვის, რომ ტრანსგენდერი ადამიანების პირადი ცხოვრების ხელშეუხებლობის უფლება არ დაირღვეს პიროვნების საიდენტიფიკაციო დოკუმენტებში სქესის შესახებ ჩანაწერის ცვლილები-სას, „აუცილებელია მაქსიმალურად გაიმიჯნოს ერთმანეთისაგან გენდერის სამართლებრივი აღიარებისა და სქესის კვლავმინიჭე-ბის სამედიცინო პროცედურები.“⁹²

საქმე №02-2016

WISG-ის სერვისის მიმღებია ა. ბ. ტრანსგენდერი კაცი

ა. ბ. ტრანსგენდერი კაცია, რომელიც მიიჩნევს, რომ მისი გენდერული იდენტობა არ შეესაბამება მისი სქესის შესახებ ჩანაწერს პირადობის დამადასტურებელ დოკუმენტებში. ამის გამო იგი სრულად ვერ ახერხებს ჩართვას საზოგადოებრივ ცხოვრება-ში და ვერ საქმდება ისეთ სამუშაო ადგილზე, სადაც შესაძლოა მას მოსთხოვონ პირადობის დამადასტურებელი მოწმობა. მისი განმარტებით, იმდენად ძლიერია ტრანსფობიური განწყობები საზოგადოებაში, რომ პოტენციური დამსაქმებლები შეიტყობენ რა, რომ ტრანსგენდერი კაცია, წინა სახელშეკრულებო ეტაპზევე უარს უცხადებენ სამსახურში მიღებაზე. მან გენდერის სამართ-ლებრივი აღიარებისა და შესაბამისი ცვლილების შეტანის თხოვ-

91 „გენდერის სამართლებრივი აღიარება ევროპაში“. TGEU. 2013. ხელმისაწ-ვდომია ბმულზე: <http://bit.ly/2hzWdlj>

92 ე. აღდგომელაშვილი, ნ. გვიანიშვილი, ც. რატიანი, თ. თოდუა. „ტრანსგენ-დერ ადამიანთა საჭიროებები ჯანმრთელობის დაცვის სფეროში“. საჯარო პოლიტიკის დოკუმენტი. WISG. თბილისი. 2015. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <http://bit.ly/2f7zPDj>

ნით მიმართა საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს შესაბამის საქვეუწყებო დაწესებულებას. ა. ხ.-ს ცვლილების შეტანაზე უარი ეთქვა, რადგან არ აქვს ჩატარებული სქესის კვლავმინიჭების ქირურგიული ოპერაცია.

ა. ხ.-ს სურვილი აქვს, რომ ჩაიტაროს სქესის კვლავმინიჭების ქირურგიული ოპერაცია, მაგრამ რადგან საქართველოს ჯანმრთელობის დაცვის კანონმდებლობით არ რეგულირდება ტრანსსპეციფიკური სამედიცინო პროცედურები და შესაბამისად, არც ფინანსდება ქვეყანაში არსებული ცალკეული ჯანმრთელობის დაზღვევის პროგრამებით, ვერ ახერხებს აღნიშნული ოპერაციის ჩატარებას.

WISG-ის დახმარებით, ა. ხ.-მ მიმართა სასამართლოს, რომ გაუქმდეს საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს მიერ დანერგილი პრაქტიკა გენდერის სამართლებრივი აღიარებისათვის და მას მიეცეს საშუალება, ყოველგვარი ოპერაციის გარეშე შეიცვალოს სქესის შესახებ ჩანაწერი პირადობის დამადასტურებელ დოკუმენტებში. პირველი და მეორე ინსტანციის სასამართლოებმა არ დაკმაყოფილა ა. ხ.-ს მოთხოვნა, მაგრამ გადაწყვეტილება გასაჩივრებულია საქართველოს უზენაეს სასამართლოში და ჯერჯერობით უცნობია მიიღებს თუ არა სასამართლო წარმოებაში საქმეს.

საქმე №03-2016

WISG-ის სერვისის მიმღებია ა. დ. ტრანსგენდერი კაცი

ა. დ. ტრანსგენდერი კაცია, რომელიც მიიჩნევს, რომ მისი გენდერული იდენტობა არ შეესაბამება მისი სქესის შესახებ ჩანაწერს პირადობის დამადასტურებელ დოკუმენტებში. ამის გამო იგი

სრულად ვერ ახერხებს ჩართვას საზოგადოებრივ ცხოვრებაში, პრობლემები ექმნება ქვეყნის საზღვრის გადაკვეთის დროს, ვერ საქმდება ისეთ სამუშაო ადგილზე, სადაც შესაძლოა მას მოსთხოვონ პირადობის დამადასტურებელი მოწმობა. მისი განმარტებით, იმდენად ძლიერია ტრანსფორმაციური განწყობები საზოგადოებაში, რომ პოტენციური დამსაქმებლები შეიტყობენ რა, რომ ტრანსგენდერი კაცია, წინა სახელშეკრულებო ეტაპზევე უარს უცხადებენ სამსახურში მიღებაზე. მან გენდერის სამართლებრივი აღიარებისა და შესაბამისი ცვლილების შეტანის თხოვნით მიმართა საქართველოს იუსტიციის შესაბამის სამინისტროს საქვეუწყებო დაწესებულებას. ა. დ.-ს ცვლილების შეტანაზე უარი ეთქვა, რადგან არ აქვს ჩატარებული სქესის კვლავმინიჭების ქირურგიული ოპერაცია.

ა. დ.-ს არ აქვს სურვილი, რომ ჩაიტაროს სქესის კვლავმინიჭების ქირურგიული ოპერაცია, რადგან მიაჩნია, რომ მისი გენდერული თვითგამოხატვისათვის, ეს ოპერაცია ვერ დაეხმარება.

WISG-ის დახმარებით, ა. დ.-მ მიმართა სასამართლოს, რომ გაუქმდეს საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს მიერ დანერგილი პრაქტიკა გენდერის სამართლებრივი აღიარებისათვის და მას მიეცეს საშუალება, ყოველგვარი ოპერაციის გარეშე შეიცვალოს სქესის შესახებ ჩანაწერი პირადობის დამადასტურებელ დოკუმენტებში. პირველი და მეორე ინსტანციის სასამართლოებმა არ დაკმაყოფილა ა. დ.-ს მოთხოვნა, მაგრამ გადაწყვეტილება გასაჩივრებულია საქართველოს უზენაეს სასამართლოში და ჯერ-ჯერობით უცნობია მიიღებს თუ არა სასამართლო წარმოებაში საქმეს.

9. სტიგმის გაძლიერება და სიძულვილის ენა

მედია, ერთი მხრივ, ასახავს და მეორე მხრივ, გავლენას ახდენს საზოგადოებრივ განწყობებზე ცალკეული სოციალური ჯგუფების მიმართ. ვინაიდან საქართველოში ფორმალური განათლების სისტემა არ ფარავს სოგი-სთან დაკავშირებულ საბაზისო საკითხებს, საზოგადოების დიდი უმრავლესობისთვის, სწორედ მედია წარმოადგენს ინფორმაციის ძირითად წყაროს ლგბტი ადამიანებისა და საკითხების შესახებ⁹³. ამ წინაპირობის გათვალისწინებით, კიდევ უფრო მნიშვნელოვანი ხდება მედიის როლი და გავლენა ჰომო/ბი/ტრანსფობიური განწყობების ჩამოყალიბებაზე ქვეყანაში. საქართველოში ჩატარებული მედია-კვლევები ადასტურებს, რომ მედია ხშირად არაადექვატურად აშუქებს ლგბტი საკითხებს და ხელს უწყობს ლგბტი ადამიანთა სტერეოტიპიზაციასა და ეგზოტიზაციას, რაც თავის მხრივ, აისახება ლგბტი ადამიანებისა და უფლებადამცველების მიმართ არსებულ საზოგადოებრივ განწყობებზე. სხვადასხვა დროს ჩატარებული მედია-კვლევები ადასტურებს, რომ ჰომოფობიური სიძულვილის ენის გამოყენებას ერთგვარი დინამიკა ახასიათებს და განსაკუთრებით ძლიერდება წინასაარჩევნო პერიოდებში.⁹⁴

2016 წლის საპარლამენტო არჩევნების პარალელურად გახშირდა ჰომოფობიური და ტრანსფობიური სიძულვილის ენის გამოყენება ქვეყანაში, რასაც ადასტურებს „მედიის განვითარების ფონდის“ მიერ მომზადებული ანგარიში⁹⁵ რომლის თანახმადაც „454 ჰო-

93 ე. აღდგომელაშვილი. „წინასწარგანყოფილი თანასწორობამდე: საზოგადოების ცოდნის, ინფორმირებულობისა და დამოკიდებულების კვლევა ლგბტი პირთა და მათი უფლებრივი მდგომარეობის მიმართ საქართველოში.“ WISG. თბილისი. 2016. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <http://bit.ly/2gZuyij>

94 ე. აღდგომელაშვილი. „სიძულვილის ენა და რეგულაციის მექანიზმები“. საჯარო პოლიტიკის დოკუმენტი. კრებული: როგორ დავძლიოთ სიძულვილის ენა. თბილისი. ჰაინრიხ ბოლის ფონდის სამხრეთ კავკასიის რეგიონალური ბიურო. 2012.

95 თ. კინწურაშვილი. „სიძულვილის ენა“. MDF. თბილისი. 2016. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <http://bit.ly/2gzUFj5>

მოფობიური გამოსატყვისად, რომელიც მედიაში 459-ჯერ გაშუქდა, ყველაზე მეტის წყარო თავად მედია (152) და პოლიტიკური პარტიები (139) იყვნენ. შემდეგ ადგილებზე საზოგადოების წარმომადგენლები (86), საზოგადოებრივი ორგანიზაციები (34), სასულიერო პირები (35), მოქმედი (6) და ყოფილი ხელისუფლების (1), ასევე რუსეთის ხელისუფლების (1) წარმომადგენლები მოდიან“.

ზოგიერთი პოლიტიკოსისთვის ჰომოფობიური და ტრანსფობიური სიძულვილის ენის გამოყენება ელექტორატის მიმხრობის ერთგვარ საშუალებად იქცა. ზოგადად სიძულვილის ენა საქართველოში კრიმინალიზებული არ არის, მაგრამ საარჩევნო კომპანიის წარმოებისას სიძულვილის ენის გამოყენება წარმოადგენს კანონდარღვევას, რადგან საქართველოს ორგანული კანონის „საქართველოს საარჩევნო კოდექსის“ თანახმად, „პოლიტიკურ პარტიას, საარჩევნო სუბიექტობის კანდიდატს, საარჩევნო სუბიექტს და მათ მხარდამჭერებს უფლება აქვთ, გამოვიდნენ მომავალი საქმიანობის პროგრამით. საარჩევნო პროგრამა არ უნდა შეიცავდეს ომისა და ძალადობის პროპაგანდას, არსებული სახელმწიფო და საზოგადოებრივი წყობილების ძალადობით შეცვლისკენ ან დამხობისკენ, საქართველოს ტერიტორიული მთლიანობის დარღვევისკენ, ეროვნული შუღლისა და მტრობისკენ, რელიგიური და ეთნიკური დაპირისპირებისკენ მოწოდებას“.

ევროპული კომისია რასიზმისა და შეუწყნარებლობის (ECRI) „რეკომენდაციას უწევს საქართველოს ხელისუფლებას, შექმნას რასისტული შინაარსისა და ჰომო/ტრანსფობიური სიძულვილის ენის მონიტორინგის ქმედითი სისტემა. ამის საფუძვლად გამოდგება სახალხო დამცველისა და შესაბამის არასამთავრობო ორგანიზაციათა ექსპერტული ცოდნა.“⁹⁶

96 ევროპული კომისია რასიზმისა და შეუწყნარებლობის წინააღმდეგ (ECRI). მოხსენება საქართველოს შესახებ. მონიტორინგის მეხუთე ციკლი. 01.03.2016. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <http://bit.ly/2dWQQT7>

2016 წლის 2 ოქტომბერს, არჩევნებამდე რამდენიმე დღით ადრე, სოციალური ქსელების მეშვეობით გავრცელდა საბურთალოს მაჟორიტარი დეპუტატობის კანდიდატის – ალექსანდრე ბრეგაძის საარჩევნო პლაკატის ფოტოსურათები. პლაკატზე გამოსახული იყო თავად მაჟორიტარი დეპუტატობის კანდიდატი ბავშვებთან ერთად და იქვე ჩანდა წარწერა: „არა ერთსქესიანთა ქორწინებას!!! ჩვენ შევავრთვით მილიონობით ხელმონერა გარყვნილების ასაკრძალად. არ დაუშვებთ პარლამენტში ანტიქართული კანონების მიღებას. ტრადიციული საქართველოსთვის. შემოხაზეთ 18“. პლაკატის მარჯვენა მხარეს დატანილი იყო ორი შავი ხაზით არის გადახაზული ლგბტ ადამიანთა მოძრაობის სიმბოლური დროშა, ე. წ. ცისარტყელას დროშა.

2016 წლის 4 ოქტომბერს WISG-მა ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა ოქმის შედგენის თაობაზე, განცხადებით მიმართა საქართველოს ცენტრალურ საარჩევნო კომისიას. WISG მიიჩნევს, რომ საბურთალოს მაჟორიტარი დეპუტატობის კანდიდატის – ალექსანდრე ბრეგაძის სარეკლამო პლაკატი არღვევდა საქართველოს ორგანული კანონის საქართველოს საარჩევნო კოდექსის 45-ე მუხლში გაწერილ აკრძალვებს (საარჩევნო პროგრამა არ უნდა შეიცავდეს ომისა და ძალადობის პროპაგანდას, არსებული სახელმწიფო და საზოგადოებრივი წყობილების ძალადობით შეცვლისკენ ან დამხობისკენ, საქართველოს ტერიტორიული მთლიანობის დარღვევისკენ, ეროვნული შუღლისა და მტრობისკენ, რელიგიური და ეთნიკური დაპირისპირებისკენ მოწოდებას), რამეთუ შეიცავდა ლგბტ ადამიანთა მიმართ საზოგადოებაში მტრული გარემოს შექმნის, მათ მიმართ ძალადობის წახალისების და დისკრიმინაციისკენ მოწოდების ნიშნებს. აღნიშნული პლაკატი მიზნად ისახავდა 2016 წლის საპარლამენტო არჩევნებისათვის ამომრჩეველთა მიმხრობას, მათ დაინტერესებას

და ხელისუფლებაში მოსვლის შემთხვევაში ელექტორატს სთავაზობდა ლგბტ ადამიანთა სანინალმდევოდ მკაცრი ზომების გატარებას, მათი თანასწორობის უფლების ხელყოფას.

WISG-ის განცხადებაზე ცენტრალურ საარჩევნო კომისიას ამ დრომდე არ მიუღია გადაწყვეტილება.

საქმე №58-2016

2016 წლის 23 ოქტომბერს, ტელეკომპანია “იმედის” ეთერში გადაცემა „იმედის დროში“ გავიდა სიუჟეტი – „ტრანსგენდერთა ნაწილი სექსუალური უმცირესობების უფლებადამცველებს უპირისპირდება“. ჟურნალისტი ავრცელებდა არასწორ, გადაუმოწმებელ ინფორმაციას, როდესაც სიუჟეტში ამბობდა, რომ „საქართველოში, დაახლოებით, ორმოცამდე ტრანსგენდერი ცხოვრობს“. ტრანსგენდერ ქალებზე საუბრისას, ჟურნალისტი იყენებდა არაადეკვატურ ტერმინოლოგიას: ტიტრებში, სადაც რესპოდენტების სახელი და გვარი იყო მითითებული, ჩანდა წარწერა – „ტრანსგენდერი“. რესპოდენტის ახლო ხედით გადაღებული სხეულის ცალკეული ნაწილების ჩვენებით, მაკიაჟსა და მაღალქუსლიან ფეხსაცმელზე აქცენტირებით, ჟურნალისტი ახდენდა რესპოდენტის სხეულის ობიექტივიზაციას და ეგზოტიზაციას, რაც თავის მხრივ, აძლიერებდა ტრანსგენდერი ადამიანების შესახებ საზოგადოებაში არსებულ სტერეოტიპულ წარმოდგენებს. სიუჟეტში ჩანდა სექს-მუშაკების საქმიანობის ამსახველი კადრები, რომელსაც ჟურნალისტის შემდეგი სიტყვები ედო: „მათი [ტრანსგენდერი ქალების] ერთადერთი შემოსავლის წყარო სხეულით ვაჭრობაა“.

WISG-ის და EMC-ის შეფასებით, სიუჟეტი არღვევდა საქართველოს ჟურნალისტური ეთიკის ქარტიის პირველ (ჟურნალისტმა პა-

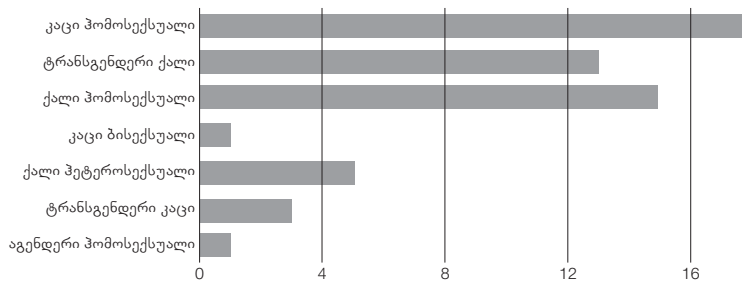
ტივი უნდა სცეს სიმართლეს და საზოგადოების უფლებას – მიიღოს ზუსტი ინფორმაცია) და მეშვიდე პრინციპს („ჟურნალისტს უნდა ესმოდეს მედიის მიერ დისკრიმინაციის ნახალისების საფრთხე; ამიტომ ყველაფერი უნდა ილონოს ნებისმიერი პირის დისკრიმინაციის თავიდან ასაცილებლად რასის, სქესის, სექსუალური ორიენტაციის, ენის, რელიგიის, პოლიტიკური და სხვა შეხედულებების, ეროვნული ან სოციალური წარმოშობის საფუძველზე ან რაიმე სხვა ნიშნით“) და მომზადებული იყო ჟურნალისტური ეთიკის ქარტიის საბჭოს მიერ, საქმის – “ქალთა ინიციატივების მხარდამჭერი ჯგუფი ჟურნალისტების: “ლევან სუთიძის, ქეთი კვაჭანტირაძის, ბექა მჭედლიშვილის, თეა სიჭინავას და ნანუკა ქაჯაიას წინააღმდეგ“ განხილვის შემდეგ გაცემული რეკომენდაციის „ტრანსგენდერებთან დაკავშირებული თემის გაშუქების შესახებ“, სრული უგულვებელყოფით.

ქარტიის საბჭოს ამ დრომდე არ უმსჯელია WISG-ის და EMC-ის ერთობლივ განცხადებაზე.

10. WISG-ის მიერ 2016 წელს დოკუმენტირებული შემთხვევების, სამართლებრივი კონსულტაციებისა და საადვოკატო მომსახურების სტატიტიკა

„ქალთა ინიციატივების მხარდამჭერი ჯგუფი“ (WISG) 2010 წლიდან ახორციელებს სტრატეგიულ სამართალწარმოებას ძალადობის მსხვერპლ სქესის და გენდერის საფუძველზე დისკრიმინაციისა და ძალადობის მსხვერპლთა უფლებრივი მდგომარეობის გაუმჯობესების მიზნით. სტრატეგიული მნიშვნელობის საქმეების სასამართლოში წაღებას აქვს უდიდესი მნიშვნელობა ქვეყანაში მცხოვრებ ქალთა და ლგბტი თემის წევრთა სამართლებრივი მდგომარეობისა და ცხოვრების ხარისხის გაუმჯობესების კუთხით.

საანგარიშო პერიოდში, 2016 წლის 1 იანვრიდან 30 ნოემბრის ჩათვლით, სქესის და გენდერის საფუძველზე დისკრიმინაციისა და ძალადობის მსხვერპლ ადამიანებს, WISG-ის იურისტებმა მრავალ შემთხვევაზე გაუწიეს ინდივიდუალური სამართლებრივი კონსულტაცია (სატელეფონო და ონლაინ კონსულტაციები). კონსულტაციების მიმღებ პირთა წრე ასე გამოიყურება:

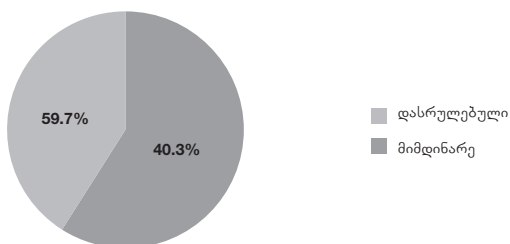

გარდა ინდივიდუალური კონსულტაციებისა, ორგანიზაციის იურისტები პერიოდულად ატარებდნენ ჯგუფურ კონსულტაციებს ლგბტი თემისთვის აქტუალურ საკითხებზე:

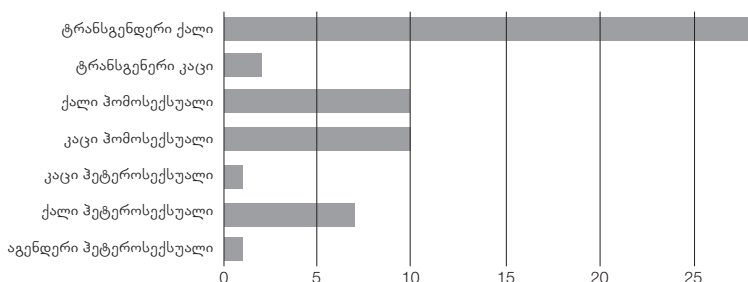
- დისკრიმინაციისა და ძალადობის წინააღმდეგ ბრძოლის ეროვნული მექანიზმები;
- მორალური ზიანის ანაზღაურება დისკრიმინაციის შემთხვევაში;
- სახელისა და სქესის შესახებ ჩანაწერის ცვლილება პიროვნების საიდენტიფიკაციო დოკუმენტებში;
- ადამიანის უფლებები სისხლის სამართლის პროცესში.

WISG-ის იურისტებმა, საანგარიშო პერიოდში, საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს შესაბამის ორგანოებთან, ცალკეულ

ადმინისტრაციულ ორგანოებში, საერთო სასამართლოებში, საქართველოს სახალხო დამცველსა და პერსონალურ მონაცემთა დაცვის ინსპექტორის აპარატში საადვოკატო წარმომადგენლობა განახორციელეს 60-ზე მეტ საქმეზე, რომელთა უმრავლესობა უკვე დასრულებულია, ხოლო რამდენიმე საქმის წარმოება გრძელდება. ძირითადად ჭიანურდება სავარაუდო სიძულვილით მოტივირებული დანაშაულის საქმეების გამოძიება.

WISG-ის სამართლებრივი სერვისის მიმღებთა წრე გენდერული იდენტობისა და სექსუალური ორიენტაციის მიხედვით ასე გამოიყურება:

საანგარიშო პერიოდის განმავლობაში WISG-ის იურისტებს სქესის და გენდერის საფუძველზე დისკრიმინაციისა და ძალადობის მსხვერპლი ადამიანები ყველაზე ხშირად შემდეგ საკითხებზე მართავდნენ:

- პოლიციის მიერ უკანონო დაკავება;
- საჯარო თავშეყრის ადგილებში შევიწროება ან/და ფიზიკური და სიტყვიერი შეურაცხყოფა;
- ჯანმრთელობის დაზიანება და ცემა;
- დისკრიმინაცია;
- ოჯახში ძალადობა და სექსუალური ძალადობა;
- პირადი ცხოვრების ხელშეუხებლობის უფლების ხელყოფა და მუქარა;
- საკუთრების წინააღმდეგ მიმართული დანაშაული – ქურდობა, გამოძალვა და სხვა.

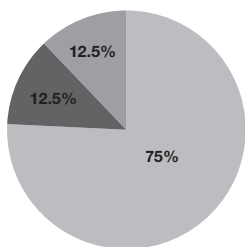
სავარაუდო სიძულვილით მოტივირებული დანაშაულებისა და ინციდენტების დოკუმენტირების ონლაინ შეტყობინების ფორმა

2016 წელს ორგანიზაციამ შექმნა სავარაუდო სიძულვილით მოტივირებული დანაშაულებისა და ინციდენტების დოკუმენტირების ონლაინ-შეტყობინების ორენოვანი ფორმა (ქართულენოვანი ფორმა⁹⁷ და რუსულენოვანი ფორმა⁹⁸), რომელიც ხელმისაწვდომია ორგანიზაციის ვებ-გვერდზე. აღნიშნული ფორმის მეშვეობით ლგბტი ადამიანთა მიმართ ჩადენილი რვა სავარაუდო სიძულვილით მოტივირებული დანაშაულის ან ინციდენტის შემთხვევა იქნა დოკუმენტირებული. შემთხვევების ძირითადი ნაწილი ქვემო ქართლსა და თბილისში დაფიქსირდა. შეტყობინების

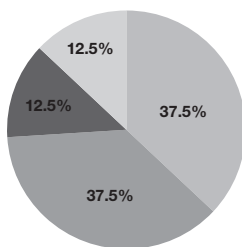
97 ფორმა ხელმისაწვდომია ბმულზე: <https://goo.gl/LsaAsF>

98 ფორმა ხელმისაწვდომია ბმულზე: <https://goo.gl/uwqP0l>

ფორმა ძირითადად, თავად მსხვერპლის მიერ იქნა შევსებული. უმრავლეს შემთხვევაში, დაზარალებული არ ასახელებდა საკუთარ ვინაობას და უარს აცხადებდა ადვოკატის მომსახურებაზე.

■ მსხვერპლი
■ მონმე
■ სხვა

■ თბილისი
■ იმერეთი
■ აჭარა
■ ქვემო ქართლი

11. შეჯამება

დისკრიმინაცია სქესის, გენდერისა და ორიენტაციის საფუძველზე საკმაოდ გავრცელებულია ქვეყანაში, რაც ხელს უშლის ცალკეული ჯგუფის წევრებს სრულყოფილად მოახდინონ საკუთარი უფლებებისა და თავისუფლებების რეალიზება. ანგარიშში ვერ მოხვდა სქესის და გენდერის საფუძველზე დისკრიმინაციისა და ძალადობის მსხვერპლთა ძალადობის ყველა გავრცელებული ფორმა, რადგან ვფოკუსირდით მხოლოდ იმ საკითხებზე, რომლებთანაც ორგანიზაციის იურისტებს ჰქონდათ შეხება 2016 წლის განმავლობაში. WISG-ის მიერ წარმოებული საქმეების ანალიზის შედეგად გამოიკვეთა ცალკეული საკითხები, რომლებიც უფრო მეტ ძალისხმევას მოითხოვს სახელმწიფოს მხრიდან.

ლგბტი ადამიანები ვერ სარგებლობენ შეკრებისა და გამოხატვის თავისუფლებით, მათ ვერც 2016 წელს და ვერც წინა წლებში შეძლეს საზოგადოებრივი სივრცის დაუბრკოლებლად გამოყენება. აუცილებელია, რომ უზრუნველყოფილი იქნეს ლგბტი თემის წევრთა მიერ გამოხატვის, შეკრებისა და მანიფესტაციის უფლებებით სხვების თანასწორად სარგებლობისთვის სათანადო ზომების გატარება და სახელმწიფომ ამ საკითხთან დაკავშირებით ერთიანი მიდგომა შეიმუშაოს.

მიუხედავად პოზიტიური საკანონმდებლო ცვლილებებისა, ანტი-დისკრიმინაციული კანონმდებლობის აღსრულება გამოწვევად რჩება. პრობლემას წარმოადგენს სახელმწიფოსა და საზოგადოების დამოკიდებულებები, რომ საკითხები, რომელიც სქესის და გენდერის საფუძველზე დისკრიმინაციისა და ძალადობის მსხვერპლთა უფლებრივი მდგომარეობის გაუმჯობესებას ეხება სასწრაფოდ დარეგულირდეს და აღმოიფხვრას ხარვეზები, რომლებზეც საქართველოს სახალხო დამცველი და სამოქალაქო საზოგადოების ორგანიზაციები მიუთითებენ. აუცილებელია, რომ ლგბტი ადამიანთა სათემო ორგანიზაციებთან თანამშრომლობით, გაუმჯობესდეს ანტი-დისკრიმინაციული მექანიზმი იმგვარად, რომ ლგბტი თემის წევრთა ხელახალი ვიქტიმიზაცია იქნეს

თავიდან აცილებული და ხელი შეეწყოს დისკრიმინაციის მსხვერ-
პლთა უფლებებში სრულად აღდგენას.

ქალთა ძალადობისგან დაცვისათვის, არსებითად მნიშვნელო-
ვანია, რომ საქართველოს პარლამენტმა მოახდინოს „ქალთა
წინააღმდეგ ძალადობისა და ოჯახში ძალადობის აღკვეთისა და
პრევენციის შესახებ“ ევროპის საბჭოს (სტამბოლის) კონვენციის
რატიფიცირება და სარატიფიკაციო პაკეტში შემავალი კანონპ-
როექტების მიღება. ასევე, საკანონმდებლო დონეზე უნდა და-
რეგულირდეს საჯარო სივრცეში სექსუალური შევიწროება და
მიღებულ იქნეს ზომები მისი პრევენციისთვის.

ლგბტი ადამიანების ცხოვრების ხარისხის გაუმჯობესებისათვის,
აუცილებელია, რომ სახელმწიფო პოლიტიკის დონეზე შემუშავ-
დეს და დაიგეგმოს ფართომასშტაბიანი საგანმანათლებლო კამპა-
ნიები ჰომოფობიური და ტრანსფობიური წინასწარგანწყობების
აღმოსაფხვრელად ქვეყანაში, რათა თავიდან იქნეს აცილებული
ამ წინასწარგანწყობებზე დაფუძნებული სიძულვილით მოტივი-
რებული ძალადობისა და დისკრიმინაციის შემთხვევები.

ჰომოფობიური და ტრანსფობიური დანაშაულის პრევენციისა და
მასზე ეფექტიანი რეაგირების მიზნით, აუცილებელია, რომ შეიქ-
მნას სპეციალური განყოფილება/ჯგუფი პოლიციაში, რომელიც
ორიენტირებული იქნება ამ ტიპის დანაშაულებისა და შემთხვე-
ვების გამოძიებაზე და მონაცემთა დამუშავებაზე.

ტრანსგენდერი ადამიანების უფლებების სრულად რეალიზებისათ-
ვის, აუცილებელია ერთმანეთისგან გაიმიჯნოს გენდერის სამარ-
თლებრივი აღიარებისა და სქესის კვლავმინიჭების სამედიცინო
პროცედურები და შესაბამისი უწყებების მიერ მოხდეს ამ საკითხის
რეგულირება სათემო ორგანიზაციებთან თანამშრომლობით.

ბიბლიოგრაფია და წყაროები

1. საქართველოს კანონი „გენდერული თანასწორობის შესახებ“. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/91624>
2. საქართველოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსი, ხელმისაწვდომია ბმულზე: <http://bit.ly/2hiKzU8>
3. საქართველოს კონსტიტუცია. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/30346>
4. საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსი. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <http://bit.ly/2fT6QIk>
5. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსი. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <http://bit.ly/2hzVd5o>
6. საქართველოს კანონი „დისკრიმინაციის ყველა ფორმის აღმოფხვრის შესახებ“. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/2339687>
7. საქართველოს კანონი „პერსონალურ მონაცემთა დაცვის შესახებ“. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/1561437>
8. საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსი. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/16426>
9. გაეროს გენერალური ასამბლეის რეზოლუცია 48/104 დეკლარაცია ქალთა მიმართ ძალადობის აღმოფხვრის შესახებ, 1993. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <http://bit.ly/1iBwJDg>

10. საქართველოს სახალხო დამცველის 2015 წლის ანგარიშის „ადამიანის უფლებათა მდგომარეობა საქართველოში“. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <http://www.ombudsman.ge/uploads/other/3/3891.pdf>
11. „დისკრიმინაციული კანონები, პრაქტიკა და ძალადობრივი ქმედებები ინდივიდის წინააღმდეგ სექსუალური ორიენტაციისა და გენდერული იდენტობის საფუძველზე“. გაეროს ადამიანის უფლებათა უმაღლესი კომისრის ანგარიში. 17.11.2011. A/HRC/19/41. პარაგრაფი 20. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <http://www.un.org/Docs/journal/asp/ws.asp?m=A/HRC/19/41>
12. COMPENDIUM OF GOOD PRACTICES ON LOCAL AND REGIONAL LEVEL POLICIES TO COMBAT DISCRIMINATION ON THE GROUNDS OF SEXUAL ORIENTATION AND GENDER IDENTITY. ევროპის საბჭო. 2016. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <http://bit.ly/2aICSY6>
13. სრულიად საქართველოს კათალიკოს პატრიარქის ილია II-ის ეპისტოლეები და ქადაგებები ხელმისაწვდომია ბმულზე: <http://www.orthodoxy.ge/patriarqi/sarchevi.htm>
14. აღდგომელაშვილი ე. (2016). „ბრძოლა საჯარო სივრცისთვის“. სტატიების კრებული „ანტიგენდერული მოძრაობის აღმასვლა – ბრძოლა გენდერული თანასწორობისთვის ცენტრალურ და აღმოსავლეთ ევროპაში“. ჰაინრიჰ ბიოლის ფონდის სამხრეთ კავკასიის ბიურო. თბილისი.
15. ქალთა მიმართ ძალადობის, ძალადობის მიზეზებისა და შედეგების შესახებ სპეციალური მომხსენებლის ანგარიში საქართველოში ვიზიტის შესახებ. 2016. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <http://www.ombudsman.ge/uploads/other/3/3867.pdf>

16. ევროპული კომისია რასიზმისა და შეუწყნარებლობის წინააღმდეგ (ECRI) მოხსენება საქართველოს შესახებ, 01.03.2016. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <http://bit.ly/2dWQQT7>
17. აღდგომელაშვილი ე. (2015). „ლგბ ჯგუფის საჭიროებები ჯანმრთელობის დაცვის სფეროში“. ტექნიკური ანგარიში. თბილისი. WISG.
18. ევროპის საბჭოს მინისტრთა კომიტეტის რეკომენდაცია ნეერ სახელმწიფოებს „სექსუალური ორიენტაციისა და გენდერული იდენტობის საფუძველზე დისკრიმინაციის აღმოფხვრის შესახებ“. 2010. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <http://www.coe.int/en/web/sogi/rec-2010-5>
19. „მონაცემები სსკ 109-ლდ. 117-Vდ. 126-ლზ. 142, 142¹, 142², 144¹-ლვ. 144³- ლვ. 155, 156, 166, 258-ლზ. 407, 408 მუხლებით გათვალისწინებულ დანაშაულთან დაკავშირებით დაწყებული გამოძიების, სისხლისსამართლებრივი დევნის და დაზარალებული პირების შესახებ.“ შსს საინფორმაციო-ანალიტიკური დეპარტამენტის საინფორმაციო ცენტრი. 2010-2015 წლები. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <http://bit.ly/2h64XW1>
20. „ლგბტ ადამიანთა მდგომარეობა საქართველოში“. WISG. თბილისი. 2012. ხელმისაწვდომია ბმულზე: http://women.ge/data/docs/publications/WISG_situation-of-lgbt-persons-in-Georgia_GEO-www.pdf
21. „2016-2017 წლების ადამიანის უფლებათა სამოქმედო გეგმა.“ საქართველოს მთავრობის 2016 წლის 13 ივნისის განკარგულება №1138. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/3315211>

22. „სექსუალური ორიენტაცია, გენდერული იდენტობა და ადამიანის უფლებათა საერთაშორისო სამართალი“. International commission of jurists. 2009.
23. საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური. 2016 წლის სტატისტიკა თვეების მიხედვით. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <http://bit.ly/2fWWUJa>
24. UNFPA საქართველო (2014). „კაცები და გენდერული ურთიერთობები საქართველოში“. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <http://en.calameo.com/read/000713529851130dc6a7b>
25. UNDP საქართველო, (2013). საზოგადოებრივი დამოკიდებულებები გენდერულ თანასწორობაზე პოლიტიკასა და ბიზნესში“. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <http://bit.ly/1mYrAuL>
26. სუმბაძე ნ. (2014). „ქალთა მიმართ ძალადობისა და ოჯახში ძალადობის აღქმა თბილისში, კახეთსა და სამეგრელო-ზემო სვანეთში.“ UN Women. თბილისი. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <http://www2.unwomen.org/-/media/field%20office%20georgia/attachments/publications/2014/survey%20unjp%20geo-study.pdf?v=1&d=20150410T184922>
27. ევროპის საბჭოს კონვენცია „ქალებზე ძალადობისა და ოჯახში ძალადობის წინააღმდეგ ბრძოლისა და პრევენციის შესახებ – სტამბოლის კონვენცია. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <http://bit.ly/1RGnVMA>
28. გვიანიშვილი ნ. (2014). „ტრანსგენდერი ადამიანების მდგომარეობა საქართველოში“. თბილისი. WISG. ხელმისაწვდომია ბმულზე: http://women.ge/data/docs/publications/WISG_Transgender_survey_2015.pdf

29. „სპეციალური ანგარიში დისკრიმინაციის წინააღმდეგ ბრძოლის, მისი თავიდან აცილებისა და თანასწორობის მდგომარეობის შესახებ“. საქართველოს სახალხო დამცველი. 2016. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <http://www.ombudsman.ge/uploads/other/3/3966.pdf>

30. გაეროს კონვენცია ქალთა მიმართ დისკრიმინაციის ყველა ფორმის აღმოფხვრის შესახებ, ხელმისაწვდომია ბმულზე: <http://www.ohchr.org/Documents/ProfessionalInterest/cedaw.pdf>

31. გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის სპეციალური მომხსენებლის ანგარიში ფიზიკური და ფსიქიკური ჯანმრთელობის საკითხებზე. 2016 წლის 4 აპრილი. A/HRC/32/32; ხელმისაწვდომია ბმულზე: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G16/067/53/PDF/G1606753.pdf?OpenElement>

32. ქალთა მიმართ დისკრიმინაციის ყველა ფორმის აღმოფხვრის კომიტეტი. 2011 წლის 4 ნოემბერი. Case of L.C. vs. Peru (CEDAW/C/50/D/22/2009) ხელმისაწვდომია ბმულზე: <http://bit.ly/2hruUT8>

33. „ქალთა მიმართ ძალადობის აღმოფხვრა: მხარდამჭერი სერვისების მინიმალური სტანდარტები“. ევროპის საბჭო. 2008. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <http://bit.ly/2grWcZv>

34. გაუპატიურების პრევენციისა და მსხვერპლ ქალთათვის მსოფლიოს საუკეთესო პრაქტიკის მიმოხილვა. ევროპის პარლამენტი. 2013. ხელმისაწვდომია ბმულზე: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2013/493025/IPOL-FEMM_ET\(2013\)493025_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2013/493025/IPOL-FEMM_ET(2013)493025_EN.pdf)

35. აღდგომელაშვილი ე. (2016). „წინასწარგანცობიდან თანასწორობამდე: საზოგადოების ცოდნის, ინფორმირებულობისა და დამოკიდებულების კვლევა ლგბტ ჯგუფისა და მათი უფლებრივი თანასწორობის მიმართ საქართველოში“. თბილისი. WISG. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <http://bit.ly/2gZuyij>
36. საერთაშორისო პაქტი სამოქალაქო და პოლიტიკური უფლებების შესახებ. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <http://bit.ly/Jz4HwZ>
37. ადამიანის უფლებათა კომიტეტი. „ნიკოლას ტონენი ავსტრალიის წინააღმდეგ“ (№488/1992, U.N. Doc CCPR/C/50/D/488/1992, 31.03.1994). გადაწყვეტილება ხელმისაწვდომია ბმულზე: <http://hrlibrary.umn.edu/undocs/html/vws488.htm>
38. გაეროს ბავშვის უფლებათა კომიტეტის (UNICEF) ზოგადი კომენტარი 4 (2003). ხელმისაწვდომია ბმულზე: <http://bit.ly/2gonGu2>
39. ევროპის საბჭოს საპარლამენტო ასამბლეის რეზოლუციები: რეკომენდაცია 924(1981) ჰომოსექსუალთა დისკრიმინაციის წინააღმდეგ; რეკომენდაცია 1635(2003) ლესბოსელი და გეი ადამიანები სპორტში.
40. ECJ Case-law: P.v. S. and Cornwall Country Council, Case №11.656, Report №71/99, 4.05.1999
41. ევროპული კომისია რასიზმისა და შეუწყნარებლობის წინააღმდეგ (ECRI). მოხსენება საქართველოს შესახებ. მონიტორინგის მეხუთე ციკლი. 01.03.2016. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <http://bit.ly/2dWQQTt> 01.03.2016.

42. კინწურაშვილი თ. (2016) „სიძულვილის ენა“. თბილისი. MDF. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <http://bit.ly/2gzUFj5>
43. ევროპის ადამიანის უფლებათა კომისიის ანგარიში. 1977. Bruggeman and Scheuten v. the Federal Republic of Germany.
44. „ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა ევროპული კონვენცია.“ ხელმისაწვდომია ბმულზე: <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/1208370>
45. აღდგომელაშვილი ე., გვიანიშვილი ნ., რატიანი ც., თოდუა თ. (2015). „ტრანსგენდერ ადამიანთა საჭიროებები ჯანმრთელობის დაცვის სფეროში“. საჯარო პოლიტიკის დოკუმენტი. თბილისი. WISG. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <http://bit.ly/2f7zPDj>
46. „ტრანსგენდერი ადამიანების უფლებების დაცვა, მოკლე სახელმძღვანელო გენდერის სამართლებრივ აღიარებაზე“. ევროპის საბჭო, 2015. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <http://bit.ly/1KtTpZk>
47. ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილებები: „ქრისტინ გუდვინი გაერთიანებული სამეფოს წინააღმდეგ“ (№28957/95; 27.03.1996); „ბ. საფრანგეთის წინააღმდეგ“ (№13343/87, 24.01.1992); „ი. გაერთიანებული სამეფოს წინააღმდეგ“ (№25680/94, 11.07.2002); „ლ. ლიტვის წინააღმდეგ“ (№27527/03, 11.09.2007); „ვან კუკი გერმანიის წინააღმდეგ“ (№35968/97, 12/09/2003); „შლუმპი შვეიცარიის წინააღმდეგ“ (№ 29002/06, 09.01.2009); „ყ. და ყ. თურქეთის წინააღმდეგ“ (№14793/08. 10.03.2015); „იდენტობა და სხვები საქართველოს წინააღმდეგ.“ (№73235/12; 12.05.2015); „ლაბიტა იტალიის წინააღმდეგ.“ (№26772/95,

6.04.2000); „ლუსტიგ-პრინი და ბეკეტი გაერთიანებული სამეფოს წინააღმდეგ“ (№31417/96, 27.09.1999); „სალგუერო და სილვა მოუტა პორტუგალიის წინააღმდეგ“ (№33290/96, 21.12.1999); „ფრითი გაერთიანებული სამეფოს წინააღმდეგ“ (№2346/02, 29.04.2002)TGEU

48. TGEU (2013). „გენდერის სამართლებრივი აღიარება ევროპაში“. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <http://bit.ly/2hzWdlj>
49. რატიანი ც., აღდგომელაშვილი ე., გოცირიძე გ. (2015). დისკრიმინაცია და სიძულვილით მოტივირებული დანაშაული ლგბტ პირთა მიმართ. თბილისი. WISG. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <http://bit.ly/2hyC315>
50. ჯალალანია ლ. (2016). „ლგბტი პირთა უფლებრივი მდგომარეობა საქართველოში“. თბილისი. EMC. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <http://bit.ly/2hw1LpH>

„ქალთა ინიციატივების მხარდამჭერი ჯგუფის“ (WISG) საქმიანობა

„ქალთა ინიციატივების მხარდამჭერი ჯგუფი“ (WISG) წარმოადგენს ქალთა საკითხებზე მომუშავე ფემინისტურ ორგანიზაციას, რომელიც 2000 წლის 29 ივნისს დააფუძნა სხვადასხვა პროფესიის 8 ქალმა.

ორგანიზაციის მიზანია ქალთა გაძლიერების გზით ჰარმონიული, სოციალური სამართლიანობის პრინციპებზე დაფუძნებული საზოგადოების ჩამოყალიბების ხელშეწყობა, რომელშიც ყველა ქალისთვის უზრუნველყოფილი იქნება სრულფასოვანი ჩართულობა და თანაბარი მონაწილეობა სოციალურ, პოლიტიკურ, კულტურულ და ეკონომიკურ ცხოვრებაში.

ორგანიზაციის განსაკუთრებულ სამიზნე ჯგუფს შეადგენენ ლესბოსელი და ბისექსუალი ქალები, ტრანსგენდერი ადამიანები, ეთნიკური, რელიგიური უმცირესობების წარმომადგენელი, სოფლად მაცხოვრებელი, შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე და სხვა მოწყვლადი და მარგინალიზებული ჯგუფის წარმომადგენელი ქალები.

მიზნის მისაღწევად ორგანიზაცია თავის საქმიანობას წარმართავს შემდეგი მიმართულებებით:

- ქალთა გაძლიერების ხელშეწყობა როგორც პერსონალურ, ისე ინტერპერსონალურ დონეზე;
- ქალთა თანაბარი უფლებებისა და შესაძლებლობების უზრუნველყოფა ადვოკატირებისა და ლობირების გზით;

- თანასწორობის იდეების, ფემინისტური ხედვის, ქალთა და უმცირესობათა უფლებების პოპულარიზაცია და საზოგადოებაში მათი უფლებების მიმართ პატივისცემის დამკვიდრება.

გენდერისა და სექსუალობის საკითხებზე მუშაობა „ქალთა ინიციატივების მხარდამჭერი ჯგუფმა“ (WISG) 2002 წელს დაიწყო. პირველი პროექტი ითვალისწინებდა ქართულენოვანი ვებ-რესურსის შექმნას გენდერისა და სექსუალობის საკითხებზე. საიტზე განთავსებული იყო სამეცნიერო პოპულარული შინაარსის მასალები გენდერის, სექსუალობის, ჰომოფობიის საკითხებზე, ტერმინოლოგია, ინფორმაცია საქართველოში ჩატარებული კვლევების შესახებ და სხვ. აღნიშნული ვებ-გვერდი დღესაც ფუნქციონირებს (www.minority.ge).

2003 წლიდან დღემდე, WISG-ი ახორციელებს ჰომოფობიური სიძულვილის ენის კვლევას ქართულენოვან მედიაში. 2005 წელს, „ქალთა გლობალური ფონდის“ ხელშეწყობით, WISG-მა დაიწყო მუშაობა ლბ ქალთა ზეპირი ისტორიების მოგროვებაზე. ამავე პროექტის ფარგლებში მომზადდა პირველი ლგბტ ონლაინ ჟურნალი; მოკლე ანგარიში ქვეყანაში ლგბტ ჯგუფის მდგომარეობის შესახებ.

2007-2010 წლებში, WISG-ი, როგორც ლგბტ ქალებთან მომუშავე ორგანიზაცია ჩართული იყო COC Nederland-ის მიერ დაფინანსებულ 5 წლიან პროექტში, ჯერ საინიციატივო ჯგუფის, 2010 წლიდან კი ნაციონალური პარტნიორის სტატუსით. აქტივობები მოიცავდა: შეხვედრების ციკლის, სოციალური ღონისძიებების ორგანიზებას თემის წევრებისათვის, საინფორმაციო და ვებ-რესურსების განვითარებას, საკონსულტაციო და ჯანმრთელობის სერვისების უზრუნველყოფას, ჯგუფის წევრთა კვალიფიკაციის ამაღლებას და სხვ.

მიზნის მისაღწევად, WISG-ი, მუშაობს ოთხი სტრატეგიული მიმართულებით:

- ლბტ თემის გაძლიერება;
- ჯანდაცვის სერვისების ხელმისაწვდომობა;
- საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება ლბტ საკითხების მიმართ;
- საკანონმდებლო ბაზის სრულყოფა და აღსრულების მექანიზმების გაუმჯობესება.

ჯგუფის სპეციფიკისა და ქვეყანაში არსებული მდგომარეობის გათვალისწინებით, WISG-ის მიერ ორგანიზებული რეგულარული შეხვედრების ორგანიზება თემის წევრებისა და მათი მხარდამჭერებისათვის დღემდე აქტიუალურია. ეს შეხვედრები ერთი მხრივ ეხმარება ჯგუფის წევრებს სოციალიზაციაში და ინტერნალიზებული ჰომოფობიის დაძლევაში, მეორე მხრივ საშუალებას იძლევა მხარდამჭერებთან ერთად უფრო აქტიურად იყვნენ ჩართული როგორც ორგანიზაციის აქტივობებში, ისე დამოუკიდებელი, თემიდან ინიცირებული ღონისძიებების დაგეგმვასა და განხორციელებაში. 2007 წლიდან, WISG-ი რეგულარულად აწყობს სხვადასხვა აქციებს, რომელშიც აქტიურად არიან ჩართული თემის წევრები: ფოტოგამოფენები, ფლემ-მოხები, ფილმების ფესტივალები, მრგვალი მაგიდები და სხვ. სპეციალურად ჯგუფის წევრებისა და მათი მხარდამჭერებისათვის ტარდება სხვადასხვა ტრენინგები „აუთორიზისათვის“ საჭირო კომუნიკაციური უნარ-ჩვევების განვითარებაზე, უფლებებზე, სამოქალაქო აქტივობებზე, პროექტის წერასა და მართვაზე და სხვ.

WISG-ის ერთ-ერთ მნიშვნელოვან მიმართულებას წარმოადგენს ჯანმრთელობის სერვისების ხელმისაწვდომობის ზრდა. WISG-ის

მიერ ორგანიზებული უფასო საკონსულტაციო სერვისი ფსიქოლოგთან და სექსოლოგთან 2007 წლიდან მუშაობს. თავდაპირველად WISG-ის კონსულტაციები ონლაინ რეჟიმში მიმდინარეობდა, რომელიც მოგვიანებით, პირისპირ კონსულტაციებით ჩანაცვლდა. მუშაობს ასევე რეფერალური სისტემაც – ამ მხრივ WISG-ს აქვს „თანადგომასთან“ თანამშრომლობის ხანგრძლივი გამოცდილება. სექსუალური და რეპროდუქციული ჯანმრთელობის საკითხებზე საინფორმაციო მასალების შემუშავება-გავრცელების გარდა, WISG-ი სისტემატურად აწყობს ვორკშოპებს ქომუნითის წევრებისათვის ამ საკითხებზე, ატარებს კვლევებს ლბტ ჯგუფის საჭიროებების შესახებ ჯანმრთელობის დაცვის სფეროში, მუშაობს საჯარო პოლიტიკის დოკუმენტებზე.

საზოგადოების ინფორმირებულობის ამაღლების პროგრამის ფარგლებში WISG-ი რეგულარულად ატარებს ტრენინგებსა და სემინარებს სქესის, სექსუალობის, გენდერის, ქალთა უფლებების საკითხებზე სხვადასხვა პროფესიული ჯგუფებისა და დაინტერესებული პირებისათვის. 2016 წელს, ორგანიზაციამ დაასრულა მუშაობა რეპრეზენტატიულ კვლევაზე, რომელიც ასახავს საქართველოში ლგბტ ადამიანებისა და მათი უფლებების მიმართ დამოკიდებულებებს. აღნიშნული კვლევა საშუალებას იძლევა დაიგეგმოს და განხორციელდეს საზოგადოების ინფორმირებულობის ამაღლების გრძელვადიანი პროგრამები ადგილობრივი კონტექსტის გათვალისწინებით. „ქალთა ინიციატივების მხარდამჭერ ჯგუფს“ ეკუთვნის სამი ვებ-გვერდი, რომელთაგან ერთი ორგანიზაციის მიერ განეულ მუშაობას ასახავს (www.women.ge), მეორე ვებ-გვერდის ძირითადი დანიშნულება ადგილობრივი და საერთაშორისო საზოგადოებისათვის ლგბტ და ქალთა უფლებების თემაზე არსებული სიახლეების მიწოდებაა (www.lesbi.org.ge), ხოლო მესამეზე – www.minority.ge – განთავსებულია სამეცნიერო-პოპულარული ხასიათის სტატიები, სამეცნიერო ტერმინოლოგია, ინფორმაცია საქართველოში ჩატარებული კვლევების შესახებ.

2010 წლიდან ორგანიზაციამ გააძლიერა მუშაობა ადვოკაციის მიმართულებით. სარჩელი – „აღდგომელაშვილი და ჯაფარიძე საქართველოს წინააღმდეგ“, „რომელიც კონსტიტუციის 42-ე მუხლსა“ და „ინტერაიტსთან“ ერთად მომზადდა და წარდგენილია ადამიანის უფლებათა ევროპულ სასამართლოში საქართველოდან ევროსასამართლოში გაგზავნილი პირველი საქმეა, რომელიც პოლიციის ჰომოფობიურ ქცევას ეხება.

2010-16 წლებში WISG-მა მოამზადა რამდენიმე მნიშვნელოვანი ანგარიში, რომელიც ასახავს როგორც ლ(გ)ბტ პირთა მდგომარეობას ქვეყანაში. უფლებების დაცვის/ადვოკაციის სფეროში ორგანიზაცია ფარავს არა მხოლოდ ლბტ ქალების, არამედ მთლიანად ლგბტ ჯგუფის საჭიროებებს. ქვეყანაში არსებული სამართლებრივი გარემოს ანალიზის, დისკრიმინაციის კვლევების, ჩრდილოვანი ანგარიშების, საჯარო პოლიტიკის დოკუმენტების მომზადების გარდა, ლგბტ ადამიანებისათვის უფლებების ხელმისაწვდომობის უზრუნველსაყოფად ორგანიზაცია ასევე მუშაობს სტრატეგიულ სამართალწარმოებაზე (როგორც ადგილობრივად, ასევე ადამიანის უფლებათა ევროპულ სასამართლოში) და თემის წევრებისთვის უზრუნველყოფს უფასო იურიდიულ კონსულტაციებსა და სამართლებრივ დახმარებას.

2016 წლის აპრილიდან ორგანიზაციაში მუშაობს 24 საათიანი ცხელი ხაზი (+995 595 19 03 03) ლგბტ თემის წევრებისა და მათი მხარდამჭერებისთვის, რომლებიც სამართლებრივ მხარდაჭერას ან იურიდიულ კონსულტაციას საჭიროებენ. ჰომო/ბი/ტრანსფობიური დანაშაულის მსხვერპლსა და მოწმეებს შეუძლიათ ასეთი შემთხვევების შესახებ ინფორმაცია მოგვანოდონ ვებ-გვერდზე (www.women.ge) განთავსებული ონლაინ შეტყობინების ფორმის მეშვეობითაც.

ორგანიზაცია არის რამდენიმე ადგილობრივი და საერთაშორისო ქსელის წევრი: აღმოსავლეთ პარტნიორობის სამოქალაქო საზოგადოების ფორუმი; AWID (ქალთა უფლებებზე მომუშავე ორგანიზაციათა საერთაშორისო ფემინისტური ასოციაცია); ILGA-EUROPE (ლგბტ საკითხებზე მომუშავე ორგანიზაციათა გაერთიანება ევროპულ დონეზე); IGLYO (საერთაშორისო გეი-ლესბი ახალგაზრდულ ორგანიზაციათა გაერთიანება); TGEU (ტრანსგენდერი ადამიანების საკითხებზე მომუშავე ორგანიზაციათა გაერთიანება ევროპულ დონეზე).

UNIDENTIFIED VIOLENCE

LITIGATION REPORT

“Women’s Initiatives Supporting Group” (WISG)

Tbilisi, 2017

TABLE OF CONTENTS

Introduction	107
About the report	107
1. Violence against women and gender-based violence	109
2. Attitudes towards violence against women and gender-based violence	112
3. Sexual Violence Against Women	115
4. Violence against LGBTI persons	118
4.1. Hate Crimes	119
4.2. Crimes against property of LGBTI persons	125
4.3. Domestic violence	126
5. Harassment of the LGBTI persons in the public spaces and unlawful arrest	128
6. Discrimination	136
6.1. Sex-Based Discrimination	136
6.1.1. Discrimination in labor relations	136
6.1.2. Indirect discrimination of the women victims of sexual violence	138
6.2. Discrimination based on sexual orientation and gender identity	140

7. Freedom of assembly and association	143
7.1. Arrest of the LGBTI activists without legal basis	145
7.2. Violence against LGBTI activists	147
7.3. The threat of damaging the property of LGBTI organization	148
8. Violation of the right to inviolability of private life of the victims of sex and gender-based violence	149
8.1. Distribution of the personal data of the women victims of violence without permission	150
8.2. Threat and Blackmailing against LGBTI persons	151
8.3. Legal Gender Recognition	153
9. Aggravation of stigma and hate speech	158
10. Statistics of the incidents, legal consultations and court representation documented by WISG in the year 2016	162
11. Summary	166
Bibliography and Sources	168
About “Women’s Initiatives Supporting Group” (WISG)	174

INTRODUCTION

Forms of violence against women, such as physical and psychological violence in family, femicide, early marriage, rape and female genital mutilation, are especially common in the marginalized groups. Women belonging to the groups such as: persons with disabilities, IDPs, religious or ethnic minorities, commercial sex-workers and etc. are victims of the double discrimination. These cases and their specifics remain invisible and unknown for the state and broader society.

The critically large scale of gender-based violence demonstrates that LGBTI persons are nowadays one of the most discriminated group. "Lesbian, bisexual and transgender ("LBT") women experience gender-based violence both - on account of their gender and because of the way their sexual orientation or gender identity challenges patriarchal concepts of gender and gender roles".¹ For the government, most of the forms of gender-based violence remain invisible. The State often does not recognize rights of LGBTI persons and often is in a role of oppressor itself, which is demonstrated through lack of the political will to implement required legislative changes and openly discriminative statements from the side of officials.

ABOUT THE REPORT

In order to prevent and combat violence against women and gender-based violence, it is essential to study the frequency and dissemination of each form of violence and the collection of official data and its analysis.

¹ Submission to the Council of Europe Ad Hoc Committee on Preventing and Combating Violence Against Women and Domestic Violence. ILGA-Europe. 2009. Available at: <http://bit.ly/2hUspWo>

Until now there has been no research conducted in Georgia which would study specifics of the violence against women and gender-based violence. Governmental institutions collect data regarding specific forms of violence such as: domestic violence, femicide, rape and etc. Other forms of violence such as sexual harassment in public spaces, stalking and etc., remain invisible for the society and are often ignored by the state.

For the majority of society, crimes and discrimination based on the sexual orientation and gender identity (SOGI), is invisible, since the state is ignoring its specific forms. There are no official statistics on cases of hate crime and discrimination based on SOGI. Cases are only being documented by the Public Defender's Office and LGBTI organizations. The existing data is not enough for the fundamental understanding of the situation, to understand and analyze nature of this form of the violence.

Research conducted by LGBTI organizations at different times show that in Georgia LGBTI persons are systematically victims of the discrimination and violence in different fields of their lives. Because of the powerful homo/bi/transphobic prejudices in society, fear of coming out (expressing openly sexual orientation and gender identity) and lack of trust towards law enforcement bodies, the majority of incidents are not registered and left with an inadequate response from the side of the state.

LGBTI persons in Georgia prefer to receive the required legal assistance from community organizations rather than law-enforcement bodies since there will be no risk of exposure of the information about their sexual orientation or/and gender identity against their will. In these cases, the information collected by the LGBTI organizations is priceless in order to analyze the existing situation in the country.

The following document presents statistics and analysis of the cases, group and individual consultations and documented hate crimes made by the organization during the reporting period of 1st of January -30th of November year 2016. In the document, there are collected cases which lawyers of WISG worked on, with the special bodies of Ministry of Internal Affairs, different administrative bodies, Courts, Public Defender of Georgia and the Office of the Personal Data Protection Officer.

Following report analyses problems of the identification and inadequate responses from the side of the State regarding cases of the violence against women and gender-based violence. The report is based on the cases that organization has worked on in the reporting period. This includes the investigation of the cases of hate crimes committed against LGBTI persons, an inadequate response to the cases of discrimination against women and LGBTI persons, violation of the right of the inviolability of the private life, legal gender recognition of transgender people and other issues.

1.VIOLENCE AGAINST WOMEN AND GENDER-BASED VIOLENCE

The United Nations Organization (UN) gives a definition of the violence against women: "Any act of gender-based violence that results in, or is likely to result in, physical, sexual or psychological harm or suffering to women, including threats of such acts, coercion or arbitrary deprivation of liberty, whether occurring in public or in private life"².

Violence against women in Georgia is caused by the existing gender inequality. Gender inequality is displayed in every sphere of the women's life, starting with the form of domestic violence such as

² Resolution of UN General Assembly 48/104 Declaration on the Elimination of Violence against Women. Available at: <http://bit.ly/1iBwJDg>

early marriage ³ or femicide ⁴ and ends with the under-representation of the women in politics. ⁵

State Politics in order to reach the gender equality in a country is not effective and does not respond to the existing challenges accordingly. Georgian Law on gender equality does not have effective mechanisms of enforcement. ⁶

It is essential that violence against women and violence against LGBTI people will be analyzed in the same perspective in order to combat existing problem of gender-based violence in the country. Supporting argument for this can be similarity of the forms of violence and motives: "Homophobic and Transphobic violence may be physical or psychological. These attacks constitute a form of gender-based violence, driven by a desire to punish those seen as defying gender norms"⁷

3 According to the report year 2015 of the public defender's office "Report on Human Rights Situation in Georgia," prevention and eradication of the early marriages remains a big problem in Georgia. Unfortunately, there is a wide practice of forced marriage and engagement. Steps and events undertaken by the gender equality department of the public defender's to monitor the role of the state demonstrate need of more effective work, cases of early marriages are not responded accordingly and there are significant problems in the enforcement procedures of existing laws. Big problem is that for the society early marriage is an acceptable practice." Available at: <http://www.ombudsman.ge/uploads/other/3/3891.pdf>

4 Same document: "according to the information provided by the prosecutor's office, in the year 2015 started investigation on 26 cases of murder of the woman and attempt of the murder, 14 of them were committed in frames of the domestic violence, 12 of them were committed on different bases. Two cases of domestic violence were followed with the death of the victim. In the year 2015, there were in total 28 cases of murder and attempt to the murder against women."

5 Same document: "women are representing the majority of employees in the executive bodies, but the index of the women on leading positions is significantly low"

6 Available at: <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/91624>

7 Discriminatory laws and practices and acts of violence against individuals based on their sexual orientation and gender identity. Annual report of the United Nations High Commissioner. 17.11.2011 A/HRC/19/41. Paragraph 20. Available at: <http://www.un.org/Docs/journal/asp/ws.asp?m=A/HRC/19/41>

Definition of gender in Georgian legislation equals to the definition of biological sex. Law about gender equality states: “Part of human rights referring to equal rights and obligations, responsibilities and equal participation of men and women in all spheres of personal and public life.”⁸ Thereby, gender-nonconforming people are indirectly left outside of the State’s equality politics, as a law does not cover specific issues connected to their rights. Despite this fact, Public Defender’s Office includes issues connected to the rights of LGBTI people in its annual report⁹ under the chapter “Legal situation of women in Georgia and Gender Equality.”

In 2014 the Parliament of Georgia adopted the resolution on “2014-2016 National Action Plan for Implementation of Gender Equality Policy in Georgia”. In the document are listed steps and chain of events that have to be undertaken by different institutions in years 2014-2016. Indicators of success are not clear, what makes hard to measure success and effectiveness of the action plan.

Mainstreaming of the LGBTI issues in a perspective of gender equality and explicit mention in the documents defining state policy is essential to analyze and answer existing needs. In the Compendium prepared by the Council of Europe¹⁰ is collected experience of different countries of Europe in terms of creation and implementation of the policy papers on needs of LGBTI people. In some of the European countries, this issues are collected in the separate action plan

8 The Law of Georgia on Gender Equality. Article 3. Available at: <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/91624>

9 Annual reports of the public defender’s office to Georgian parliament.: “Human rights situation in Georgia” available at: <http://www.ombudsman.ge/ge/reports/sa-parlamento-angarishebi>

10 COMPENDIUM OF GOOD PRACTICES ON LOCAL AND REGIONAL LEVEL POLICIES TO COMBAT DISCRIMINATION ON THE GROUNDS OF SEXUAL ORIENTATION AND GENDER IDENTITY. Council of Europe. 2016. Available at: <http://bit.ly/2aICSy6>

or is included in the national action plan for implementation of the gender equality policy. In other countries issues of LGBTI people are mainstreamed through existing papers of the public policy.

2. ATTITUDES TOWARDS VIOLENCE AGAINST WOMEN AND GENDER-BASED VIOLENCE

In order to implement effective state policy on the topics of violence against women and gender-based violence, it is essential to take into consideration the local context, which is influenced by religious and socio-cultural aspects. Regarding some aspects, it is as well important to take in mind role and influence of the soviet experience.

The report of the Special Rapporteur on violence against women, its causes and consequences on her mission to Georgia states: "Despite the efforts made by the Government, United Nations agencies and civil society actors, in particular in awareness-raising, gender stereotypes, and patriarchal attitudes remain deeply entrenched and prevalent in society, thus infringing on women's enjoyment of equality and perpetuating violence against women."¹¹

Dominant religious organization - The Georgian Apostolic Autocephalous Orthodox Church has been continuously representing women as a "less important part of the society". Misogynistic prejudices are easily identifiable in the preachments and epistles from different years of the patriarch of Georgia.¹² The majority of

¹¹ Report of the Special Rapporteur on violence against women, its causes and consequences on her mission to Georgia available at: <http://www.ohchr.org/EN/Issues/Women/SRWomen/Pages/AnnualReports.aspx>

¹² Epistles and preachments of The Catholicos-Patriarch of all Georgia Ilia II available here: <http://www.orthodoxy.ge/patriarqi/sarchevi.htm>

Georgian population is a follower of the Orthodox Church and is strongly influenced by the opinions and statements that church is implementing. Therefore, conservative prejudices and gender stereotypes that Orthodox Church is distributing are directly reflecting on the existing attitudes on a role of the women in Georgian society.

Another factor that “favors” violence against women and gender-based violence is the unprofessional and not serious approach from the side of the politicians. These approaches are represented in the sexist statements¹³ and in decisions they make. For example in the year 2016, the bill on femicide has been rejected by the majority of the Georgian Parliament.¹⁴

Except for the Orthodox Church and politicians, media has the special responsibility regarding the violence against women and gender-based violence. Often, through different media sources are cases of exoticization and objectification of the women. Transgender women are often victims of such mistreatment.

In the process of formation of the misogynistic, homophobic and transphobic prejudices in society, anti-LGBTI demonstrations play an important role. Anti-LGBTI demonstrations are often started through the direct encouragement of different politicians, media sources, individual religious or public figures. “In Georgia anti-gay movement has a longer history than the protests for supporting the LGBTI rights itself”¹⁵. On 17th of

13 “Arguments of the opponents of the bill about femicide” NETGAZETI 06.06.2016. Available at: <http://netgazeti.ge/news/121171/>

14 Femicide Bill has been rejected by Georgian parliament. Liberal 10.06.2016 Available at: <http://liberali.ge/news/view/23174/femitsidis-shesakheb-kanonproeqts-parlamentma-mkhari-ar-dauchira>

15 E.Aghdgomelashvili. “The Fight for the public Space”-Publication of series “Anti-Gender movements on the Rise?- Strategizing for the gender equality in Central and Eastern Europe.” Heinrich Boll Foundation. Tbilisi, 2016. Available at: <http://bit.ly/1Trnpr>

May 2012, on an international day against Homophobia and Transphobia, peaceful activist were attacked by the group of conservatives who did not allow them to conduct a peaceful protest.¹⁶ In 2013, the same scenario was repeated with the difference that a number of perpetrators was much more than the amount of protesters and life of activists were endangered. In none of the years the government was able to fulfill its duty of positive obligation and protect protesters from violence.

Until now, in the pre-election period, misogynist and anti-LGBTI statements are one of the main ways to gain the trust of the electorate. Homophobic and Transphobic hate speech was widely used during the campaign of the parliamentary elections 2016. Leaders of the parties that are today members of the parliament, were calling on the society to vote for them and in exchange promising restriction of the right of the equal marriage for LGBTI people.¹⁷

Hate speech has its negative influence on society and is often reflected in cases of discrimination and violence against LGBTI people. Researches conducted in different years show that most common use of the homophobic and transphobic hate speech is from the side of politicians, officials and representatives of media organizations. Use of the hate speech on TV is very risky since it is the most widely used source of information in Georgia and society gets the information about LGBTI people and cases of SOGI through TV programs.¹⁸

16 The case of Identoba and others v Georgia. European court of Human Rights. 12.05.2015. application №73235/12. Available at: [http://hudoc.echr.coe.int/eng#{\"itemid\":\[\"001-154400\"\]](http://hudoc.echr.coe.int/eng#{\)

17 Gia Volski: New Parliament will discuss the note in constitution regarding marriage. Available at: <http://bit.ly/2gCVpn5> Giorgi Kvirikashvili: after the elections, we will implement the change in the constitution regarding the marriage. Available at: <http://www.civil.ge/geo/article.php?id=30563>

18 E.Aghdgomelashvili . \"From Prejudice To Equality: Attitudes, Knowledge, and Information Regarding the LGBT Community and Their Rights\" WISG, Tbilisi, 2016. Available at: <http://bit.ly/2gZuyij>

3. SEXUAL VIOLENCE AGAINST WOMEN

According to data provided by the National Statistics Office of Georgia¹⁹, in the year 2016 176 people were victims of the crimes against sexual inviolability and sexual freedom covered by the articles 137-141 of the Criminal Code of Georgia. This amount does not include underage victims. Articles mentioned above, cover forms of the crimes against sexual inviolability and sexual freedom such as rape, an act of sexual nature, coercion into sexual intercourse or any other act of sexual nature and lewd acts.²⁰

Based on specific researches, can be reflected that in Georgia, a majority of the cases of sexual violence are invisible for the state. Based on the research conducted in different regions of Georgia: "If a woman is facing violence from her spouse appeal for help to her parents and kin (76.2 percent) is considered as the most appropriate reaction followed by appeal to church (73.7 percent), a lawyer (65.3 percent), police (62.8 percent) and other respective services (53.3 percent)." This is followed by the existing stigma and stereotypes in society towards gender role and sexual violence against women. "Women that continue living with the perpetrator, do not deserve respect. Most probably they are masochists (female participant in Tbilisi)"²¹. Based on the other research, "The fear of being condemned by family members is the highest among Tbilisi inhabitants (84.2 percent), followed by Samegrelo-Zemo Svaneti (82.2 percent) and then Kakheti (77.5 percent)."²²

19 National Statistics Office of Georgia. Statistics 2016 according to months. Available at: <http://bit.ly/2fWWUJa>

20 Criminal Code of Georgia. Articles 137-141. Available at: <http://bit.ly/2j4PdCS>

21 N.Sumbadze, STUDY OF THE PERCEPTIONS AND ATTITUDES TOWARDS VIOLENCE AGAINST WOMEN AND DOMESTIC VIOLENCE IN TBILISI, KAKHETI AND SAMEGRELO-ZEMO SVANETI REGIONS OF GEORGIA (2013) available at: <http://bit.ly/2jv3RGC>

22 Same document.

From the side of society, different forms of sexual violence, even rape, often are not being perceived as a crime, even though it is punishable by law. Research from 2014 is strengthening this opinion: "In terms of sexual violence, the attitudes of the respondents do not demonstrate empathy towards the victims: 36% of male and 31% of female respondents agree with the following statement: "Women are raped because they recklessly put themselves into such a position". According to the survey, 34.8% of men and 23% of women believe that in some cases women are willing to be raped. Furthermore, 53% of men and 45% of women believe that if a woman does not resist the attack physically it cannot be considered to be an act of rape. Besides, 39% of male and 36% of female respondents believe that it is women with a "bad reputation" that are raped."²³ According to the research report "Public Perceptions on Gender equality in business and Politics", 22 % of the respondents believe that woman is obliged to have a sexual intercourse with her spouse even if she does not want to.²⁴

Nowadays, there are no steps undertaken in order to prevent crimes against sexual inviolability and sexual freedom, what is an essential demand of The Council of Europe Convention on "Preventing and Combating Violence Against Women" (Istanbul Convention).²⁵ The most effective way to combat violence against women is prevention. According to the survey conducted by UN women in different regions of Georgia, 93.6 % of the respondents believe that the most effective way to fight against violence against girls and women is to raise awareness on gender equality in society.²⁶

23 Men and Gender Relations in Georgia. UNFPA . Tbilisi, 2014 available at: <http://bit.ly/2jJa9jS>

24 Public Perceptions on Gender equality in business and Politics". UNDP. Tbilisi, 2013. Available at: <http://bit.ly/2jmx9VP>

25 Available at: <http://bit.ly/1RGnVMA>

26 Same document.

Besides the prevention and awareness raising, Istanbul Convention is calling on the Georgian government to implement a wide range of legislative changes. Georgia joined the convention on 20th of July 2014 and by the ministry of Justice was prepared a special ratification package, which includes legislative changes that have to be made in different legislative documents.²⁷

Case №27-2016

Service of WISG is received by S.Z. woman, a victim of sexual violence

S.Z. became a victim of the Crime Against Sexual Inviolability and Sexual Freedom of the Person and as well of the crime against personal property. The court made a decision on this case and declared that against S.Z. was committed crime based on articles 178th, 137th and 138 of the Criminal Code of Georgia, which includes robbery, rape, and sexual abuse. The defendant in the case was found guilty and was sentenced maximum punishment of 13 years jail.

This case can be considered as an exception since it has been finished with punishment of the offenders. One of the reasons of that can be as well that interests of the victim were represented in appeal by the lawyer of WISG.

27 The Criminal Code of Georgia, The Civil Code of Georgia, The Administrative Procedure Code of Georgia, Law of Georgia - Imprisonment Code, Organic Law of Georgia Local Self-Government Code, Law of Georgia on Elimination of Domestic Violence, Protection and Support of Victims of Domestic Violence, The Law of Georgia on Legal Assistance, The Law of Georgia on Advocates, Law of Georgia on Patient's Rights, The Law of Georgia on Police, The Law of Georgia on Medical Practice, The Law of Georgia on Public Service, The Labour Code of Georgia, The Law of Georgia on Legal Status of Aliens and Stateless Persons, The Law of Georgia on General Education, The Law of Georgia on Higher Education.

4.VIOLENCE AGAINST LGBTI PERSONS

It is basically impossible to have a clear understanding of the violence and discrimination based on sexual orientation and gender identity, while having no official statistics of the violence against Lesbian, Bi, Gay, Transgender and Intersex persons. Discussion on this form of the violence can be raised on the basis of the data collected by the LGBTI organizations or Public Defender of Georgia.

According to the research conducted by “Women’s Initiatives Supporting Group” (WISG)²⁸, out of the 150 interviewed person: 32 % were victims of physical and 89.93 % were victims of psychological violence at least once in the past two years. Out of the 134 respondents who have experienced psychological violence: to the 73.13 %, these facts happened three or more times, to the 13.43 %- twice, to the 13.43 %- once. According to the same research, “the most widespread forms of physical violence were beating, sexual assault and sexual violence.” from the forms of psychological violence the most widespread were: humiliating comments, derogatory statements and being ridiculed, threats on spreading gossips, messages consisting hate speech and blackmailing. “Victims often refrain from reporting cases due to a very homo-/transphobic climate in Georgian society, fear of one’s sexual orientation or gender identity being revealed and resulting in reprisals, and lack of support, or even discriminatory attitudes, from the police.”²⁹

According to the research conducted by WISG in 2014, an amount of victims who speak about their experience on psychological and physical violence, have been increased comparing to the year 2012

28 Situation of LGBT persons in Georgia. WISG. TBILISI. 2012. Available at: <http://bit.ly/2iP2e5O>

29 ECRI REPORT ON GEORGIA available at: <http://bit.ly/2iHexhk>

(20 % of the respondents have been victims of physical and 68 % have been victims of psychological violence). A number of the persons who have been victims of violence three or more times have been increased. Out of the victims of physical violence, only 30 % reported a case to the police. Out of the victims of psychological violence, only - 4.4%.

Comparing to the past years, violence against LB women have been increased. According to the frequency of the physical violence, an amount of the LB persons who have been victims of violence three or more times is much more than GB persons (36 % comes on LB group, 22%- GB). This data shows that women are more marginalized in terms of physical violence cycle.

50% of the victims of physical violence do not know/ did not know the oppressor. 20 % mentioned that they have been attacked by their family member. 30 % was divided on a partner, partner of the friend, policeman, co-worker and etc. From the places of attacks first is public spaces such as street, park, garden - 60 % and house - 30 %. From the respondents who stated house as a place of attack, the majority have been victims of attack more than three times, which demonstrates signs of permanent domestic violence.³⁰

4.1. HATE CRIMES

The most extreme form of the discrimination against LGBTI persons is homophobic and transphobic hate crime. In order to combat this form of the crime, Council of Europe calls on to states: "Member states should ensure effective, prompt and impartial investigations into alleged cas-

30 E.Aghdgomelashvili " Needs of LGB persons in the health care" Technical report. WISG. 2015

es of crimes and other incidents” and “ensure that when determining sanctions, a bias motive related to sexual orientation or gender identity may be taken into account as an aggravating circumstance”.³¹ The Public Defender of Georgia in its report from 2016³² states: “As we can see from the practice of PDO, in most of the cases motive of the crime is not being properly investigated, which as well ignores the prevention mechanisms of the crimes”.

There is no official statistics from the Ministry of Internal Affairs on homophobic and transphobic hate crimes. On the website of the ministry are available statistics on hate crimes based on different discriminative motives.³³ The document is giving a general idea on hate crimes by bias motivation committed in years 2010-2015. Still, there is no mention of homophobic and transphobic hate crimes. Most probably these types of crimes are combined in the category “unknown”, in total amount of 19.

European Commission against Racism and Intolerance (ECRI) in its report on Georgia³⁴ states: “The number of homo-/transphobic attacks in Georgia has grown in recent years. Incidents range from attacks against individuals in public places, or even in their homes, to violence in the context of LGBT events, and threats against NGOs.”

31 Recommendation of the Committee of Ministers to member states on measures to combat discrimination on grounds of sexual orientation or gender identity. Available at: <http://bit.ly/2j8nzFd>

32 Special Report on Fight against Discrimination, Its Prevention and Situation of Equality. Public Defender of Georgia. 2016 available at: <http://www.ombudsman.ge/uploads/other/3/3965.pdf>

33 Data on crimes covered by articles 109-110, 117-118, 126-118, 142, 142¹, 142², 144¹-113, 144³-113, 155, 156, 166, 258-118, 407, 408 of the crime code of Georgia. Available at: <http://bit.ly/2h64XW1>

34 ECRI REPORT ON GEORGIA available at: <http://bit.ly/2iHexhk>

Currently, Women's Initiatives Supporting Group (WISG) is working on more than 30 allegedly hate crime/incident cases. Victims state that their rights have been violated on homophobic and transphobic ground, but on the level of investigation there is not found bias motive and accordingly it is not taken as an aggravating circumstance while determining sanctions. Most of the victims are transgender women.

CASE № 51-2016

Service of WISG received by transgender woman Z.Sh.

On the 14th of October 2016, transgender woman Z.Sh. was attacked in one of the districts of Tbilisi, on the territory of an abandoned building, by a man. Z.Sh. was attacked by a blunt item and sustained injuries to the face and neck. The transgender woman died after being in a coma for 40 days, on November 22nd year 2016.

The aggressor was arrested several days after incident. He testified in his statement that he knew Z.Sh. previously from prison, and on the day of murder, he went there to speak with her. During their meeting, the accused man was under the influence of alcohol and had an argument with Z.Sh. He got angry after their argument and "took a brick and hit Z.Sh. in the face with it and subsequently took a kitchen knife and inflicted several injuries with it. With the intention to kill Z.Sh. he took the brick again and used it to hit the victim in the face. Z.Sh. was knocked unconscious and perpetrator believed her to be dead"

WISG lawyer is representing interests of mother of the victim in court and so far in case there was no motive of transphobic Hate Crime, therefore it was not added as grave circumstance in the case. For the moment case is still under investigation.

CASE № 56-2016**Service of WISG received by transgender woman Z.B.**

On July 7th, 2016, transgender woman Z.B. was attacked by unknown man on the territory of Tbilisi Sea. The victim thinks that the attack had transphobic motives. After the Incident victim sustained multiple injuries to her body, had several broken teeth, split lips and strong pain in the stomach area.

Z.B. Immediately called the police and ambulance, but police were unable to arrest the attacker. After being hospitalized, Z.B. was afraid that the attack would be repeated and immediately left Tbilisi, returning to the city after 2 months. Despite the fact that victim could identify the perpetrator, from some footage of the surveillance cameras of public space, police were still unable to find the perpetrator. For the moment case is still under the investigation.

CASE № 11-2016**Service of WISG received by gay man J.B.**

On 23rd of April, 2016, around 15:00 o'clock, J.B. was attacked at a Tbilisi bus stop, by two unknown men. The perpetrators started to insult the victim, then began to beat him. As J.B. stated later, he believes the attack was caused by the fact that he was wearing an earring and perpetrators assumed that he was a homosexual.

J.B. called police and the perpetrators were arrested. The case is being investigated under the 125th article of the Criminal Code of Georgia, which includes the battery. The accused men were charged with the fine in an amount of 1000 GEL. A lawyer of WISG is representing the interests of the victim. So far during the investigation, the motive of homophobic hate crime has not been suggested, therefore it was not added as a grave circumstance in the Case.

CASE № 32-2016***Service of WISG received by transgender woman G.Z.***

On June 23rd, 2016, on the pedestrian side of one of the central streets of Tbilisi, transgender woman G.Z. was attacked by an unknown man. The attacker started to beat her with stick, which had a nail attached to the top. G.Z. sustained injuries to her right hand. During the attack, the perpetrator was shouting homophobic and transphobic hate speech, which makes the motive of the attack obvious.

G.Z. called to police and the ambulance. The investigation of the case started under the article 125th of the Criminal Code of Georgia which implies battery. Lawyer of WISG is representing interests of the victim. So far during the investigation there have not been identified motive of transphobic hate crime, therefore it was not added as a Grave Circumstance in the Case.

CASE № 38-2016***Service of WISG received by transgender woman A.O.***

On June 7th, 2016, transgender woman A.O. met a young man in one of the cafe-bar in Tbilisi. The young man invited her for drink and found out later from the other guests at the bar that A.O. was a transgender woman, and asked her about it. She confirmed. Afterward, man attacked A.O. (hit her in the area of head) and left the place. Guests of the bar called the police and ambulance. After the attack, A.O. had serious injuries and had to make several stitches on the head. The investigation started under the 125th article of the Criminal Code of Georgia which includes battery.

As Victim reported to the police, attack had transphobic bases but so far it has not been added as a grave circumstance in the case. WISG lawyer is representing interests of the victim.

CASE № 59-2016**Service of WISG received by transgender woman V.T.**

On November 25th, 2016 on the pedestrian side of one of the central streets of Tbilisi, transgender woman V.T. was physically and verbally assaulted by two unknown men. The victim thinks that the base of attack was transphobic because they were using transphobic hate speech during the attack. After the incident V.T. sustained multiple injuries to her body; had trauma on the nose and several bruises.

V.T. called the police and an ambulance. The investigation started under the 125th article of the Criminal Code of Georgia which includes battery. Victim and witnesses could identify the perpetrators, but currently, they have not been arrested. Lawyer of WISG is representing interests of the victim. So far during the investigation, a motive of transphobic hate crime has not been identified, therefore it was not added as a grave circumstance in the Case.

CASE № 60-2016**Service of WISG received by transgender woman Z.B.**

On November 26th, 2016, on the pedestrian side of one of the central streets of Tbilisi, transgender woman Z.B. was attacked by unknown man. Victim thinks that the base of attack was a transphobic hate because attacker was using transphobic hate speech and said: "I will do worse to you than I did yesterday to your friend." The incident followed case of another attack on a transgender woman and the attacker repeatedly mentioned that he conducted both attacks.

Z.B. received several injuries on the body. She called police and ambulance. An investigation started under the 125th article of the Criminal Code of Georgia which includes battery. A lawyer of WISG is representing interests of the victim. So far during the investigation, a motive of

transphobic hate crime has not been established, therefore it was not added as a grave circumstance in the Case.

4.2. CRIMES AGAINST PROPERTY OF LGBTI PERSONS

Apart from being victims of Hate Crime, LGBTI persons are often one of the most marginalized groups and victims of different crimes. Perpetrators often believe that the victim will not report crime to the police. During the year 2016, WISG had two cases where motive of gender-based discrimination was not obvious, but victims claimed that crimes had homophobic/transphobic bases. It is important to note that the abovementioned motives are based on individual opinions and cannot be used to describe the situation in general, but lawyers of the organization think that it should be taken into consideration by the investigators and enforcement bodies.

Case№ 5- 2016

Service of WISG is received by the gay man D.D.

On January 15th, the year 2016 D.D. was forced by his three neighbors to take an online credit in an amount of 100 GEL and give it to them. The family of D.D. is registered as a family with low income and is getting a monthly social care allowance. Despite this fact, D.D. was still able to get the credit.

D.D. did not approach police because he was afraid that his neighbors would repeat acts of violence against him. One month after the incident since his neighbors refused to give the money back D.D. approached lawyer of WISG for help.

The case was resolved through mediation of WISG and there was no further process between D.D. and the credit company.

Case № 08-2016**Service of WISG is received by Lesbian Woman I.T.**

On March 13th, the year 2016, in one of the bars of Tbilisi from I.T. got stolen her mobile phone and money in amount of 100 GEL by unknown man. Victim is connecting the theft to her sexual orientation because before stealing her personal belongings, thief asked her if she was a lesbian. I.T. reported crime to the police and in her statement highlighted that she is connecting the theft with her sexual orientation. I.T. states that thief thought that she would not report the crime to police since he thought that she is a lesbian.

On October 26th defendant in the case was found guilty of committing crime against I.T. based on article 177th part 2 of the Criminal Code of Georgia which includes theft.

4.3. DOMESTIC VIOLENCE

LGBTI persons are victims of different types of domestic violence: forced marriage, social isolation, forced change of the appearance and etc. Violence is often connected to the consensual or forced “coming out” with the family members. Respondents of the researches conducted by Women’s Initiatives Supporting Group (WISG) state that they avoid a conversation about their sexual orientation with their family members because of the fear of violence. The situation is more complicated in case of transgender persons since for their gender identity and self-perception is essential to wear desired clothes and accessories. Except for the physical violence, LGBTI persons are victims of permanent psychological violence from the side of their family members. Expressed through humiliation and insult.

According to the research conducted by Women's Initiatives Supporting Group (WISG), "Domestic violence is also very significant issue for the interviewees, since 27 % of them reported being mentally assaulted at their own homes (26 women, 15 men), and 7 % said they were physically attacked in their domiciles (5 men, 6 women). A same number of respondents comes working place and educational institution as the place where they experienced psychological violence"³⁵

Case № 28-2016

WISG service is received by Lesbian Woman A.D.

On June 11th, 2016, friend of A.D. contacted WISG and claimed that she believed that A.D. was a victim of ongoing domestic violence at the hands of her family. Mother of A.D. was permanently abusing her daughter verbally and physically. A.D. went to police. As she states she had bruises on her body. Police called parents of A.D. to investigate the case and issued a restraining order with duration of one month.

Despite the recommendation of the lawyers of WISG to use services of the shelter of victims of the domestic violence, A.D. preferred to stay at her friend's place instead. On June 17th, 2016, Father of A.D. went to her friend's place and asked her to go back to live in her family. A.D. agreed with him and moved back home. After this event, the father of A.D. started to abuse and assault her friends verbally. He met with his relatives and told them about his daughter's sexual orientation. On June 19th, 2016, friends of A.D. notified WISG that A.D. is still in danger, but after talking with lawyer a she stated that feels safe at home and there were no other cases of abuse since she returned.

A.D. thinks that her family members were abusing her because of her sexual orientation.

³⁵ Situation of LGBT persons in Georgia. WISG. TBILISI. 2012. Available at: <http://bit.ly/2iP2e5O>

Case №22-2016

Service of WISG is received by gay man A.O.

On 18th of May, 2016, A.O. contacted organization through the social network Facebook and told about the fact of violence from his brother. As A.O. explained, his brother- ex-prisoner, since he has returned from Prison, is often abusing him verbally and physically, forcing him to go to the church periodically, against his will. Despite the recommendation of lawyers of WISG to approach police for protection of his rights, A.O. refused any help and did not contact organization since then.

5. HARASSMENT OF THE LGBTI PERSONS IN THE PUBLIC SPACES AND UNLAWFUL ARREST

Research conducted by Women's Initiatives Supporting Group (WISG) in 2014 demonstrated that hate speech and insulting language is common form of violence against LGBTI persons in public spaces.³⁶

Modification of the administrative offense code of Georgia in accordance with international standards was one of the main steps to be undertaken in the 2016-2017 action plan for the protection of human rights.³⁷ Bill criminalizes sexual harassment in public spaces. According to the article 340th of the administrative process code of Georgia "Any public act that is humiliates person's

36 Situation of LGBT persons in Georgia. WISG. TBILISI. 2012. Available at: <http://bit.ly/2iP2e5O>

37 2016-2017 action plan for the protection of human rights. Available at: <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/3315211>

honor and dignity and is against of moral standards of society... and creates an abusive environment for a person (including sexual act, nudity, obscenity... is considered as an administrative offence and will be followed by pecuniary penalty. It is very important that state will react in a timely manner on such acts immediately in public spaces and families. These acts cause psychological and emotional stress, which is caused by the shame and fear after these acts. As well prompt response on these act will prevent from harder forms of violence.

Based on WISG practice can be observed tendency of the cases of sexual harassments on LGBTI persons in public spaces, which are left without response from the side of police. In some cases, police arrest the victim itself. "Often, LGBTI persons are victims of illegal detention based on their sexuality and gender identity only".³⁸

Victims of such mistreatment are mostly transgender women. As they state, police do not respond on cases of violence committed against them and when they protest their inaction, police arrests them on a ground of petty hooliganism or resistance to the legal order. In the end, they are victims of illegal detention.

International human rights law acknowledges right of freedom of a person and forbids illegal detention. "In order to avoid unlawful detention, it is needed that national legislative system will be in accordance with regional and international standards".³⁹ Adminis-

38 "Sexual orientation, gender identity and International Human Rights". An international commission of jurists. 2009.

39 "Sexual orientation, gender identity and International Human Rights". International commission of jurists. 2009.

trative offense code of Georgia⁴⁰ was adopted by the presidium of the Soviet government in 1984. It is an old law that needs to be amended. Until there will be planned legislative changes made into the code, police need to act according to the fundamental human rights values and do not restrict right of the freedom of a person.⁴¹ Any arrest should be in accordance with the article 18th of the Georgian constitution.⁴²

There are several cases processing by WISG in which victims state that they were victims of unlawful arrest.

Case №41/42/43-2016

Service of WISG is received by three transgender women T.M, M.G, and J.M.

On July 13th, 2016, on the pedestrian part of one of the central streets of Tbilisi, police arrested three transgender women T.M, M.G, and J.M. Police filled the administrative offense report based on the article 166th of the Administrative Offences Code of Georgia (Petty Hooliganism).

Interests of the Transgender women were represented by the lawyer of WISG in court. In their statement, they declared that they did not agree with the police report and did not commit any of the acts mentioned in it. Furthermore, they called to police themselves in order to arrest a man that was abusing one of the arrested transgender woman verbally. The court made a decision that the abusive attacker was guilty based on article 166th of the administrative offenses code of Georgia.

40 Administrative offences code of Georgia. Available at: <https://matsne.gov.ge/en/document/download/28216/339/en/pdf>

41 Labita v Italy. №26772/95, 6.04.2000

42 Constitution of Georgia. Article 18th. Available at: <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/30346>

He was charged to pay fine in an amount of 100 GEL. Victims stated that the fact that they got arrested in the first place instead of the attacker, was caused by the transphobic and insensitive behavior from the side of police.

The court withdrew the administrative case against transgender women as there was insufficient evidence to suggest an offense had occurred.

Case №56-2016

Service of WISG is received by transgender woman Z.B.

On November 13th, 2016, on the pedestrian part of one of the central streets of Tbilisi, police arrested transgender woman Z.B. for the administrative offense based on article 166th of the Administrative Offences Code of Georgia (Petty Hooliganism).

Interests of Z.B. were represented by the lawyer of WISG in court. In her statement, Z.B. declared that she did not agree with the police report and did not commit any of the acts mentioned in it. Furthermore, she initially called the police herself, because she became a victim of the discrimination when the owner of the local bakery refused to sell her pastry, based on their transphobic attitude.

On December 6th, 2016 Administrative Court made decision to withdraw the administrative case against Z.B, as there was insufficient evidence of to suggest an offense had occurred.

Case №30/31-2016**Service of WISG is received by two transgender women V.T. and T.M.**

On June 13th, 2016, on the pedestrian part of one of the central streets of Tbilisi, transgender women V.T. and T.M. got attacked by group of several unknown men. The men drove to the place of the incident with a car and poured petrol on V.T. and T.M. As victims stated, attackers were trying to set them on fire, but they managed to evade the perpetrators and fled the scene.

Victims called to police immediately and provided all the information they had about perpetrators. They were arrested by police straight away. On the second day of the proceedings, the court found the transgender women guilty, based on article 166th of the Administrative Offences Code of Georgia (Petty Hooliganism) and were charged to pay fine in an amount of 100 GEL.

Case №09-2016**Service of WISG is received by transgender woman Z.B.**

On April 14th, 2016, late in the night, transgender woman Z.B. was on the pedestrian part of one of the central streets of Tbilisi with her friend when an unknown man approached and started to beat them immediately. Z.B. called to ambulance and police. Z.B. got arrested for the administrative offense based on article 173rd of the Administrative Offences Code of Georgia (resistance to the request of police officer)

The victim stated police were being transphobic towards her and she claims she did not commit the administrative offense she was accused of. On 18th of April year 2016, Z.B. was found guilty and sentenced to five days jail for the offense.

Case №46-2016***Service of WISG is received by transgender woman Z.M.***

On August 2nd, 2016, on the pedestrian part of one of the central streets of Tbilisi, Police arrested transgender woman Z.M. for the administrative offense based on article 166th of the Administrative Offences Code of Georgia (Petty Hooliganism).

Interests of Z.M. were represented in court by the lawyer of WISG. After talking with the lawyer, Z.M. stated that she signed the report of the administrative offense by mistake and claims the events described in it were false. She called police because an unknown man was harassing her verbally and physically.

Court did not take into consideration the solicitation of the lawyer, and issued a verbal warning to Z.M. and charged her with fine in an amount of 100 GEL. The man who attacked Z.M. was found guilty in case and got the same amount of fine.

Case №32-33-2016***Service of WISG was received by two transgender women G.Z. and T.M.***

On June 25th, 2016 on the pedestrian part of one of the central streets of Tbilisi, Police arrested two transgender women G.Z. and T.M. Police filed the report on administrative offense based on articles 166th (Petty Hooliganism) and 173rd (resistance to the request of the police officer) of the Administrative Offences Code of Georgia.

Interests of the Transgender women were presented by the lawyer of WISG in court. In their statement, they declared that they did not agree with the police report, did not commit any of the acts mentioned in it

and signed the report by mistake, without properly reading it. They as well stated that they called to police by themselves because of a crime that was being committed against the arrested transgender women G.Z. In their statement, both of the arrested transgender women stated that the behavior from side of the police was insensitive and had transphobic elements.

Court took into consideration the solicitation of the lawyer on case and stated in its decision: "The arrested persons may have committed an administrative offence, but did not humiliate and did not violate anyone's personal or private property rights, as well they could not be charged with hindering the police, since they did not commit anything that would stop police officers from doing their job" and issued a verbal warning to arrested women.

Case №61-2016

Service of WISG is received by five transgender women

On November 27th, 2016 on the pedestrian part of one of the central streets of Tbilisi five transgender women were attacked by two unknown men. They were throwing stones, glass bottles and tried to beat them. As the transgender woman Z.B, one of the perpetrators followed two women with a knife, but the transgender women were able to successfully evade them. Several victims got light injuries on body. One of the perpetrators threw two big glass bottles, one which hit one of the victims in the back area, and the second which landed on another victim's head. As the victims stated, an attack was caused by the transphobic and homophobic hate of the perpetrators.

Z.B. called to police immediately, but before they came, attackers left the place of incident. Victims approached for help as well the Public Defenders Office. For the moment there is an ongoing investigation on case.

Case №49-2016***Service of WISG is received by transgender woman Z.B.***

On October 4th, 2016 Z.B. was together with a transgender woman friend G.Ch. nearby the building of Ministry of Defense of Georgia. G.Ch. had an argument with men in military uniforms which were on the territory of the ministry. Z.B. decided to film the conflict in order to have a proof to present to police. When military men saw Z.B. filming, they got angry and decided to take away the phone. They twisted hands of Z.B. from what she got bruises afterward. Z.B. fell on the ground and injured right leg. (injury on leg was still visible while reporting case to police) Military men took away phone from Z.B. and deleted recorded video. As the victims stated, men were shouting homophobic and transphobic hate speech and their behavior was caused by the gender identity of the victims.

Z.B. approached police about the act of violence. Lawyer of WISG represents interests of Z.B. As the police stated for the moment case is still under the investigation. A special unit of the Ministry of Defense is also investigating the case.

Case №50-2016***Service of WISG is received by transgender woman Z.B.***

On October 5th, 2016, Z.B. was on the pedestrian side of one of the central streets of Tbilisi with her friends. It was about midnight when the car approached them. There were 4-5 men sitting in the car and they started to assault and verbally abuse Z.B. and her friends. Later they started to throw the stones on them. Z.B. tried to run away and cover under the stairs nearby, that's when one of the stones thrown by attackers hit her. As Z.B. stated while talking to the lawyer of WISG, cases of violence and transphobic attacks are very common and happen al-

most every second night. That is probably caused by the general homo/transphobic situation in a country.

The case was reported to the police immediately, victims could identify number and color of the car. In the moment case is being investigated.

6. DISCRIMINATION

In 2014 Georgian Parliament adopted a law on “Elimination of all forms of Discrimination”. Based on this law in the public defender’s office was created the equality department and Civil Procedure Code of Georgia has been modified regarding specifics on processing cases of discrimination.⁴³ Despite the implemented legislative changes, there is still an existing issue of non-effectiveness of the enforcement mechanisms of the anti-discrimination law regarding different marginalized groups, including LGBTI community. “Despite the abovementioned important legislative lever, the anti-discrimination Legislation has procedural and material flaws, which need to be eliminated.”⁴⁴

6.1. SEX-BASED DISCRIMINATION

6.1.1. Discrimination in labor relations

Sex-based discrimination is directly forbidden by international, regional and national legislative system. Public defender of Georgia

43 Civil Procedure Code of Georgia. Chapter XIV. Available at: <https://matsne.gov.ge/en/document/download/29962/92/en/pdf>

44 Special report on combating and preventing discrimination and the situation of equality. Public Defender of Georgia. 2016. Available at: <http://www.ombudsman.ge/uploads/other/3/3965.pdf>

states in its report: "One of the spheres where women are especially frequently discriminated against, is the pre-contractual and labor relations."⁴⁵ WISG is currently proceeding a case of the woman who considers herself as a victim of double discrimination- based on her political views and sex.

Service of WISG received by L.L. allegedly victim of discrimination

L.L. was working throughout many years in Tbilisi State Academy of Arts on different positions. On 19th of August, the year 2014 she was rejected on one of the academic position that was vacant for the moment. In the report of the Commission is following remark: "L.L. have been working during many years in academy as an invited/guest professor. She is qualified for the job, but makes inappropriate statements, which might be influential in the learning process and the team in general. Her ideology is not acceptable for the academy."

L.L. believes that the commission made this decision because of her political and civil activities. She believes that she is a victim of discrimination partly because she is a woman and is not afraid to "proof her point, speak her mind". L.L. approached Tbilisi City Court and the Public Defender's Office with the request to acknowledge the fact of discrimination. City Court denied her request and did not find the decision of commission discriminative. Case processing has been stopped by the PDO as well since there was a decision of the court on it.

WISG got involved in case later and helped L.L. to bring the case to the court of appeal. As well L.L. approached the Public Defender's Office with a request to review the case. It is being processing for the moment.

45 Same document.

6.1.2 Indirect discrimination of the women victims of sexual violence

While proceeding with the cases of the women victims of sexual violence appeared that: "In cases of crimes against sexual inviolability and sexual freedom (rape), state health care program does not cover costs related to the abortion".⁴⁶ Based on the factor that crime covered by an article 137th of the Criminal Code of Georgia (rape), an urgency of the "supportive abortion" can only be applied to the women, availability of the service should be discussed in a gender perspective. The organization believes that the existing state practice of not covering costs of abortion for the women victims of the crimes of sexual violence is discriminative and needs to be modified.

Early termination of the pregnancy is woman's reproductive right and is guaranteed through national and international legislation. Regarding article 12th of the convention on the elimination of all forms of discrimination against women, "States Parties shall take all appropriate measures to eliminate discrimination against women in the field of health care".⁴⁷

It is essential that women have access to an abortion, especially in cases when pregnancy occurs as a result of sexual violence. Special Rapporteur on the right of everyone to the enjoyment of the highest attainable standard of physical and mental health in his report from 2016 to the Human Rights Council states: Furthermore, information about and access to abortion services must be available,

46 The Ministry of Labor, Health and Social Affairs of Georgia 5th of September 2016. Letter №01/674779

47 Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women. article 12(1) available at: <http://www.ohchr.org/Documents/ProfessionalInterest/cedaw.pdf>

accessible and of good quality, without discrimination, at a minimum in the following circumstances: when the life or health of the mother is at risk, when the mother is the victim of rape or incest and if there is severe and fatal impairment. Post-abortion care must be available and accessible to all adolescent girls irrespective of the legal status of abortion.”⁴⁸

Committee on the Elimination of Discrimination against Women, in its decision on the case of *L.C. v Peru* ⁴⁹, mentioned following: “The Committee considers that, since the State party has legalized therapeutic abortion, it must establish an appropriate legal framework that allows women to exercise their right to it under conditions that guarantee the necessary legal security, both for those who have recourse to abortion and for the health professionals that must perform it.”

The 25th article of Istanbul Convention concerns accessibility of the services for the victims of sexual violence and establishes the inevitability of creation of special centers for them. Council of Europe in its document from 2008 “Combating violence against women: minimum standards for support services”⁵⁰, lists abortion as one of the essential supporting services for the women victims of the sexual violence. European Parliament has prepared an overview of the worldwide best practices for rape prevention and for assisting women victims of rape.⁵¹ According to the study several countries

48 Report of the Special Rapporteur on the right of everyone to the enjoyment of the highest attainable standard of physical and mental health. 4th of April 2016. A/HRC/32/32 available at: <http://bit.ly/2jg7HjX>

49 Committee on the Elimination of Discrimination against Women *L.C. v Peru* 4th of November 2011. (CEDAW/C/50/D/22/2009) available at: <http://bit.ly/1jYT6le>

50 Combating violence against women: minimum standards for support services” Council of Europe 2008. Available at: <http://bit.ly/2grWcZv>

51 “An overview of the worldwide best practices for rape prevention and for assisting women victims of rape.” European Parliament. 2013. Available at: <http://bit.ly/1jYT6le>

have special crisis centers for the women victims of sexual violence, where are available services of early termination of pregnancy, including so-called procedure of “supportive abortion”

On 10th of November 2016, WISG approached the Public Defender of Georgia with the request to establish the fact of discriminatory behavior towards woman victim of the sexual violence.⁵² Ombudsman’s office still did not make a decision on the abovementioned case.

6.2. DISCRIMINATION BASED ON SEXUAL ORIENTATION AND GENDER IDENTITY

Violation of freedom and fundamental rights of LGBTI persons and unequal treatment towards them is mostly connected to their sexual orientation and gender identity. “Discrimination and physical/psychological violence on the basis of sexual orientation and gender identity are still widespread. The majority of these cases are unregistered and, therefore, remain without due response. No official statistics are available on the state level, which would record and examine cases of SOGI-based discrimination, the nature, and prevalence of homo/bi/transphobic crime in the country and would pave the way towards the development and planning of specific and efficient approaches aimed at overcoming SOGI-based discrimination.”⁵³

There are multiple international and regional legislative norms that ensure protection from discrimination and legal equality. Some of these norms do not mention explicitly sexual orientation and gender identity

52 Case №55-2016

53 FROM PREJUDICE TO EQUALITY Study of Societal Attitudes, Knowledge and Information Regarding the LGBT Community and Their Rights. WISG . Tbilisi. 2016. Available at: <http://bit.ly/2gZuyij>

and combine them under terms “other status”⁵⁴ or “sex”⁵⁵. Despite that, in different commentaries made within committees, anti-discriminative regulations have been broadened.⁵⁶ In multiple international and regional legislative norms, sexual orientation and gender identity are directly named as the protected ground and concern SOGI-based discrimination in different spheres.⁵⁷ The Law of Georgia on “Elimination of all forms discrimination, directly names Sexual Orientation and Gender identity as a protected ground.”⁵⁸

European Court of Human rights is pointing out the discriminatory behavior based on sexual orientation⁵⁹ and gender identity.⁶⁰ In one of its decisions European Court of Human Rights has defined that “unequal treatment on the ground of sex reassignment surgery is a sex-based discrimination.”⁶¹

54 International Covenant on Civil and Political Rights. Article 26th “All persons are equal before the law and are entitled without any discrimination to the equal protection of the law. In this respect, the law shall prohibit any discrimination and guarantee to all persons equal and effective protection against discrimination on any ground such as race, color, sex, language, religion, political or another opinion, national or social origin, property, birth or another status.” Available at: <http://bit.ly/2dLTDyV>

55 Toonen v. Australia, Communication No. 488/1992, U.N. Doc CCPR/C/50/D/488/1992 (1994). “The reference to “sex” in articles 2, paragraph 1, and 26 is to be taken as including sexual orientation.” Available at: <http://hrlibrary.umn.edu/undocs/html/vws488.htm>

56 CRC General Comment No. 4: Adolescent Health and Development in the Context of the Convention on the Rights of the Child. Protected Ground covers as well “sexual orientation” Available at: <http://bit.ly/2gonGu2>

57 Resolutions of the parliament assembly of Council of Europe: recommendation 942(1981) on discrimination of homosexual people; Recommendation 1635(2003) Lesbian and gay people in sports.

58 The Law of Georgia on “Elimination of all forms discrimination”. Available at: <http://bit.ly/2j3M0WL>

59 Lustig-Prean and Beckett v. The United Kingdom №31417/96, 27.09.1999; Salgueiro da Silva Mouta v. Portugal, №33290/96, 21.12.1999.

60 Goodwin v. The United Kingdom, №17488/90, 27.03.1996; Van Kück v. Germany №35968/97, 12.6.2003.

61 P.v. S. and Cornwall Country Council, Case №11.656, Report №71/99, 4.05.1999.

According to the research conducted by WISG in the year 2012: “62 LGBT persons out of 150 interviewed have experienced discrimination in the sphere of service, (37 have not experienced, 50 do not have an answer) These data is equally shared amongst different age groups.”⁶²

LGBTI persons do not report cases of discrimination to police or public defender because of the fear that their sexual orientation or/and gender identity will be revealed. “Victims often refrain from reporting cases due to a very homo/transphobic climate in Georgian society, fear of one’s sexual orientation or gender identity being revealed”⁶³. WISG have documented several cases of alleged SOGI-based discrimination, but just one of the victims decided to approach public defender of Georgia for help. As well in one of the cases of alleged threat, the victim reported it to police. The investigation has been stopped because victim solved the case through conciliation with the perpetrator.

Case №53-2016

Service of WISG is received by transgender woman V.T.

On September 7th, 2016, When Trans gender woman V.T. used taxi order service “Maxim”. The car of the company arrived, V.T. and her friends approached it and tried to sit inside, but the taxi driver denied to deliver the service and started to shout on them using homo/transphobic hate speech. Neighbors were nearby and they heard the taxi driver so they started to laugh and humiliate V.T. and other transgender women as well.

V.T. believes that this kind of behavior is caused by the existing transphobic prejudices in a country. V.T. approached the Public Defenders office of Georgia to acknowledge the fact of discrimination. The decision for the case has not been made yet.

62 The situation of LGBT persons in Georgia. WISG. TBILISI. 2012. Available at: <http://bit.ly/2iP2e5O>

63 ECRI REPORT ON GEORGIA available at: <http://bit.ly/2iHexhk>

Case №26-2016**Service of WISG is received by gay man D.A.**

On 31st of May 2016, D.A. posted on his personal Facebook page a photo of the members of one of the nationalistic informal groups and wrote his critical opinion about them. In his post D.A. criticized their work and including their attack on Vegan Cafe "Kiwi". As D.A. stated, his post was not including hate speech and was not insulting anyone personally. It was just an opinion of one individual.

Some of his neighbors are members of mentioned above nationalistic group. After reading a post of D.A. on Facebook, they got angry and requested to remove the post immediately. Otherwise, they threatened to beat him. D.A. thinks that the threat is caused by his sexual orientation and political preferences. He approached WISG for help and as well reported the fact to police. On next day D.A. went again to the police office and withdrew the report. As he explained, he spoke with neighbors and they solved the conflict through peaceful means. The investigation of the case was stopped.

7. FREEDOM OF ASSEMBLY AND ASSOCIATION

On 17th of May 2012, for the first time in Georgia LGBTI community and its supporters tried to organize a public demonstration for the International Day Against Homophobia and Transphobia (IDA-HOT), "On 17 May 2012 the police failed to protect peaceful demonstrators from violence coming from the third party...At the 17 May 2013 rally the state has failed to undertake the positive obligation concerning the exercise of the right to assembly and manifestation. In 2014, the Georgian Orthodox Church has introduced May 17th as the Family Strength Day, and along with other activities,

has announced about a mass rally in the city's central street. Due to an absence of safety guarantees, in 2014 LGBT and human rights organizations have refused to organize any large-scale public rally against homophobia on the May 17th."⁶⁴

With the initiative of LGBT organizations on 17th of May 2015 International Day Against Homophobia and Transphobia was celebrated in three different locations of Tbilisi." However, May 17, 2015, deserves a positive evaluation as IDAHOT was marked at three different locations in Tbilisi. It should be noted, however, that the gatherings were held in a strictly confidential manner, which may not be considered as a precedent of the full enjoyment of the right to freedom of assembly and expression."⁶⁵

On 17th of May 2016, LGBTI activists and civic society organizations could not celebrate IDAHO in public space. One group of the LGBTI activists tried to organize a protest in front of the Ministry of Internal Affairs and requested permit safety guarantees from the city hall. On 15th of May 2016, group of activists shared following message: "Activists informed City Hall that a demonstration would take place near Pushkin Square, another central area in the capital, but the Ministry of Internal Affairs asserted that security guarantees could not be obtained"⁶⁶

In order to share public messages against homophobia and transphobia, one group of independent activists decided to make sten-

64 T.Ratiani, E.Aghdgomelashvili, G. Gotsiridze DISCRIMINATION AND HATE CRIME AGAINST LGBT PERSONS. WISG. Tbilisi, 2016. Available at: <http://bit.ly/2hyC315>

65 L.Jalaghania Legal Situation of LGBTI Persons in Georgia. EMC, Tbilisi 2016. Available at: <http://bit.ly/2jl3clk>

66 "Group of LGBT activists: Government could not give us safety guarantees to organize a peaceful demonstration". Liberali, 15.05.2016. Available at: <http://bit.ly/2h-QbinY>

cils in different parts of the city, including the wall of the patriarchate of Georgia. Police arrested them exactly in that moment. Activists believe that arrest “was aggressive and with violation of the law. They were not wearing police uniforms and have not explained the purpose of arrest either.”⁶⁷ On the fact of violation of the rights of activists, EMC approached European Court of Human Rights.⁶⁸

Unlike of the LGBT activist that were fined by decision of the court on the ground of violation of the article 150 of the administrative code of Georgia and had to pay 50 GEL, only verbal warning was given to an activist in a case that WISG has been proceeding on making stencils.⁶⁹

7.1. ARREST OF THE LGBTI ACTIVISTS WITHOUT LEGAL BASIS

On 17th of May 2016, without any legal basis, on the ground of article 173rd of the Administrative Code of Georgia (resistance to the request of the police officer), two LGBTI activists were arrested in different districts of Tbilisi. Proceeding of the case was stopped because there was insufficient evidence of the administrative offense. LGBTI activists connect their illegal arrest to their activism.

67 EMC- has approached ECHR on the case of 17th of May 2016. Available at: <https://emc.org.ge/2016/12/06/emc-188/>

68 Same Document

69 Case #35-2016 On 27th of January 2016, police arrested N.GH, with the friend N.J, while they were trying to make stencils on DRY BRIDGE, in Tbilisi. N.GH explains that, wanted to share publicly her political opinions and did not even think that this could be violation of law. In the arrest record is written that N.GH and N.J violate article 150th of the administrative offense code of Georgia, what implies Defacing the appearance of a self-governing unit. Court called N.Gh and N.J guilty and gave them verbal warning.

Case №15-2016**Service of WISG is received by the transgender activist V.T.**

V.T. is a transgender woman and works in one of the LGBTI organization . On May 17th 2016, about 3 A.M, V.T. was nearby her apartment when two police officers stopped and arrested her based on article 173rd of the Administrative Code of Georgia (resistance to the request of the police officer). On the next day there was an administrative court and the case was stopped because there was insufficient evidence of the administrative offense.

V.T. believes that her arrest was directly connected to the 17th of May- International Day Against Homophobia and Transphobia. She believes police arrested her to assure that she would not organize/ take part in any kind of protest to support the LGBTI community.

Case №14-2016**Service of WISG is received by the gay man G.D.**

G.D. is an LGBTI activist and is involved in advocacy work for LGBTI persons in Georgia. He is one of the main victims in the case already proceeded by the European Court of Human Rights “ Identoba and others VS Georgia”.

On 17th of May 2016, G.D. was stopped by the police and arrested based on the article 173rd of the Administrative Offence Code of Georgia (resistance to the police officer). On the next day, there was an administrative court and the case was stopped because there was insufficient evidence of the administrative offense.

G.D. believes that his arrest was directly connected to the 17th of May- International Day Against Homophobia and Transphobia. He believes that police arrested him to assure that he would not organize/ take part in any kind of protest to support the LGBTI community.

7.2. VIOLENCE AGAINST LGBTI ACTIVISTS

According to the research conducted by Women's Initiatives Supporting Group (WISG) in the year 2016, 80.1 % of the society has a negative attitude towards LGBTI activists. "It is noteworthy that attitudes towards activists are far more negative than those towards homosexuals, bisexuals, transgender or gender non-conforming persons..."⁷⁰ LGBTI activists and human rights defenders are often victims of threats, psychological and physical violence from the side of their family members, which is one of the forms of homophobic and transphobic hate crimes. Herewith, it does not matter if the activist belongs to the LGBTI community or not. The ground of aggression from the side of family and society is their participation in protests and activities organized to support LGBTI community in Georgia.

Case №24-2016

Service of WISG is received by the lesbian woman M.K.

M.K. is a lesbian woman and works for the LBT organization in Georgia. She is a women's rights and LGBTI activist and actively takes part/organizes different protests and events happening in Georgia. Through Photos shared in internet Family members of M.K. found out about her civic activism. Few Days after this fact she received a message of threat from her brother. The threat was real to M.K. since in past there were several cases of violence from the side of her family members. M.K. approached police and WISG for help. On the case started an investigation. It is unknown if police added discrimination based on sexual orientation as a grave circumstance in case.

70 E.Aghdgomelashvili. FROM PREJUDICE TO EQUALITY Study of Societal Attitudes, Knowledge and Information Regarding the LGBT Community and Their Rights WISG. 2016 available at: <http://bit.ly/2gZuyij>

7.3. THE THREAT OF DAMAGING THE PROPERTY OF LGBTI ORGANIZATION

Besides the individual pressure and harassment of the LGBTI people, offices of the community organizations are often under the danger. The probability of the attack raises usually when the date of the international day against homophobia and transphobia - 17th of May is approaching.

Case №22-2016

On 21st of May year, 2016 with the lawyer of WISG have been shared screenshot from the social network FACEBOOK which consisted threat. Following Message was shared by FACEBOOK user: "Where is the main office of LGBT persons in Tbilisi? Hey people, let's go there and paint it in different colors. I will make a text what we should write. Let's set the date and time and take this thing seriously." User was sharing this post with 8 other persons and in comments were posted: "Let's buy some brooms as presents; " Oh, no let's take oil instead of paint – teach them what are the purposes of the human body parts." and etc..

WISG reported a post to police on 23rd of May 2016 and as well approached the Public Defender's Office. Police made a decision on the case that there were no elements of crime and investigation was stopped.

8. VIOLATION OF THE RIGHT TO INVIOABILITY OF PRIVATE LIFE OF THE VICTIMS OF SEX AND GENDER-BASED VIOLENCE

The right of private life is an umbrella term that covers rights to private life and housing and right of personal development, personal identity, and inter-personal relations. The right of private life is protected through different international and national legislative norms. In Georgia, inviolability of private life is guaranteed by the constitution and in the case of non-proportional intervention private non-material rights are protected under the civil law. As well, in the year 2011 was adopted the law on “Protection of personal data”, with an aim to ensure the protection of human rights and freedoms, including the right to privacy, in the course of personal data processing.”⁷¹

European Commission of Human Rights in its report declares that state should intervene right of private life just in case when an individual connects its private life to private based on its will or has a close connection to other protected interested.⁷² Except for the intervention from the side of the state, it is essential to protect the right of the private life from the individuals and media. Personal data protection inspector is not able to protect the right of private life from the violation from media sources since “This Law (shall not apply to the processing of data by media for public information, also to processing of data in the fields of art and literature.”⁷³

71 LAW OF GEORGIA ON PERSONAL DATA PROTECTION. Available at: <https://matsne.gov.ge/en/document/download/1561437/5/en/pdf>

72 Report of the European Commission of Human Rights. 1977. Bruggeman and Scheuten v. the Federal Republic of Germany.

73 LAW OF GEORGIA ON PERSONAL DATA PROTECTION. Article 3(4) Available at: <https://matsne.gov.ge/en/document/download/1561437/5/en/pdf>

8.1. DISTRIBUTION OF THE PERSONAL DATA OF THE WOMEN VICTIMS OF VIOLENCE WITHOUT PERMISSION

According to the Georgian Law on Personal Data Protection, “any information connected to an identified or identifiable natural person is personal data.”⁷⁴ According the practice of the personal data protection officer's office, any information written on the personal page in a social network, which includes any aspect of the personal life, is a personal data and requires permission of the owner on distribution.

Nowadays, it is hard to find a person who is not an user of the social network and does not publish photos or posts on the personal page. Violation of the private life from the side of media can be occurred in different ways, including through the distribution of the person's photos and information shared via social network.

On the facts of sexual violence, there is often news published in Georgian media because of high interest from the side of society. In these cases, it is essential that media source will not identify victim directly or indirectly and will not violate a right of the private life.

Case №52-2016

On 17th of October 2016, by Informational-Analytical Portal Kvira (kvira.ge) was published an article with a title ‘Who is the transgender which was brutally attacked?’ . The article was written about the transgender woman and contained information about the victim: her name, surname, age, and photo. As well in the article journalist referred to the victim sometimes just as “transgender” or “transgender ZIZI” or

74 LAW OF GEORGIA ON PERSONAL DATA PROTECTION. Article 2(A) Available at: <https://matsne.gov.ge/en/document/download/1561437/5/en/pdf>

her given name as written in the ID. Furthermore, the journalist was describing events that were not true, trying to confuse readers. None of the facts described by the article were discussed with the lawyer of the victim.

WISG believes that kvira.ge violated article 1st of Georgian Charter of Journalistic Ethics (Journalist should respect the truth and right of the society to have an access to facts without damaging them) and principle number 10 (Journalist should respect the right of a private life of a person and should not enter it if there is no exceptional case. As well the article was ignoring the recommendation issued by the charter on a case "WISG against journalists Levan Sutidze, Ketikvachantiradze, Beka Mchedlishvili, Tea Sitchinava and Nanuka Kajaia on a topic of covering news about transgender community".

Georgian Charter of the Journalistic Ethics still has not discussed the report on the case made by WISG about an article on portal kvira.ge.

8.2. THREAT AND BLACKMAILING AGAINST LGBTI PERSONS

In its decision on the case *Pretty V The United Kingdom*⁷⁵, European Court of Human Rights declared: "Gender identity, name, sexual orientation and sex life is covered by the right of private life and is protected under the article 8th of the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms."⁷⁶

In Homophobic and transphobic society sexual orientation and gender identity are a specially protected data for the LGBTI persons,

⁷⁵ *Pretty v. The United Kingdom* №2346/02, 29.04.2002

⁷⁶ Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms. Available at: http://www.echr.coe.int/Documents/Convention_ENG.pdf

because of the danger that can be caused by its dissemination without permission of the individual. According to the survey conducted by WISG in 2012, more than one-third of the interviewers (36%) hide its sexual orientation from the family and relatives, men (N=29) hide their sexual orientation more than women (N=25).⁷⁷

Often violation of private life is directly connected to Cybercrimes, which is punishable act according to the Criminal Code of Georgia.⁷⁸ In practice of WISG was a case, when a person allegedly illegally obtained intimate pictures from the private conversation of two individuals and started blackmailing them. Victims did not report the case to the police. Mistrust towards police was demonstrated in the other case of gay man, who was blackmailed by the unknown person, who was threatening him by publishing photos and private conversation in a social network. Currently, WISG is processing a case of the transgender woman in which there are identified elements of cyber bullying.

Case №57-2016

Service of WISG is received by the transgender woman Z.M.

Z.M. is a transgender woman who is in a relationship with a heterosexual male. The family members of her partner do not know about their relationship. Z.M. found out that through one of the social networks, someone created a fake account, posted pictures of Z.M. and her partner and communicated with family members of her partner informing them about their relationship. The parents of her partner are allegedly

77 The situation of LGBT persons in Georgia. WISG. TBILISI. 2012. Available at: <http://bit.ly/2iP2e5O>

78 Criminal Code of Georgia. Chapter XXXV. Available at: <https://matsne.gov.ge/en/document/download/16426/157/en/pdf>

prejudiced against homosexuals and transgender persons, that is why the couple was hiding their relationship.

Z.M. believes that her life and health can be in danger, as the family members of her partner approached police for help, through service of WISG. Police are investigating the case and for the moment it is still unknown who created the fake account of Z.M.

8.3. LEGAL GENDER RECOGNITION

Everyday concerns, such as inclusion in the programs of social and health care, opening a bank account or making an attorney at notary bureau, can be a challenge person's gender marker in ID, passport or birth certificate does not match the gender identity of a person. Transgender persons living in Georgia often have these problems, because country's legislative system does not regulate legal gender recognition. "Difference in a person's gender self-perception/expression and an official record of gender often restricts transgender persons' possibilities to be employed, receive education, and avoid insult and humiliation."⁷⁹

Ministry of Justice of Georgia is responsible for issuing and making changes in the identification documents and does not have a clear procedure of the legal gender recognition and making changes in the gender marker. Nowadays, there is a practice in the country that, in order to change the gender marker in the ID, transgender persons should undergo expensive and unwanted procedures of gender reassignment surgery. The national health care programs do not regulate abovementioned procedures and Ministry of La-

⁷⁹ Needs of Transgender persons in Healthcare (policy paper). WISG 2015. Available at: <http://bit.ly/2f7zPDJ>

bour, Health and Social Affairs does not have a guideline or protocol of implementation of such medical procedures.

“Legal gender recognition is about ensuring respect for transgender persons’ right to privacy, self-determination, non-discrimination and dignity”⁸⁰. It is directly connected to the persons’ right to personal development and has an influence on such essential aspects of life as employment. According to the research conducted by Women’s Initiative Supporting Group (WISG), “Because of the ID documents inconsistency with the gender expression of a person, transgender persons not only try to get employed unofficially and agree to the bad working conditions, but they also get involved in commercial sex work, what makes them even more susceptible to violence.”⁸¹

Legal gender recognition is covered under the right to private life and protected under the 8th of the article of the convention. European court of human rights processed cases of post-surgery transgender persons and have declared the violation of the article 8th because state denied individuals request on legal gender recognition and did not change gender marker in ID.⁸²

Until now ECHR have not discussed issues of the legal gender recognition in cases of “pre-surgery” transgender persons, but in 2007 discussed the existing vacuum in country regarding the sex-reassignment procedure⁸³ and declared a violation of the article 8th

80 PROTECTING HUMAN RIGHTS OF TRANSGENDER PERSONS. Council of Europe.2015. Available at: <http://bit.ly/1KtTpZk>

81 SITUATION OF TRANSGENDER PERSONS IN GEORGIA. Natia Gvianishvili. 2015, WISG Available at http://women.ge/data/docs/publications/WISG_Transgender_survey_2015.pdf

82 Christine Goodwin V United Kingdom. №28957/95; 27.03.1996; B v France №13343/87, 24.01.1992; I v United Kingdom №25680/94, 11.07.2002

83 L v Lithuania №27527/03, 11.09.2007

of the European convention. In 2003 and 2009 discussed costs of sex-reassignment surgery and declared that refusal on reimbursement from the side of the insurance company⁸⁴, as well as the long process of waiting for the respond on financing⁸⁵, was a violation of the inviolability of private life. The court delivered judgment on a case in 2015 and have declared that the sterilization requirement in order to achieve the legal gender recognition, interferes applicant's right to private life.⁸⁶

According the recommendation of Council of Europe, "Member states should take appropriate measures to guarantee the full legal recognition of a person's gender reassignment in all areas of life, in particular by making possible the change of name and gender in official documents in a quick, transparent and accessible way; member states should also ensure, where appropriate, the corresponding recognition and changes by non-state actors with respect to key documents, such as educational or work certificates."⁸⁷

In several countries of Europe, legal gender recognition is a fast, easy and transparent process and does not include an obligation to undergo through unwanted and expensive medical procedures.⁸⁸For example, Administrative and Constitutional courts of Austria have declared that in order to achieve legal gender recognition, there is no need to

84 Van kook v Germany №35968/97, 12/09/2003

85 Shlump v Switzerland № 29002/06, 09.01.2009

86 Y.Y. v Turkey №14793/08. 10.03.2015

87 Recommendation of the Committee of Ministers to member states on measures to combat discrimination on grounds of sexual orientation or gender identity. Available at: https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805cf40a

88 Austrian Administrative Court Cases (VwGH) 2008/17/0054 (decided on 27 January 2009) and Austrian Constitutional Court (VfGH) Case B 1973/08-13 (decided on 3 December 2009)

undergo the sex-reassignment surgery/procedures.⁸⁹ The regional court of Switzerland revoked the request of medical intervention for the legal gender recognition.⁹⁰ Legal gender recognition in several countries of Europe is regulated by different legislative standards and is implemented through fast, transparent and accessible procedures for transgender persons.⁹¹

In order to not interfere transgender persons' right to inviolability of private life while modifying the gender marker in identification documents, "As a matter of priority, it is necessary to delimit from each other legal recognition of gender and gender reassignment medical procedures to the extent possible."⁹²

Case №02-2016

Service of WISG is received by the transgender man A.Kh.

A.Kh. believes that their gender identity does not match the label about sex on their Identity Card. Because of this, they can not be fully engaged in society- get employed in a place where they're required to provide the ID. As A.Kh. stated, in Georgia, most of the employers have transphobic attitudes. They reject his candidature straight away after discovering that they is a transgender man. A.Kh. approached Ministry of Justice with the request to change the gender marker in his document and to get the legal gender recognition. Request of A.Kh. was rejected because they did not have the sex reassignment surgery.

89 Constitutional Court Case 1 BVR 3295/07 (decided on 11 January 2011)

90 Regional Court of Bern-Mittelland Case CIV 12 1217 JAC (decided on 12 September 2012)

91 Legal gender recognition in Europe. TGEU 2013. Available at: <http://bit.ly/2hzWdlj>

92 T.Ratiani, E.Aghdgomelashvili, N.Gvianishvili. Needs of transgender persons in healthcare, WISG. Tbilisi, 2015. Available at: <http://bit.ly/2f7zPDj>

A.Kh. wants to undergo through the sex reassignment surgery, but as in Georgia, such procedures are not financed through different state and private insurance systems, for the moment they can not afford the said procedure.

With the help of WISG A.KH. approached the court with the request to cancel the existing practice implemented by the Ministry of Justice and give an opportunity to the transgender persons to change the label about sex in their identity documents without undergoing through expensive surgeries. A decision on the case was negative in the first instance court and the court of appeal. For the moment case is being submitted to the supreme court. At present, it is unknown whether the case will be proceeded by the Supreme Court.

Case №3-2016

Service of WISG is received by the transgender man A.D.

A.D. believes that their gender identity does not match the label about sex on their Identity Card. Because of this reason, they can not be fully engaged in the social life - get employed in a place where they are required to provide the ID. As A.D. stated, in Georgia most of the employers have transphobic attitudes. They reject their candidature straight away after discovering that they are a transgender man. A.D. approached Ministry of Justice with a request to change the gender marker in their document and to get the legal gender recognition. Request of A.D. was rejected because they did not have the sex reassignment surgery.

A.D. does not want to go through the sex reassignment surgery. They believe that does not need an expensive procedure to prove their gender identity.

With the help of WISG, A.D. approached the court with a request to cancel the existing practice implemented by the Ministry of Justice and give an opportunity to the transgender persons to change the label about sex in their identity documents without undergoing through expensive surgeries. A decision on the case was negative in the first instance court and the court of appeal. For the moment case is being submitted to the supreme court. At the moment is unknown if the case will be proceeded by the Supreme Court.

9. AGGRAVATION OF STIGMA AND HATE SPEECH

Media has a big influence on the attitudes of society towards different social groups. In view of the fact that in Georgia formal education does not cover basic topics connected to SOGI, for the majority of society media is only source of information regarding issues connected to LGBTI persons and their rights.⁹³ Keeping in mind this factor, role of media is very important in process of formation homo/bi/transphobic prejudices in society. Media researches conducted in country show that, media coverage of the LGBTI issues is often inadequate and strengthens existing stereotypes in society. According different surveys, usage of homophobic hate speech is somehow dynamic process and is especially used during pre-election period.⁹⁴

During the 2016 election period usage of homophobic and transphobic hate speech in media became frequent, which is well demonstrated in the report prepared by Media Development

93 E.Aghdgomelashvili. "From Prejudice To Equality: Attitudes, Knowledge and Information Regarding the LGBT Community and Their Rights" WISG, Tbilisi, 2016 . Available at: <http://bit.ly/2gZuyij>

94 E.Aghdgomelashvili "Hate speech and regulation mechanisms". Public policy document. Heinrich Boll Foundation. 2012.

Fund (MDF)⁹⁵. According to this report, “among 454 homophobic expressions, which were covered by media 459 times, media representatives were in the lead (152), followed by political parties (139); representatives of public (86); public organizations (34); clerics (35); present (6) and former authorities (1), as well as representatives of the Russian government (1).”

For some politicians, use of homophobic and transphobic hate speech is one of the means to win over the electorate. In general, hate speech is not criminalized in a country, but use of hate speech during the election campaign is violation of the law, since according the “Election Code of Georgia”, “Political parties, candidates for electoral subject, electoral subjects, and their supporters may present a program for further activity. The election program shall not contain propaganda for war or violence, appeal for change or overthrow of the existing state and social order by violence, for violation of the territorial integrity of Georgia, for national strife and enmity, or for religious or ethnic confrontation.”

The European Commission against racism and intolerance (ECRI) “ recommends that the Georgian authorities establish an effective monitoring system for racist and homo-/transphobic hate speech. They should build on the expertise of the Public Defender and relevant NGOs.”⁹⁶

95 T.Kintsurashvili “Hate Speech” MDF Tbilisi, 2016. Available at: [http://notophobia.ge/uploads/Hate_Speech_ENG-web_\(1\).pdf](http://notophobia.ge/uploads/Hate_Speech_ENG-web_(1).pdf)

96 ECRI REPORT ON GEORGIA available at <http://bit.ly/2iHexhk>

Case №48-2016

On October 2nd, 2016, a few days before the elections, photos of pre-election posters featuring the deputy candidate of Saburtalo district were shared on social media. The poster depicted deputy candidate Aleksandre Bregadze was photographed with a group of children and on the corner of the photo was written: "No to same sex marriage, we have collected millions of signatures to stop this sin! We will not allow the Parliament of Georgia to adopt laws that are anti-Georgian, going against our traditions. Vote for us! Mark 18 on the day of elections, together for traditional Georgia!" On the right side of the poster was crossed flag of LGBT movement.

On October 4th, 2016 WISG approached central election commission of Georgia with the request to file the report on administrative offense. WISG believes that pre-election poster of the deputy candidate A. Bregvadze is violation of the law, more specifically article 45 of the election code of Georgia (Election Program can not be containing messages that are proclaiming violence, war, revolution, military strike, attack on Georgian government, national or religious battle, conflict on any kind of bases.)

As mentioned above poster contained a discriminative message and its purpose was to spread and bolster hate amongst Georgian society towards LGBTI persons. WISG believes that this politician could pose a real danger if he were to get to the parliament.

The Central Election Commission has not made a decision on a case for the moment.

Case №58-2016

On 23rd of October 2016 Georgian TV 'Imedi' broadcasted a video report – "Part of the transgenders stand against the defenders of sexual minorities". Reportage was part of one of the most popular TV show "Imedis Dro". The journalist was bringing facts that were unchecked or researched, stating that: "in Georgia there are approximately 40 transgenders". While talking about transgender women, the journalist was using politically incorrect terms. In title of the respondents was written: "transgender". Body parts of the respondents were filmed with close-up shots, with the purpose of highlighting make up, high heels and other body parts of the interviewee. It appears the journalist was trying to objectify body of the interviewed transgender woman, and thus is strengthening the existing stereotypes in Georgian society about transgender persons in general. In the report, it was mentioned a few times that the only way for a transgender women to make living in Georgia, is commercial sex work.

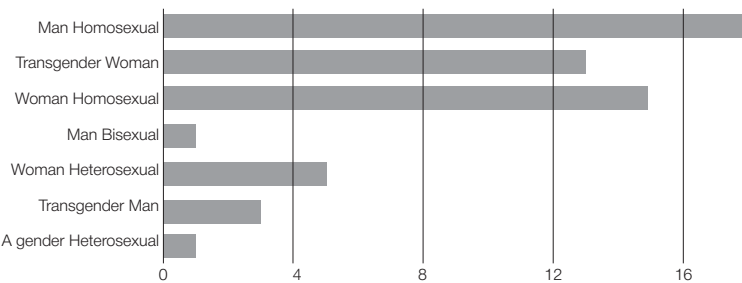
WISG and EMC believe that the reportage violated article 1st of Georgian Charter of Journalistic Ethics (Journalist should respect the truth and right of the society to have an access to facts without damaging them) and the principle 7th (Journalist should understand how big is the influence of media on society and should try his/her best to avoid promoting any kind of discrimination based on race, sex, sexual orientation, language, religion, political views, ethnic or social origins) . As well the reportage was ignoring recommendation issued by the charter on a case "WISG against journalists Levan Sutidze, Ketik Kvachantiradze, Beka Mchedlishvili, Tea Sitchinava and Nanuka Kajaia on a topic of covering news about transgender community".

The Georgian Charter of the Journalistic Ethics has not responded the joint report of WISG and EMC on the described above case.

10. STATISTICS OF THE INCIDENTS, LEGAL
CONSULTATIONS AND COURT REPRESENTATION
DOCUMENTED BY WISG IN THE YEAR 2016

In order to improve the legal situation of victims of sexual and gender-based violence and discrimination, “Women’s Initiatives Supporting Group” (WISG) is implementing strategic litigation since 2010. Approaching court with the strategic cases is important in order to improve the legal situation and the level of life of LGBTI persons and women in Georgia.

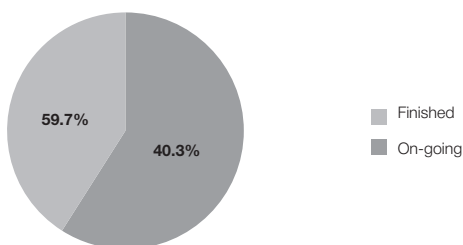
In the reporting period 1st of January -30th of November 2016, lawyers of WISG have given multiple individuals and group legal consultation on cases of sex and gender-based violence and discrimination. Following persons have received these services:

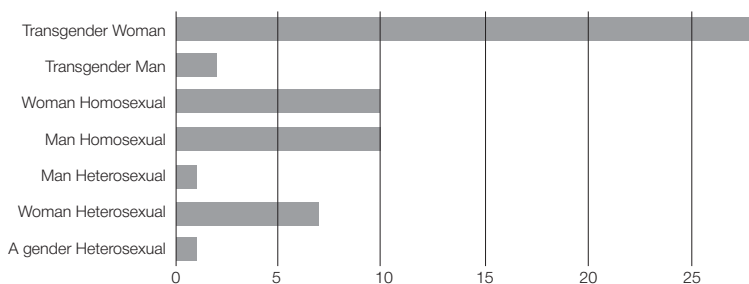
Except the individual consultations, lawyers of the organization were periodically conducting group consultations and addressing issues that were interesting for LGBTI community:

- National mechanisms in order to fight against discrimination and violence;
- Compensation for the moral damages in cases of discrimination;
- Modification of the record on name and surname in Identity Documents;
- Human Rights in Criminal procedure code.

During the reporting period, lawyers of WISG represented interests of the victims in more than 60 cases, within specific bodies of Ministry of Internal Affairs, In Administrative bodies, general courts, public defender's office and office of the personal data protection inspector. Majority of them is already finished and some of them are still proceeding. Mostly, investigation of alleged hate crimes take the longest time.

Groups of Persons who have received legal services of WISG based on their sexual orientation and gender identity:

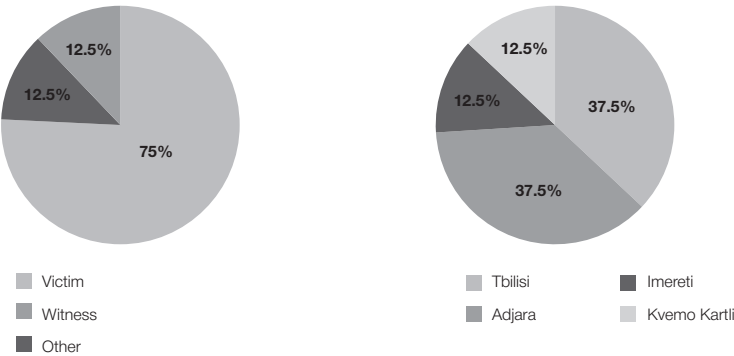

Throughout the reporting period, victims of discrimination based on sex and gender, have approached WISG for legal assistance regarding following issues:

- Unlawful Arrest from the side of Police;
- Harassment in the public spaces or/and verbal abuse;
- Damage of the health and battery;
- Discrimination;
- Domestic violence and sexual violence;
- Violation of the right of inviolability of private life and threat;
- Crimes against property- theft, burglary and etc.;

Online reporting form to document cases of Alleged Hate crimes and Hate Incidents

In 2016 organization created online reporting form to document hate crimes and hate incidents (available on Georgian⁹⁷ and Russian languages⁹⁸). Form is available on the website of organization. Through the form there were eight cases of alleged hate crimes and hate incidents. Majority of the cases were taking place in the regions of Kvemo Kartli and Tbilisi. Victims submitted reporting form mostly by themselves. In most of the cases victim was not willing to disclose its identity and did not want legal assistance of the lawyer.

97 Form Available at: <https://goo.gl/LsaAsF>

98 Form Available at: <https://goo.gl/uwqPol>

11. SUMMARY

Discrimination based on sex, gender identity and sexual orientation is very common in the country, what intervenes freedom of different groups to implement their rights. In the following report was not included all the forms of sex and gender-based violence and discrimination, since we were focused on cases that WISG lawyers have worked on in the year 2016. Based on the cases that were proceeded by WISG, there are several issues on which state should concentrate more.

LGBTI persons cannot use their right to freedom of expression. They could not use the public space in 2016 and previous years. It is essential that state will guarantee the safety of LGBTI community and rights to freedom of information, expression, and assembly. The state should work on common strategy in order to ensure above-mentioned guarantees.

Despite the positive legislative changes, the effectiveness of enforcement mechanisms of the anti-discrimination law is still a challenge. The problem is an attitude from the side of state and society. Issues connected to the sex and gender-based discrimination and rights of the victims should be improved and positive changes should be implemented based on reports of Public Defender of Georgia and non-governmental organizations. It is essential that, within the cooperation of LGBTI community organizations, the legal situation of the victims of discrimination and violence will be improved and victimization in future will be prevented.

In order to protect women from violence, it is essential that Parliament of Georgia will ratify The Council of Europe Convention on "Preventing and Combating Violence Against Women" (Istanbul

Convention) and bills included in the ratification package. As well, sexual harassment in the public spaces should be regulated on a legislative level in order to eliminate and prevent such cases.

In order to improve the quality of life of LGBTI persons, it is essential that massive educational anti-homophobic campaigns will be planned and implemented on the level of state policy. These will improve a general situation in the country and eradicate existing homophobic and transphobic prejudices in society.

In order to ensure safety and rights of transgender persons, it is essential that issues connected to the legal gender recognition and sex reassignment medical procedures will be discussed separately, in different perspectives, within the consultations of LGBTI organizations.

BIBLIOGRAPHY AND SOURCES:

1. The Law of Georgia on Gender Equality. Article 3. Available at: <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/91624>
2. The Administrative Offence code of Georgia Available at: <https://matsne.gov.ge/en/document/download/28216/339/en/pdf>
3. The Constitution of Georgia. Available at: http://www.parliament.ge/files/68_1944_951190_CONSTIT_27_12.06.pdf
4. The Criminal Code of Georgia. Available at: <http://bit.ly/2j4PdCS>
5. The Civil Procedure Code of Georgia. Available at: <https://matsne.gov.ge/en/document/download/29962/92/en/pdf>
6. The Law of Georgia on “Elimination of all forms discrimination”. Available at: <http://bit.ly/2j3M0WL>
7. LAW OF GEORGIA ON PERSONAL DATA PROTECTION. Available at: <https://matsne.gov.ge/en/document/download/1561437/5/en/pdf>
8. The Criminal Code of Georgia. Available at : <http://bit.ly/2j4PdCS>
9. Resolution of UN General Assembly 48/104 Declaration on the Elimination of Violence against Women. Available at: <http://bit.ly/1iBwJDg>
10. 2015 Report of the public defender of Georgia.: “Human rights situation in Georgia” available at: <http://www.ombudsman.ge/ge/reports/saparlamento-angarishebi>

- 11.** Discriminatory laws and practices and acts of violence against individuals based on their sexual orientation and gender identity. Annual report of the United Nations High Commissioner. 17.11.2011 A/HRC/19/41. Available at: <http://www.un.org/Docs/journal/asp/ws.asp?m=A/HRC/19/41>
- 12.** COMPENDIUM OF GOOD PRACTICES ON LOCAL AND REGIONAL LEVEL POLICIES TO COMBAT DISCRIMINATION ON THE GROUNDS OF SEXUAL ORIENTATION AND GENDER IDENTITY. Council of Europe. 2016. Available at: <http://bit.ly/2aICSy6>
- 13.** Epistles and preachments of The Catholicos-Patriarch of all Georgia Ilia II available here: <http://www.orthodoxy.ge/patriarqi/sarchevi.htm>
- 14.** E.Aghdgomelashvili. "The Fight for the public Space"-Publication of series "Anti-Gender movements on the Rise?- Strategizing for the gender equality in Central and Eastern Europe." Heinrich Boll Foundation. Tbilisi, 2016. Available at: <http://bit.ly/1Trnpr>
- 15.** Report of the Special Rapporteur on violence against women, its causes and consequences on her mission to Georgia available at: <http://www.ohchr.org/EN/Issues/Women/SRWomen/Pages/AnnualReports.aspx>
- 16.** ECRI REPORT ON GEORGIA available at: <http://bit.ly/2iHexhk>
- 17.** E.Aghdgomelashvili "Needs of LGB persons in the health care" Technical report.WISG. 2015

- 18.** Recommendation of the Committee of Ministers to member states on measures to combat discrimination on grounds of sexual orientation or gender identity. Available at: https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805cf40a

- 19.** Data on crimes covered by articles 109-110. 117-118. 126-118. 142, 142¹, 142², 144¹-113. 144³- 113. 155, 156, 166, 258-118. 407, 408 of the crime code of Georgia. Available at: <http://bit.ly/2h64XW1>

- 20.** Situation of LGBT persons in Georgia. WISG. TBILISI. 2012. Available at: <http://bit.ly/2iP2e5O>

- 21.** 2016-2017 action plan for the protection of human rights. Available at : <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/3315211>

- 22.** National Statistics Office of Georgia. Statistics 2016 according months. Available at: <http://bit.ly/2fWWUJa>

- 23.** Sexual orientation, gender identity and International Human Rights". International commission of jurists. 2009

- 24.** Men and Gender Relations in Georgia. UNFPA . Tbilisi, 2014 available at: <http://bit.ly/2jJa9jS>

- 25.** Public Perceptions on Gender equality in business and Politics". UNDP. Tbilisi, 2013. Available at: <http://bit.ly/2jmx9VP>

- 26.** N.Sumbadze, STUDY OF THE PERCEPTIONS AND ATTITUDES TOWARDS VIOLENCE AGAINST WOMEN AND DOMESTIC VIOLENCE IN TBILISI, KAKHETI AND SAMEGRELO-ZEMO SVANETI REGIONS OF GEORGIA (2013) available at: <http://bit.ly/2jv3RGC>

- 27.** Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women . article 12(1) available at: <http://www.ohchr.org/Documents/ProfessionalInterest/cedaw.pdf>
- 28.** SITUATION OF TRANSGENDER PERSONS IN GEORGIA. Natia Gvianishvili. 2015, WISG Available at: http://women.ge/data/docs/publications/WISG_Transgender_survey_2015.pdf
- 29.** Special Report on Fight against Discrimination, Its Prevention and Situation of Equality. Public Defender of Georgia. 2016 available at: <http://www.ombudsman.ge/uploads/other/3/3965.pdf>
- 30.** Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women . article 12(1) available at: <http://www.ohchr.org/Documents/ProfessionalInterest/cedaw.pdf>
- 31.** Report of the Special Rapporteur on the right of everyone to the enjoyment of the highest attainable standard of physical and mental health. 4th of April 2016. A/HRC/32/32 available at: <http://bit.ly/2jg7HjX>
- 32.** Committee on the Elimination of Discrimination against Women L.C. v Peru 4th of November 2011. (CE-DAW/C/50/D/22/2009) available at: <http://bit.ly/1jYT6le>
- 33.** Combating violence against women: minimum standards for support services” Council of Europe 2008. Available at: <http://bit.ly/2grWcZv>
- 34.** An overview of the worldwide best practices for rape prevention and for assisting women victims of rape. ” European Parliament. 2013. Available at: <http://bit.ly/1jYT6le>

- 35.** E.Aghdgomelashvili . “From Prejudice To Equality: Attitudes, Knowledge and Information Regarding the LGBT Community and Their Rights” WISG, Tbilisi, 2016 . Available at: <http://bit.ly/2gZuyij>
- 36.** International covenant of Political and Social rights. Available at: <http://bit.ly/2dLTDyv>
- 37.** Toonen v. Australia, Communication No. 488/1992, U.N. Doc CCPR/C/50/D/488/1992 (1994). “The reference to “sex” in articles 2, paragraph 1, and 26 is to be taken as including sexual orientation.” Available at: <http://hrlibrary.umn.edu/undocs/html/vws488.htm>
- 38.** UNICEF general commentary. Available at <http://bit.ly/2gonGu2>
- 39.** Resolutions of the parliament assembly of Council of Europe: recommendation 942(1981) on discrimination of homosexual people; Recommendation 1635(2003) Lesbian and gay people in sports.
- 40.** ECJ Case-law: P.v. S. and Cornwall Country Council, Case №11.656, Report №71/99, 4.05.1999
- 41.** ECRI REPORT ON GEORGIA. Fifth cycle. Available at: <http://bit.ly/2iHexhk>
- 42.** T.Kintsurashvili “Hate Speech” MDF Tbilisi, 2016. Available at: [http://notophobia.ge/uploads//Hate_Speech_ENG-web_\(1\).pdf](http://notophobia.ge/uploads//Hate_Speech_ENG-web_(1).pdf)

- 43.** Report of the European Commission of Human Rights. 1977.
Bruggeman and Scheuten v. the Federal Republic of Germany.
- 44.** European Convention Available at: <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/1208370>
- 45.** T.Ratiani, E.Aghdgomelashvili, N.Gvianishvili . Needs of trans-gender persons in healthcare, WISG. Tbilisi, 2015 . Available at: <http://bit.ly/2f7zPDj>
- 46.** PROTECTING HUMAN RIGHTS OF TRANSGENDER PERSONS A short guide to legal gender recognition. Available at: <http://bit.ly/1KtTpZk>
- 47.** ECHR Goodwin v. The United Kingdom, №17488/90, 27.03.1996; Van Kück v. Germany №35968/97, 12.6.2003.; P.v. S. and Cornwall Country Council, Case №11.656, Report №71/99, 4.05.1999.; Christine Goodwin V United Kingdom. №28957/95; 27.03.1996; B v France №13343/87, 24.01.1992; I v United Kingdom №25680/94, 11.07.2002 ; L v Lithuania №27527/03, 11.09.2007;
- 48.** Legal gender recognition in Europe. TGEU 2013. Available at: <http://bit.ly/2hzWdlj>
- 49.** Ts.Ratiani, E.Aghdgomelashvili, G. Gotsiridze DISCRIMINATION AND HATE CRIME AGAINST LGBT PERSONS. WISG. Tbilisi, 2016 . Available at: <http://bit.ly/2hyC315>
- 50.** L.Jalaghania Legal Situation of LGBTI Persons in Georgia . EMC, Tbilisi 2016. Available at: <http://bit.ly/2jl3clk>

ABOUT “WOMEN’S INITIATIVES SUPPORTING GROUP” (WISG)

The “Women’s Initiatives Supporting Group (WISG)” is a feminist organization working on women’s issues. WISG was founded by 8 women with different professions on June 29, 2000.

The main goal of the organization is supporting the formation of a harmonious society based on principles of social justice by empowering women, which shall ensure full involvement and equal participation in social, political, cultural and economic life for all women.

The organization’s special target group includes lesbian and bisexual women, transgender persons, women representing ethnic and religious minorities, living in rural areas, with disabilities and representing other vulnerable and marginalized groups.

To achieve its objectives, the organization shall carry out its activities in the following areas:

- Promoting the empowerment of women at personal as well as interpersonal levels;
- Securing equal rights and opportunities for women through advocacy and lobbying;
- The popularization of ideas of equality, feminist vision, rights of women and minorities, and building respect towards their rights among the society.

In 2002 WISG started working on issues of gender and sexuality. The main idea of the project was to create a web-source in the Georgian

language on gender and sexuality. On the website was available different scientific literature, materials on gender, sexuality, homophobia, terminology, information on different researches conducted in Georgia. The abovementioned website is still functioning nowadays. (www.minority.ge)

From 2003 till today, WISG is monitoring use of homophobic hate speech in Georgian media. In 2005, with the support of “Global Fund for Women”, WISG started to collect stories of LB women. In frames of the same project was created first LGBT journal in a country and short report on the situation of LGBT community in Georgia;

In years 2007-2010 WISG, as an organization working with LBT women, was involved in 5 years project funded by COC Netherland, first as an initiative group and then as a national partner. Activities of the project included the cycle of meetings, social events for community members, improvement of the informational and web-sources, accessible health care and consultation services, skill training for the community members and etc.

In order to achieve its goal, WISG works in four strategic directions:

- Empowerment of the LBT community;
- Accessibility of the health care services;
- Awareness raising campaigns in society on LGBT issues;
- Modification and improvement of the legislative system and enforcement mechanisms;

In view of the specifics of the group and situation in the country, regular meetings organized by WISG are important for LBT community and its supporters. These meetings help a group to socialize and fight against internalized homophobia and as well includes them in the organizational activities, even motivates to do their own, independent projects. Since 2007, WISG is regularly organizing different events such as: Photo exhibitions, flashmobs, film festivals, round table discussions and etc. Different pieces of training are conducted on outreach, communication skills, human rights, civic engagement, activism, project management and etc. targeting community members.

One of the main directions of the work of WISG is accessibility to the health care services. Since 2007 organization has a free psychologist and sexologist consultations for the community members. In the beginning, consultations were given online, but nowadays it is conducted face to face. Referral system works in the case of the cooperation of WISG and "Tanadgoma". Apart distribution of the information about reproductive and sexual health care, WISG is organizing regular workshops for the community members on these topics, conducts researches and creates public policy documents.

In terms of the awareness raising campaigns, WISG regularly conducts training and seminars on sex, gender, sexuality and women's rights for the different interested groups and individuals, In 2016, organization finalized its work on research, which demonstrates situation of LGBTI persons in Georgia and existing prejudices in society. Abovementioned research is a useful tool to plan and implement long-term awareness raising campaigns in view of local specifics.

WISG manages three websites. One of them (www.women.ge) demonstrates work of the organization, another website aims to

inform local and international audiences on the situation of LGBT community and women in general. (www.lesbi.org.ge). Third website (www.minority.ge) publishes articles, scientific terminology, conducted researches and etc.

From the year 2010 organization strengthened its work in the direction of advocacy. Application “Aghdgomelashvili and Japaridze V Georgia”, which has been prepared with the cooperation of organizations “42nd article of Constitution” and “Interights” has submitted an application to the European Court of Human Rights, which is the first case regarding the homophobic behavior of the police.

In 2010-2016, WISG has prepared several important reports, which demonstrated situation of LGBTI persons in Georgia. In terms of legal assistance services of the organization cover not only LBT but gay community as well. WISG prepares researches on discrimination, analysis on existing legal situation in a country, public policy documents, shadow reports and in order to ensure the protection of the rights of LGBTI persons, works on strategic litigation (on local and international level). As well WISG has services of a lawyer, which are free of charge.

From 2016 in the organization works hot line (+995 595 19 03 03), in order to support and assist legally LGBTI persons during 24 hours a day, in case of emergency. For the victims of homo/bi/transphobic violence or witnesses, is available online reporting form (www.women.ge).

The organization is member of multiple local and international networks: Eastern Partnership Civil Society Forum, AWID, ILGA-EUROPE, IGLYO, TGEU.

„ქალთა ინიციატივების მხარდამჭერი ჯგუფი“ (WISG) წარმოადგენს ქალთა საკითხებზე მომუშავე ფემინისტურ ორგანიზაციას, რომლის სამიზნე ჯგუფია ლესბოსელი და ბისექსუალი ქალები, ტრანსგენდერი ადამიანები, ეთნიკურ და რელიგიურ უმცირესობებს მიკუთვნებული, სოფლად მაცხოვრებელი, შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე და სხვა მარგინალიზებული ჯგუფის წარმომადგენელი ქალები.

ჰომოფობიის საკითხებზე მუშაობა ორგანიზაციამ 2002 წელს დაიწყო. 2010 წლიდან ადვოკაცია WISG-ის ერთ-ერთი ძირითადი მიმართულებაა. ინფორმაცია ორგანიზაციის მიერ ჩატარებული კვლევების, ჩრდილოვანი ანგარიშების, საჯარო პოლიტიკის დოკუმენტებისა თუ სხვა აქტივობების შესახებ შეგიძლიათ, იხილოთ ორგანიზაციის ვებ-გვერდზე: www.women.ge.

The Women's Initiatives Supporting Group - WISG is a feminist organization whose main target group includes lesbian and bisexual women, transgender persons, women representing ethnic and religious minorities, living in rural areas, with disabilities and representing other vulnerable and marginalized groups.

The organization started to address the issue of homophobia in 2002. Since 2010, advocacy became one of the main directions of WISG's work. Further information regarding studies, shadow reports, policy documents prepared by the organization, as well as other activities, can be found on organization's official website: www.women.ge.

